Ազգ
Azg
17 ՅՈՒՆԻՍ 2005 ՈՒՐԲԱԹ 111 (3277)

Սաակաշվիլին բաժանվո՞ւմ է կնոջից

ԹԲԻԼԻՍԻ, 16 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ընտանեկան խնդիրներ են ծագել Վրաստանի նախագահ Միխայիլ Սաակաշվիլու համար: Ըստ լուրերի, որոնցով լցված է Թբիլիսին, նա կարող է բաժանվել կնոջից՝ հոլանդուհի Սանդրա Ռուլովսից:

«Ջորջիան թայմս» թերթը հավաստիացնում է, որ ամուսինների միջեւ արդեն չկան նախկին հարաբերությունները: Դրանք հատկապես բարդացան այն բանից հետո, երբ Վրաստանում եղավ Ջորջ Բուշը: Ռուլովսը խանդում է ամուսնուն երկրպագուհիների նկատմամբ, իսկ Սաակաշվիլին, ըստ լուրերի, նույնիսկ ամուսնալուծության հնարավորությունը քննարկել է համայն վրաց պատրիարք Իլիա Երկրորդի հետ:

37-ամյա Սաակաշվիլին եւ 35-ամյա Ռուլովսը 11 տարի է ամուսնացած են եւ ունեն տասը տարեկան որդի՝ Էդուարդը, որն այդպես է կոչվել ի պատիվ Շեւարդնաձեի: Նրանք հանդիպել են Ստրասբուրգում 1994 թ.: Վրաստանում Ռուլովսին սիրում են նրա համար, որ նա զբաղվում է բարեգործությամբ եւ սովորել է վրացերեն (ռուսերեն նա նույնպես գիտի):

Միաձայն քվեարկություն Բունդեսթագում

Անգելա Մերկել. Թուրքիան շուտափույթ դիվանագիտական հարաբերություններ պիտի հաստատի Հայաստանի հետ

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Գերմանիա

Երեկ՝ հունիսի 16-ի առավոտյան գերմանական Բունդեսթագը իր 188-րդ նիստում լսեց եվրոպական քաղաքականության վերաբերյալ Գերմանիայի կառավարության հայտարարությունը: Մեծ Եվրոպայի, ասել է թե՝ եվրոպական ընդարձակման սահմանադրության, ֆինանսների, տնտեսության, քաղաքականության հարցերի հետ գլխավոր շեշտադրումը Թուրքիայի հանդեպ իրականացվող քաղաքականությունն էր: Կանցլեր **Շրյոդերն** իր ելույթում նշեց, թե Ֆրանսիան եւ Նիդեռլանդները սահմանադրությունը մերժելով ճգնաժամի մեջ դրեցին Եվրոպան, Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո հատկապես Գերմանիային է մեծագույն պատասխանատվություն վերապահված Եվրոպան միասնական, անվտանգ պահելու: «Եվրամիությունը պետք է գոյություն ունենա ոչ միայն իբրեւ շուկա, այլեւ քաղաքական միավոր: Հենց այդ պատճառով էլ Գերմանիան եվրոպական սահմանադրությանն «այո» ասաց», պարզաբանեց ԳԴՀ կանցլերը: Անդրադառնալով Թուրքիայի ԵՄ անդամակցությանը, կանցլեր Շրյոդերը հիշեցրեց ԳԴՀ իշխող կուսակցության տեսակետը՝ 10-15 տարի է անհրաժեշտ դրա համար:

Բունդեսթագի առավոտյան նիստից առաջ «Phoenix» հեռուստատեսային ծրագրի (որն ուղիղ հեռարձակում է Բունդեսթագի նիստերը) հյուրը ՔԴՄ-ՔՍՄ խմբակցության արտաքին քաղաքականության խոսնակ **Ֆրիդբերգ Պֆլյուգերն** էր: Եվրոպայում տեղի ունեցողը վստահության ճգնաժամ որակելով նա գլխավոր շեշտադրումը Թուրքիայի հանդեպ քաղաքականությունը համարեց: «Մինչ Եվրամիության մուտքը, Ռումինիան եւ Բուլղարիան տնային մեծ աշխատանք ունեն կատարելու, իսկ Թուրքիան չպիտի դառնա ԵՄ լիիրավ անդամ: Ինչպես եւ Ֆրանսիայում, ՔԴՄ-ՔՍՄ-ն պիտի արգելակի Թուրքիայի մուտքը, քանի որ Թուրքիայի հետ բանակցություններ սկսելը դե ֆակտո «այո» է նշանակում», ասաց պրն Պֆլյուգերը:

Բունդեսթագի երեկվա օրակարգից հայտնի էր, որ կանցլեր Գերհարդ Շրյոդերի ելույթին արձագանք-ռեպլիկ պիտի հնչեցներ ընդդիմության ներկայացուցիչ, կանցլերի թեկնածու **Անգելա Մերկելը**: «Սահմանադրությանը «ոչ» ասացինք Եվրոպան փրկելու նպատակով», Նիդեռլանդցի մի գրողից մեջբերում անելով իր ելույթն սկսեց տիկին Մերկելը:

Տես էջ 2

ՄՈՍԿՎԱ

Ռուսաստանի հայերի միությունը նշում է իր հնգամյակը

ՄՈՍԿՎԱ, 16 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր Ռուսաստանի հայերի միությունը նշում է իր հոբելյանը: Ուղիղ հինգ տարի առաջ ստեղծված Միությունը փոխարինելու եկավ մի քանի հարյուր ազգային կազմակերպությունների, որոնք իրենց ուժերի ու հնարավորությունների չափով զբաղվում էին Ռուսաստանում հայ ազգային մշակույթի պահպանմամբ: Ինչպես ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալությունում կայացած մամուլի ասուլիսում պատմել է Ռուսաստանի հայերի միության նախագահ Արա Աբրահամյանը, «համառուսաստանյան ազգային հասարակական կազմակերպության կազմավորման պահից ի վեր Ռուսաստանում ապրող հայերի կյանքում սկսվեց բազմադարյան ավանդույթների ամրապնդման հետ կապված նոր փուլ»: Ըստ նրա, Միության առջեւ «բարդ խնդիր է դրված՝ աջակցելու Ռուսաստանի լեզվական, սոցիալ-տնտեսական եւ մշակութային միջավայրում Ադրբեջանից, Վրաստանից, Հայաստանից գաղթած հարյուր հազարավոր հայերի ինտեգրմանը»:

«Դրա հետ մեկտեղ մենք նպատակ ունենք օժանդակելու Ռուսաստանի եւ Հայաստանի միջեւ հարաբերությունների հետագա ամրապնդմանը», ընդգծել է Արա Աբրահամյանը:

Հոբելյանի տոնակատարության բարձրակետը կդառնա այսօր երեկոյան Մոսկվայի երաժշտության միջազգային տանը Հայաստանի երգի ու պարի անսամբլի համերգը:

Էրդողան. «Բունդեսթագի բանաձեւը համարում եմ չափազանց տգեղ»

Ինչպես եւ սպասվում էր, պաշտոնական Անկարայի արձագանքը Բունդեսթագի երեկ ընդունած որոշմանը եղավ անմիջական եւ խիստ բացասական: Թուրքիայի արտգործնախարարության երեկոյան տարածած հայտարարությունը խստագույնս դատապարտեց գերմանացի օրենսդիրների դիրքորոշումը, որը, ըստ հայտարարության, «պայմանավորված է քաղաքական ճղճիմ շահերով, որոնք չեն նպաստի թուրք-գերմանական հարաբերություններին»:

Այդ ընթացքում Լիբանան կատարած այցից հենց նոր վերադարձող վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանն Անկարայի օդանավակայանում ասաց, որ «թեեւ Բունդեսթագի ընդհանուր բանաձեւում «ցեղասպանություն» բառը չի օգտագործվում, այնուամենայնիվ, մենք դատապարտում ենք (բանաձեւը) եւ այդ երեւույթը համարում չափազանց տգեղ»:

Հարյուր պարսկուհի ութսուն հազար տղամարդու կողքին

Այսօր 70 միլիոնանոց Իրանն ընտրում է իսլամական հեղափոխությունից ի վեր իններորդ նախագահին

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Հունիսի 8-ին իսլամական հանրապետությունը միանգամից երկու հաղթանակ տոնեց. այդ օրը Իրանի ֆուտբոլի ընտրանին 1-0 հաշվով հաղթեց Բահրեյնի հավաքականին: «Ազադի» մարզադաշտում 80 հազար տղամարդկանց կողքին մոտ 100 պարսկուհիների համար կրկնակի տոն էր: Առաջին անգամ 1979 թ. իսլամական հեղափոխությունից ի վեր պարսկուհիները տղամարդկանց հետ հաճույք էին ստանում ֆուտբոլային ներկայացումից:

Ավելին, պարսկուհիներից մի քանիսը հանել էին գլխաշորը եւ ուրախությունից թափահարել գլխավերեւում: Իրանում կանայք պարտադրված են հիջաբ կրել եւ գլխաշորով փակել ծամերը: Քաղաքական վերլուծաբանները նկատում են, որ կանանց նկատմամբ իշխանությունների այս ֆուտբոլային ժեստն ուներ նախընտրական բնույթ. գրավել պարսկուհիների ուշադրությունը եւ ապահովել նրանց բարձր մասնակցությունն այսօր կայանալիք իններորդ նախագահական ընտրություններին:

Տես էջ 9

Օսկանյանը Բրյուսելում հանդիպել է Սխեֆերի եւ Սոլանայի հետ

Այսօր Փարիզում նախատեսված է Օսկանյան-Մամեդյարով հանդիպում

Հայաստանի արտգործնախարարը Բրյուսելում երեկ ՆԱՏՕ-ի հաստատմանն է ներկայացրել ՀՀ Անհատական գործընկերության գործողությունների ծրագրի (ԱԳԳԾ) ներկայացման փաստաթուղթը, որում արտացոլված են Հայաստան-ՆԱՏՕ հարաբերությունների խորացմանը միտված պաշտոնական Երեւանի առաջադրված նպատակները, անվտանգության եւ պաշտպանության ոլորտներում համագործակցության արդյունավետ մեխանիզմները:

Ըստ ՀՀ ԱԳՆ մամլո հաղորդագրության, Վարդան Օսկանյանը հանգամանորեն անդրադարձել է ՆԱՏՕ-ի անդամ 26 երկրների դեսպանների հարցերին, որոնք վերաբերել են Հայաստանում ժողովրդավարության զարգացումների խորացմանը, ԼՂ հակամարտության կարգավորման հեռանկարներին, հայ-թուրքական եւ հայ-ռուսական հարաբերություններին, ինչպես նաեւ ՀԱՊԿ շրջանակներում ծավալվող ռազմական համագործակցությանը:

Նախարար Օսկանյանը Բրյուսելում հանդիպումներ է ունեցել ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Յաապ դե Հոփ Սխեֆերի եւ ԵՄ խորհրդի գլխավոր քարտուղար, ընդհանուր արտաքին եւ անվտանգության հարցերով ներկայացուցիչ Խավիեր Սոլանայի հետ: Քննարկվել են Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ներկա վիճակը, տարածաշրջանային համագործակցության հեռանկարները, այդ թվում թուրք-հայկական սահմանի բացման խնդիրը, ԵՄ հարեւանության քաղաքականությունը:

Այսօր Օսկանյանը Բրյուսելից մեկնելու է Փարիզ, որտեղ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների միջնորդությամբ նախատեսված է հանդիպում Ադրբեջանի արտգործնախարար Էլմար Մամեդյարովի հետ:

Պետական կարիքներից տուժածները

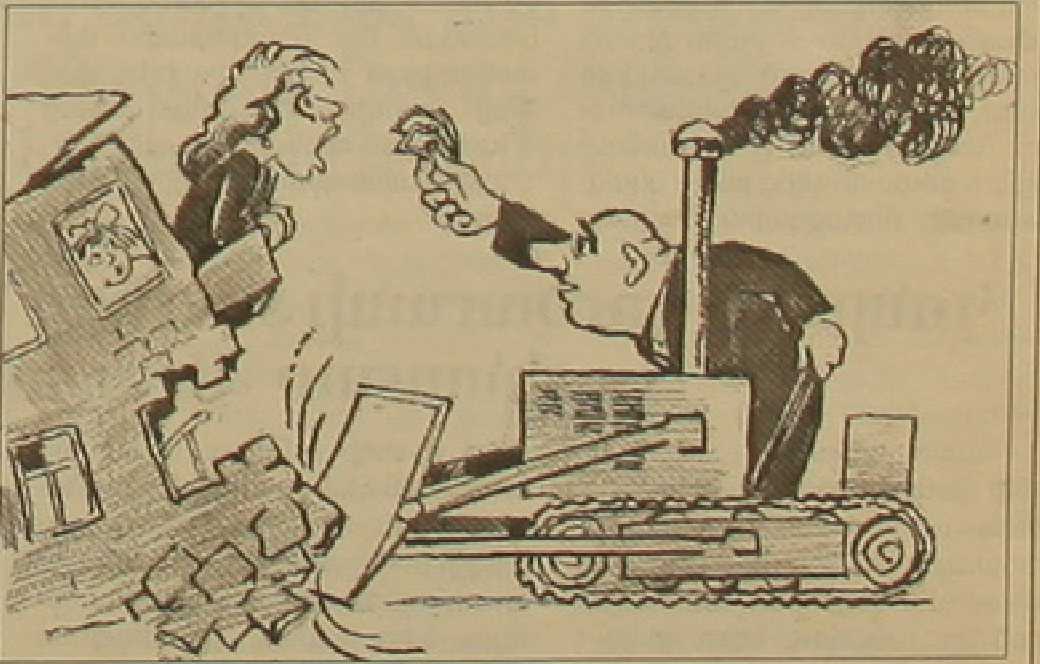

Երեկ ողջ օրը Բուզանդի կիսափող փողոցի 11-րդ բակը մարդաշատ էր: Հանուն նոր Երեւանի վտարվում էին հին երեւանցիները: Պապյանների ընտանիքի հայրենական տան տարածքի համար, որ կազմում է մոտ 200 քառ. մետր, գնորդ ընկերությունն առաջարկել է 14 000 դոլար: Յոթ հոգանոց ընտանիքի մայրը՝ նկարչուհի Սաթենիկ Դավթյանը հուզված ասում է. «Սա ջարդ է, ոգու ջարդ: Ես մահու չափ վիրավորված եմ մեր կառավարությունից, նախագահից, որին իմ ձայնն եմ տվել: Էլ ի՞նչ եմ նկարելու եւ ի՞նչ սրտով»: Պապյաններին սատարելու են եկել Եզ. Կողբացու փողոցի վտարված բնակիչները: Նրանք միասնության կոչեր են անում, հորդորում դուրս չգալ տնից: Կենտրոնական մի քանի փողոցների նախկին բնակիչները հավաստիացնում են, թե մարդու սահմանադրական իրավունքները ոտնահարող, անօրինական եւ աղաղակող այս փաստերի դեմ պետք է միասնական պայքարել՝ ստեղծելով հասարակական կազմակերպություն հանուն կենտրոնից անարդար ու ապօրինի վտարված քաղաքացիների պաշտպանության: Բնակիչները հիշում են արխիվի աշխատակցի այն պատասխանը, թե քո իրավունքները հաստատող փաստաթղթերը գնա նրանից պահանջիր, ով վառել է դրանք: Պետական կատարածու լեյտենանտն էլ, որ սպասում էր հերթական դատական նիստի գուցե թե կասեցման որոշմանը, մտել էր Դավթյանների տուն եւ հիացած դիտում էր նկարչուհու աշխատանքները: Վաղն արդեն այդ նկարներն ու նրանց հեղինակը կհայտնվեն վտարանդի վիճակում, որի պատճառը միայն եւ միայն «պետական կարիք» համարվող մասնավոր ընկերության շահն է:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Հայ խորհրդարանականները Բաքվում չեն մասնակցի փախստականների հարցով ԵԽ ԽՎ սեմինարին

Տիգրան Թորոսյանը բացատրում է, թե ինչու

Հուլիսի 1-ին Ադրբեջան է ժամանելու Միգրացիայի, փախստականների եւ բնակեցման հարցերով ԵԽ ԽՎ զեկուցող, Լատվիայի Սեյմի պատգամավոր Բորիս Ցիլեւիչը: Ըստ «Ազերթաջ» պետական լրատվական գործակալության, լատվիացի խորհրդարանականը այցելելու է փախստականների մի քանի ճամբարներ, ծանոթանալու է ադրբեջանցի տեղահանվածների կենցաղային պայմաններին:

Հուլիսի առաջին օրերին Բաքվում անց է կացվելու «Հարավային Կովկասի բնակչության վերաբնակեցումը» թեմայով սեմինար, որին Հայաստանի խորհրդարանականները չեն մասնակցելու: Լատվիայի Սեյմի պատգամավոր Ցիլեւիչը փախստականների ճամբարներ այցի եւ սեմինարի նյութերով պատրաստելու եւ ԵԽ ԽՎ-ին է ներկայացնելու զեկույց:

ԵԽ ԽՎ-ում Հայաստանի պատվիրակության ղեկավար Տիգրան Թորոսյանը, որը նաեւ Միգրացիայի, փախստականների եւ բնակեցման հարցերով ԵԽ ԽՎ հանձնաժողովի անդամ է, «**Ազգ**»-ի հետ զրույցում ասաց, որ հայկական պատվիրակությունը չի մասնակցի Բաքվում կայանալիք սեմինարին երկու հիմնական պատճառով: Նախ, սա արդեն երկրորդ դեպքն է, երբ սեմինարն անց է կացվում Ադրբեջանում (առաջինն անց է կացվել մի քանի տարի առաջ, երբ ԵԽ ԽՎ-ում ՀՀ խորհրդարանական պատվիրակության ղեկավարն առաջադիմական-ազատական Հովհաննես Հովհաննիսյանն էր-խմբ.), եւ, ըստ էության, վիրավորական է 500,000 հայ փախստականների հացեին:

Երկրորդ պատճառն, ըստ Թորոսյանի, այսօրվա Ադրբեջանում տիրող հակահայկական հիստերիան է: «Մի քանի ամիս է մնացել այդ երկրում կայանալիք խորհրդարանական ընտրություններին, հակահայկական հիստերիան հասել է գագաթնակետին: Այս պայմաններում մեր մասնակցության անհրաժեշտություն չենք տեսնում», ասաց ՀՀ ԱԺ փոխնախագահը, հավելելով, որ այդ սեմինարում լուրջ քննարկում չի լինի, որեւէ որոշում չի ընդունվի: Թորոսյանն ավելացրեց, որ Բաքու այցելելու հրավերի կարիք, ըստ էության, ինքը չունի, քանի որ ԵԽ ԽՎ տվյալ հանձնաժողովի անդամ է:

Մինչդեռ ԵԽ ԽՎ-ում ադրբեջանցիներն արդեն հայտարարում են, որ հայերը ջանացել, սակայն չեն կարողացել Բաքու այցելության հնարավորություն ստանալ: Հավանաբար սա ադրբեջանական քարոզչական հերթական հնարքն է: Բայց արդյոք արդարացվա՞ծ է հայկական կողմի՝ Բաքվի սեմինարին չմասնակցելը: Երկրորդ, ինչո՞ւ է ստացվում, որ ԵԽ ԽՎ-ում ադրբեջանական պատվիրակությանը հաջողվում է երկու անգամ նույն հարցով սեմինարն անցկացնել Բաքվում, մինչդեռ Հայաստանին՝ ոչ:

Անշուշտ, հայերը մասնակցեին թե չմասնակցեին սեմինարին, ադրբեջանցիներն այդ միջոցառումը վերածելու էին հակահայ քարոզչության, ինչին հայկական դիվանագիտությունը՝ պաշտոնական թե խորհրդարանական, արդեն վարժվել է: Մյուս կողմից, եթե հայերը հայտարարեին Բաքվի սեմինարին իրենց պարտադիր մասնակցության մասին, ապա ադրբեջանցի ծայրահեղականները, սովորության համաձայն, աղմուկ-աղաղակ էին բարձրացնելու:

Հիշենք 2004 թ. ՆԱՏՕ-ի դեպքը, երբ Բաքվում զորավարժությունները վերջին պահին չեղյալ հայտարարվեցին պաշտոնական Բաքվի՝ հայ սպաների հացեին հնչեցրած սպառնալիքների պատճառով: Բայց չպետք է մոռանալ նաեւ 2004 թ. փետրվարի 19-ի Բուդապեշտի գիշերային կացնահարումը: Այնպես որ, զուտ մարդկային տեսանկյունից, կարելի է հասկանալ Բաքու մեկնող յուրաքանչյուր հայի մտահոգությունը:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Ոսկե ջեմ՝ մեր հանդիսատեսին

«Ամեն տարի հայկական նոր ֆիլմ ենք ունենալու: Եվ ամեն տարի հայկական ֆիլմով ենք բացելու «Ոսկե ծիրան» միջազգային կինոփառատոնը», համոզված են միջոցառման կազմակերպիչները: Ի տարբերություն նախորդ տարվա՝ այս անգամ «Ոսկե ծիրան» երեւանյան 2-րդ միջազգային փառատոնում լինելու է 2՝ հայկական եւ արտասահմանյան ֆիլմերի մրցույթ: Կինոփառատոնի տնօրեն Հարություն Խաչատրյանը համոզված է, որ հայկական կինոն աշխարհում ունի եւ շարունակում է իր տեղը պահել, որ շարունակվում է Փարաջանովի ու Փելեշյանի շառավիղը:

Երեկ հրավիրված մամուլի ասուլիսին ներկայացվեցին «Հայկական համայնապատկեր» մրցույթի ժյուրիի կազմը, փառատոնում ընդգրկված ֆիլմեր, նախատեսվող միջոցառումներ: Հուլիսի 12-17-ը Երեւանում ֆիլմերի ցուցադրումից բացի կկազմակերպվի միջազգային սեմինար «Կինոն որպես միջմշակութային երկխոսության միջոց» խորագրով, կլինեն երեկոներ՝ նվիրված Հրանտ Մաթեւոսյանին, Մհեր Մկրտչյանին, Հենրիկ Մալյանին, Խորեն Աբրահամյանին, Աղասի Այվազյանին: Հանդիպումներ կկազմակերպվեն Արսինե Խանջյանի, Քրիստոֆ Զանուսիի, Կլոդ Միլլերի հետ:

«Հայկական համայնապատկեր» ծրագիրը նպատակ ունի միավորել, համախմբել ու ներկայացնել աշխարհասփյուռ հայ կինոգործիչների աշխատանքները: «Նրանք ավելի մոտիկից կծանոթանան հայ մշակույթին, մենք՝ իրենց աշխատանքներին: Եվ որ ամենից կարեւորն է՝ հնարավորություն կստեղծվի մեր կինոֆոնդը համալրելու նոր ֆիլմերով, որոնք կդառնան մեր մշակութային ժառանգության մի մասը», երեկ մամուլի ասուլիսի ժամանակ ասաց «Հայկական համայնապատկեր» մրցույթի նախագահ Գարեգին Զաքոյանը:

Ատոմ Էգոյանը, որ խաղարկային ֆիլմերի ժյուրիի նախագահն է, համաշխարհային կինոյի այլ հզոր դեմքերի հետ կինոփառատոնի օրերին վարպետության դասեր կկարդա Ազգային պատկերասրահի կինոյի դահլիճում:

Փառատոնի ծրագրերի տնօրեն Սուսաննա Հարությունյանը տեղեկացրեց, որ արտամրցութային ծրագրում «Վավերագրական աշխարհ» խորագրով կներկայացվեն Չիլիում, Նիկարագուայում, Թուրքիայում, Ռուսաստանում, Վրաստանում, Լիտվայում նկարահանված ֆիլմեր արդի կյանքի, այսօրվա մարդու խնդիրների մասին:

Կինոփառատոնը, որ արդեն 2 տարեկան է, մասնագետների գնահատմամբ արդեն հասունացել է, ինչի խորհրդանիշն էլ ձեւափոխված լոգոն է՝ ծիրանի ջեմը հացի վրա: «Ծիրանը մեկ տարում հասունացավ, ջեմ դարձավ, հիմա էլ մատուցում ենք մեր հանդիսատեսին», բացատրեց Հարություն Խաչատրյանը:

Կոնյակի գործարանի տնօրենը նախընտրում է լատինատառ «Արարատը»

Երեւանի կոնյակի գործարանի շենքի վերնամասում փակցված «Արարատ» անգլերեն գրության համար գործարանի տնօրեն Էրվե Կարոֆը այս տարվա մայիսին 150 հազար դրամ տուգանվելուց հետո դիմել է տնտեսական դատարան, որովհետեւ, ըստ նրա, լեզվի տեսչության ստուգմամբ խախտվել են «Ստուգումների կազմակերպման եւ անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի պահանջները, ստուգման ակտերը անհիմն են, կազմված ակտը՝ անօրինական: Հենց այդ ակտը անվավեր ճանաչելու պահանջով Կարոֆը դիմել է տնտեսական դատարան, որտեղ երեկ պետք է տեղի ունենար դատական հերթական նիստը, սակայն հետաձգվեց լեզվի տեսչության ներկայացուցչի առաջարկով, որովհետեւ ՀՀ գիտության եւ կրթության նախարարության իրավաբանի լիազորագրում դատարանը հայտնաբերեց թերի տվյալներ:

Կոնյակի գործարանի ֆրանսիացի տերը կարծում է, որ «Արարատ» բառը ապրանքային նշան է եւ կարող է օգտագործվել առանց հայերեն տարբերակի: Սակայն հարցը միայն դրանով չի ավարտվում: Լեզվի պետական տեսչության բացատրությամբ, օտարալեզու եւ օտարատառ է ձեւավորված նաեւ «Պեռնո Ռիկար Գրուպ» գովազդային հոլովակը, որ տեղադրված է շենքի սրահներից մեկում: Թանգարանի մուտքի գովազդային ցուցանակը, որ նույնպես օտարատառ է եղել, պատմոնտաժվել է ստուգման արդյունքները քննարկելու օրը: Տեսչությունը պնդում է, որ իրենց կամայական ստուգում կատարելու համար հայցվորի ներկայացրած մեղադրանքն անհիմն է եւ չի կարող հիմք ծառայել ակտն անվավեր ճանաչելու համար, քանի որ չկա ընկերության իրավունքները եւ շահերը խախտելու որեւէ փաստ:

Ռ.Պ.

Բունդեսթագի որոշումը ուղղվածային է

ՀՀ ԱԳ նախարար Վարդան Օսկանյանի պատասխանը Արմենպրեսին Բունդեսթագում Հայոց ցեղասպանության ճանաչման վերաբերյալ ընդունած որոշման կապակցությամբ:

- Պարոն նախարար, Գերմանիայի Դաշնության բարձրագույն օրենսդիր մարմինը՝ Բունդեսթագը մի բանաձեւ ընդունեց, որով փաստորեն ճանաչում է Հայոց ցեղասպանությունը: Ինչ գնահատական կտայիք դրան:

- Հայաստանը դրական է գնահատում Բունդեսթագի ընդունած բանաձեւը: Այն կարեւոր քայլ է Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման ուղղությամբ: Թեեւ բանաձեւը չի օգտագործում «ցեղասպանություն» տերմինը, քանի որ Բունդեսթագն իրեն իրավասություն չի վերապահում որակավորում տալ 1915 թ. դեպքերին, սակայն «ցեղասպանություն» բառն առկա է նկարագրական մասում, իսկ որոշման մասում այդ ողբերգական իրադարձությունների վերաբերյալ կիրառում է «հայոց բնաջնջում» տերմինը:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Գերմանիան տարիներ շարունակ խուսափում էր այդ մասին խոսել եւ ավելի շուտ հակված էր լռության կամ ժխտման, Բունդեսթագի որոշումը ուղղվածային է: Հատկապես, որ Գերմանիան ընդունում է իր մեղսակցությունը 1915 թ. ողբերգական իրադարձություններին եւ կոչ անում Թուրքիային հաշտվել իր անցյալի հետ:

Բունդեսթագի որոշումը եւս մեկ կարեւոր քայլ է Թուրքիայի ԵՄ անդամակցության կապակցությամբ հայկական հարցերը առաջիկա աճանը նախատեսվող բանակցությունների օրակարգում ընդգրկելու առումով:

Միաձայն քվեարկություն Բունդեսթագում

1-ին էջից

Քննադատելով կանցլերին, նա եվրոպացիներին նկատել տվեց, թե Գերմանիայի տնտեսության տկարացումը նշան է եվրոպական տնտեսության թուլացման, իսկ Թուրքիային վերաբերող քաղաքականության մասին էլ խոսելով հիշատակեց իր հանդիպումը վարչապետ Էրդողանի հետ, ում անկեղծորեն տեղեկացրել է, թե իրենց դիրքորոշումը հարաբերությունների սերտացումն է, բայց անպատասխանատու կլինի, եթե Թուրքիայի հետ 10 տարվա բանակցությունների մասին ակնարկենք, եթե այդ երկրում եվրոպական չափորոշիչներին համապատասխան փոփոխությունները ակնհայտ չեն: Ոստի Թուրքիայի անդամակցության մասին խոսելիս նկատի պիտի առնենք ոչ թե լիիրավի, այլ արտոնյալի կարգավիճակը, որը լավագույնն է այս պարագայում, ասաց **Անգելա Մերկելը**՝ հորդորելով. «Թուրքիան հենց հիմա Հայաստանի եւ Կիպրոսի հետ դիվանագիտական հարաբերություններ պետք է հաստատի»:

Երեկվա այս ելույթների ֆոնի վրա ակնհայտ է դառնում, թե ինչու հենց երեկ ինչ-որ տեղ անակնկալ համերաշխությամբ Բունդեսթագն իր օրակարգում էր զետեղել նաեւ «հայերի կոտորածների» (Massaker) վերաբերյալ քվեարկությունը: Առանց քննարկման, ինչպես նշել էինք հունիսի 16-ին «**Ազգում**», Բունդեսթագը միաձայն քվեարկեց կուսակցությունների միասնական որոշումը, որի վերնագրում բացակայում էր «ցեղասպանություն» բառեզրը: Սոցիալ-դեմոկրատների, Քրիստոնեա-դեմոկրատական, Քրիստոնեա-սոցիալիստական միության, Կանաչների եւ ազատ դեմոկրատական կուսակցության խմբակցությունների միասնական տեքստը կրում է հետեւյալ վերնագիրը՝ «Հիշել եւ ոգեկոչել 1915-ի հայերի տեղահանությունն ու կոտորածները: Գերմանիան պետք է աջակցի Թուրքիայի եւ Հայաստանի հաշտեցմանը»: Հետաքրքրական է, որ «Phoenix»-ը Բունդեսթագից տրված բառմ լրահոսի մեջ զետեղել էր ցեղասպանություն (գերմ.՝ Volkermord) բառը, այդուհետեւ տեղեկացնելով Բունդեսթագի որոշման վերաբերյալ Թուրքիայի արտգործնախարար Գյուլի նախապես ինչած քննադատության մասին:

Երեկ Ռադիո Բեռլինի Բունդեսթագի առավոտյան եթերի հյուրը գերմանահայ լրագրող, գրող, վերլուծաբան **Րաֆֆի Քանդյանն** էր: «Զախողվա՞ծ էր, թե՞ ոչ այսօրվա որոշումը Ձեզ համար» ռադիոյի հարցին պրն Քանդյանը նկատել տվեց, թե գոհացուցիչ չէ, թեպետ ծախողված որակելն էլ ճիշտ չի լինի: Լավ կլիներ, որ «ցեղասպանություն» բառը նշվեր վերնագրի տարբերակում, ասաց պրն Քանդյանը՝ հավելելով, որ բանաձեւն ունի շատ դրական եւ զորավոր մասեր՝ օրինակ բերելով այն հատվածը, ուր Գերմանիան իր պատմական պատասխանատվությունն է ընդունում՝ անուղղակի Թուրքիայի սեփական պատասխանատվությունը ճանաչելու կոչ անելով:

«Ինչ որ այսօր գերմանական Բունդեսթագի մեջ պիտի ըլլա, ոչ թե Հայոց ցեղասպանության ճանաչման եւ Թուրքիո ուրացման հետ կապված կեցվածք մըն է, այլ Թուրքիո ընթացքի մտավախության մտահոգություն, Թուրքիան համոզելու լուրջ փորձ մը պատասխանը ճիշտ բնութագրելով», երեկ առավոտյան, մինչ Բունդեսթագի քվեարկությունը կայացած մեր հեռախոսազրույցում Բեռլինից փոխանցեց Բոխումի Սփյուռք եւ ցեղասպանություն գիտահետազոտական ինստիտուտի հիմնադիր տնօրեն **Միհրան Դաբաղը**: Բունդեսթագի հայոց զոհերի հիշատակին խոնարհումը պրն Դաբաղը հռետորական, ձեւական խոնարհում նկատեց: Ինստիտուտի տնօրենն ափսոսանք հայտնեց, որ Գերմանիան փախցրեց Թուրքիայի ուրացման հանդեպ իր վճռական կեցվածքը ցույց տալու առիթը: «Եթե «ցեղասպանություն» բառը գործածելու դժվարություն ունեին, պիտի հրաժարվեին նաեւ տեղահանում, կոտորածներ որակումներեն ալ», նկատեց պրն Դաբաղը՝ երեկ քվեարկության դրված տեքստի վերջնական միասնական տարբերակը բարելավված, բարեփոխված որակելով: «Գերմանիո Բունդեսթագեն պատմության ճանաչում չենք սպասեր, պատմաբաններու խնդիրն է ասիկա, եւ անոնք իրենց հստակ կարծիքը հայտնած են: Ինչ որ կպահանջենք, Հայոց ցեղասպանության ուրացման հանդեպ Բունդեսթագի վճռական կեցվածքն է, ինչը եվրոպական, գերմանական հիշողության մշակույթը կպահանջե», հայտարարեց Միհրան Դաբաղը՝ հավելելով. «Գերմանիո մեջ Հայոց ցեղասպանության ճանաչման աշխատանքները կշարունակվին»:

Բեռլինում Հայաստանի դեսպան **Կարինե Ղազինյանը** ողջունելի քայլ համարեց երկու երկրների ժողովուրդների հաշտեցման առումով: Առաջին քայլը, ինչպես ձեւակերպեց նա, որի վրա կարելի է կառուցել ցեղասպանության ճանաչման հետագա աշխատանքները: Տկն Ղազինյանը գնահատելի համարեց, որ Բունդեսթագը մինչեւ իր լուծարումը (Գերմանիայում աշնանը սպասվում են խորհրդարանական արտահերթ ընտրություններ- Ան. Հ.) կարողացավ վճռականություն ցուցաբերել մինչեւ վերջ տանելու իր հետամնդած խնդիրը, մանավանդ քվեարկությունը միաձայն անցկացնելով:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԳ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
ֆաքս 374 1 562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայություն /հեռ 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն /հեռ 529353
Համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Թերթի նյութերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նյութերը չեն գրախոսւում ու չեն վերադարձւում
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Իշխանություն իշխանությունից դուրս

«Դաշնակցությունը երեւույթների դեմ է պայքարում, ոչ թե անձերի»

«Հույս ունեմ, որ Ղարաբաղի ընտրությունները կլինեն ազատ, արդար: Կան որոշ երեւույթներ, որոնք մեզ մտահոգում են՝ վարչական ռեսուրսների կողմից օգտագործում, ընտրակաշառքներ: Բայց ես հավատում եմ, որ Ղարաբաղի ժողովուրդը շատ ավելի մոտ ու հարազատ է լինելու իր իշխանություններին, եւ հենց այդ նպատակով Դաշնակցությունը ակտիվորեն մասնակցում է Ղարաբաղի ընտրություններին», երեկ Մամուլի ազգային ակումբում այսպես սկսեց խոսքը Հայ հեղափոխական դաշնակցության բարձրագույն մարմնի ներկայացուցիչ Հրանտ Մարգարյանը: Նա հանդիպել է ԼՂ նախագահ Արկադի Ղուկասյանին, եւ վերջինս հավաստիացրել է, որ ամեն ինչ անելու է ընտրությունների արդար ընթացքն ապահովելու համար, թույլ չի տալու, որ պաշտոնյաներն արջի ծառայություն մատուցեն իրեն:

Հիշեցնենք, որ Ղարաբաղում Դաշնակցությունը հայտնվել է ընդդիմադիր ճակատում, որովհետեւ իշխանության կողքին լինելով, այնուամենայնիվ, հակասություններ ուներ նրա հետ սոցիալ-տնտեսական ներքին խնդիրների վերաբերյալ: Հրանտ Մարգարյանի մեկնաբանմամբ, իշխանությունն է իրենց մղել ընդդիմություն դառնալու: Բայց եթե նույնիսկ առաջիկա ընտրություններում Ղարաբաղում խլեն Դաշնակցության ձայները, իրենք չենք գնա առճակատման:

Հետո նա անդրադարձավ ազատագրված տարածքները վերադարձնելու հավանականությանը, կարծիք հայտնեց, որ բանակցությունների ժամանակ զիջումների մասին խոսք գնացել է տակտիկական-դիվանագիտական նկատառումներով: «Ես չեմ կարծում, թե Հայաստանում կա մեկը, որ տարածքներ զիջելու տրամադրություն ունի: Մեր ժողովուրդը մեծ գին է վճարել Ղարաբաղի ազատագրման համար եւ թույլ չի տա տարածք հանձնել: Զիջումների մեջ չի կարող տեղավորվել Ղարաբաղի ինքնուրույնության հարցը, ազգային պատկանելիության հարցը եւ այսօրվա փաստացի սահմանների հարցը: ...Եթե մենք այսօր 12 տարվա խաղաղություն ունենք, այդ սահմանների միջոցով է կարելի եղել: Եվ եթե նույնիսկ մեր իշխանությունները համաձայնել են վերադարձնել, ոչինչ չի նշանակում: Համաձայնությունը պիտի վճռի ժողովուրդը, հանրաքվեի միջոցով»:

Հնարավո՞ր է, որ Հայաստանում էլ նույնը կրկնվի, ինչ Ղարաբաղում, այստեղ էլ իշխանությունը Դաշնակցությանը մղի ընդդիմադիր կեցվածքի: «Հնարավոր է, ասում է Մարգարյանը, եթե դա վերաբերի երկրի շահերին: Մենք ըմբոստ ենք ոչ թե աթոռի, այլ մեր երկրի համար: Մի քիչ դժվար է հասկանալ դա, երբ ողջ շրջապատդ այդպիսին է»:

Այնուամենայնիվ, դաշնակները ձեռնպահ են մնում որեւէ կոնկրետ անուն տալ փողի ու աթոռի իշխանությանը՝ պլուտոկրատիային մասնված շրջապատից: Նրանք նախագահին հանձնել են Հայաստանի կոռումպացված ոլորտների ցուցակը, որտեղ դարձյալ կոնկրետ անուններ չկան: Այդպես է, որովհետեւ իրենց պայքարի բնույթն ավելի գլոբալ է՝ «իրենք պայքարում են երեւույթների դեմ»:

Այնուամենայնիվ, Հրանտ Մարգարյանը համարում է, որ եթե Ադրբեջանը համաձայնի Ղարաբաղը Լաչինով հանձնել Հայաստանին, «դա կլինի մեր հաջողության կեսը, եւ կսպասենք մյուս կեսին, որ ազատագրված տարածքներն էլ լինեն Հայաստանում»:

Ներիշխանական եւ ներքաղաքական իրավիճակը դաշնակցականը գնահատում է մռայլ գույներով. «Հայաստանում չկա այն ուժը, որը պիտի պատասխանատվություն կրի ամեն ինչի համար: Այսօրվա կոալիցիան կա՞, թե ոչ: Թող ոչ ոք ոչ ոքի չխաբի: Մենք ճիգ ենք անում, որ վերականգնենք այն: Ոմանց ձեռնտու է կեղծ իշխանություն խաղալ, ամբոխավարությամբ զբաղվել»:

Նախագահական ընտրություններին Դաշնակցությունը կներկայանա սեփական թեկնածուով:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

«Բեյրութում բողոքի տգեղ ցույց Թուրքիայի վարչապետ Էրդողանի դեմ»

Ինչպես նախօրեին տեղեկացրել էինք, հունիսի 15-ին Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը երկօրյա այցով ուղեւորվել էր Բեյրութ, որտեղ նա բացի հանդիպումներից որպես պատվավոր հյուր մասնակցել է նաեւ Արաբական տնտեսական ֆորումի աշխատանքներին: Թերեւս սա վարչապետի մակարդակով Թուրքիայից Լիբանան կատարվող առաջին այցն էր: Այս հանգամանքն առանձնակի նշանակություն էր հաղորդում Էրդողանի այցին, ինչն արտացոլվեց Լիբանանի ղեկավարների բացառիկ ջերմ ընդունելությամբ:

Մինչ երկրի ղեկավարությունը ջերմ ընդունելություն էր ցուցաբերում Էրդողանին, Բեյրութում դաշնակցականները, թուրքական թերթերի վկայությամբ, այցի նախօրեին իրենց մամուլի (ըստ երեւույթին «Ազդակի») միջոցով տարածում են հաղորդագրություն եւ պահանջում Լիբանանի կառավարությունից Թուրքիայի հետ հարաբերություններում հաշվի նստել «Հայոց ցեղասպանությունը դատապարտող» խորհրդարանական որոշման հետ, իսկ հաջորդ օրը կազմակերպում են բողոքի ցույց:

«Միլլիեթ» թերթը հունիսի 16-ի համարում «Էրդողանի այցի դեմ Լիբանանցի հայերի «տգեղ» բողոքը» խորագրով տեղեկացնում է, որ դաշնակցական ղեկավարների գլխավորած ցույցը կազմակերպվել է Բեյրութի հայկական Բուրջ Համուդ թաղամասում, որին մասնակցել է շուրջ 1500 մարդ, եւ ցուցարարները կրել են Էրդողանի համար վիրավորական ցուցապաստառներ, միաժամանակ այրել Թուրքիայի դրոշը:

Ցուցարարների բողոքը կարելի է հասկանալ, իսկ հաղորդագրության պահանջը համարել ընդունելի, սակայն հաղորդագրության հեղինակներն ու ցույցի կազմակերպիչներն էլ բողոքի ձեւը պիտի համարեն անընդունելի եւ հաշվի նստեն Լիբանանի համար միանգամայն անկանխատեսելի հետեւանքներով հղի քաղաքական զարգացումների հետ: Այս պայմաններում պահանջ դնել Լիբանանի կառավարության առջեւ, նշանակում է անտեղի չարչրկել Հայոց ցեղասպանությունը: Ինչ վերաբերում է Էրդողանին հասցված վիրավորանքներին, ապա դա էլ ընդամենը հակահայկական դրսեւորումներում կգրգռի Թուրքիայի ազգայնամոլ շրջանակներին: Իսկ օգո՞ւտը:

Հ. Չ.

«Մեռելներուս իբրեւ խաչ ես այս ծառը տնկեցի»

Լեւոն Սյուրմելյանի «Ասացվածք ծառ տնկելու առթիվ» բանաստեղծության վերջին՝ «Մեռելներուս իբրեւ խաչ ես այս ծառը տնկեցի» տողերը սաստիկ հուզեցին երեկ Ծիծեռնակաբերդում 1915 թվականի Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակին ծառ տնկող Լոս Անջելեսի Թեքեյան մշակութային միության Արշակ Տիգրանյան հայկական դպրոցի ավարտական դասարանի սաներին ու հայոց լեզվի ուսուցչուհի Լորա Գույումջյանին: Արդեն 4 տարի դպրոցի ավարտական դասարանի աշակերտները Թեքեյան միության նախաձեռնությամբ գալիս են հոգեւոր հայրենիքի փոխարեն տեսնելու իրականը, ճանաչելու ու սիրելու: «Այս տարին բացառիկ էր, որովհետեւ լրացավ Հայոց ցեղասպանության 90-րդ տարելիցը, այդ առիթով բազմաթիվ միջոցառումներ ենք անցկացրել դպրոցում: Ի լրումն այդ ամենի մեզ առիթ տրվեց այստեղ ծառ տնկելու եւ այդ ձեւով մեր հոգեկան եւ ֆիզիկական կապը շոշափելի դարձնելու: Այն ամենը, ինչ նրանք կարդացել են գրքերում, տեսել լուսանկարներում, այստեղ մարմին ու ոգի է դառնում, որ այլեւս անբաժան պիտի լինի նրանցից: Սա է այցի հիմնական առավելությունը», ասաց Լորա Գույումջյանը: Դպրոցի սաները Հայաստանից 20-30 տարի առաջ գաղթածների զավակներն են, նրանց մեծ մասն առաջին անգամ է հայրենիքում, որի մասին գրեթե ամեն օր խոսվում է նրանց ընտանիքներում:

«Հասուն տարիքում հայրենիք այցելելը բոլորովին այլ զգացում է առաջացնում: Սփյուռքում մենք շարունակ երազում ենք Արարատը տեսնելու, Երեւանի փողոցներում շրջելու մասին: Մեր երազն այստեղ իրականություն է դարձել, ամենուրեք միայն հայերեն ենք լսում, հայկական դեմքեր տեսնում: Ցեղասպանության թանգարանում շատ ազդեցիկ էր, բոլորս ծանր ապրումներ ունեցանք: Ամեն անգամ խոր հուզում ենք ապրում 1915 թվականին թուրքերի գործած հրեշավոր արարքների մասին նոր փաստեր իմանալուց: Մեր սերունդը պետք է ուժեղ լինի եւ գործուն քայլեր անի ապագայի համար», ասաց Ստեփան Ալեքսանյանը:

Ալբերտ Գալաջյանն առաջին անգամ Արարատը տեսնելիս շփոթվել է, աչքերին չի հավատացել ու չի պատկերացրել, որ հայրենիքում է: «Բոլորիս երազանքն է, որ աշխարհի բոլոր ծայրերից հայերը վերադառնան Հայաստան, նրանց հետ նաեւ մենք: Գանք ու այլեւս երբեք չհեռանանք: Սա երազային մի բան է թվում, բայց տա Աստված՝ իրականանա», ասաց նա:

Երիտասարդները համոզված են, որ այս այցից հետո իրենց մեջ ամեն տարի գալու ցանկություն է առաջանալու. «Մենք մեծացել ենք հայկական միջավայրում, խոսում ենք արեւելահայերենով եւ այստեղի երիտասարդներից գրեթե չենք տարբերվում: Շատ սիրեցինք Հայաստանը, մարդիկ այստեղ ջերմ են ու անչափ բարեհամբույր, իսկ երեկոյան կարելի է հանգիստ քայլել քաղաքում: Միակ բանը, որից նեղվեցինք, փողոցներում դրամ խնդրող մեծահասակներն են: Մեկ շաբաթվա ընթացքում որքան կարողացանք օգնեցինք նրանց, բայց հետո ի՞նչ է լինելու այդ մարդկանց վիճակը», ասաց Լուսինե Նալչաջյանը: Սփյուռքում նրանց ամենից շատ հուզում է հայապահպանության խնդիրը, քանի որ ոչ բոլոր երիտասարդներն են պահպանում իրենց լեզուն, մշակույթն ու ավանդույթները:

Ծիծեռնակաբերդից նրանք մեկնեցին Խոր Վիրապ, առաջիկա օրերին կլինեն նաեւ Սարդարապատում, Մատենադարանում եւ այլ վայրերում:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Բարելավվել են հանրակացարանների պայմանները

Դավիթաշենի 7-րդ ա հանրակացարանի 169 բնակիչներն այսուհետեւ ունեն բարեկեցիկ կացարաններ: Հանրակացարանը նորոգվել է ԱՄՆ պետդեպարտամենտի բնակչության, փախստականների եւ միգրացիայի բաժանմունքի «Փրկեք երեխաներին» կազմակերպության հայաստանյան գրասենյակին հատկացված միջոցներով: 1985 թվականին կառուցված շենքը մինչ օրս չէր նորոգվել եւ վիճակը խիստ անմխիթար էր: Այսօր արդեն նորոգված են շենքի երկու մուտքերը, աստիճանավանդակներն ու միջանցքները, վերակառուցվել է տանիքը, որի խարխուլ լինելու պատճառով անձրեւաջրերը թափանցում էին վերին հարկերը: Նորացվել է նաեւ էլեկտրալարերի ցանցը, անց է կացվել լուսավորություն: Դռներ ու պատուհաններ են տեղադրվել: Բարելավվել են ջրագծերը: Ի դեպ, աշխատուժի մի մասը ապահովվել է հանրակացարանի 35 կարիքավոր բնակիչների աշխատանքում ներգրավելու միջոցով:

Նույն ծրագրի շրջանակներում Երեւանում եւ Մասիսում նորոգվելու են փախստականներով բնակեցված եւս 9 հանրակացարաններ:

Ն. Պ.

Որդին ծեծելով սպանեց հորը

Հունիսի 15-ին ոստիկանության Վաղարշապատի բաժին ահազանգ է ստացվել, որ Ծափասափ գյուղի բնակիչ, 1926 թ. ծնված Հայկազ Առաքելյանի դիակը հայտնաբերվել է իր տանը՝ բռնության հետքերով: Նույն օրը մահվան ելքով մարմնական վնասվածք հասցնելու կասկածանքով ձերբակալվում է Առաքելյանի որդին՝ 1948 թ. ծնված Էդվարդ Առաքելյանը, որը տանը ծեծել է հորը՝ Հ. Առաքելյանին, որն էլ ստացած վնասվածքներից մահացել է: Դեպքի հետ կապված հանգամանքները պարզվում են, քննությունը վարում է Գեղարքունիքի մարզի դատախազությունը:

Մ. Մ.

Մանկական մահացություն կհամարվի նաեւ 500 գրամ քաշով ծնված երեխաների մահը

Հայաստանում մանկական մահացությունը գրանցելիս այսուհետեւ հիմք կընդունվեն միջազգայնորեն ընդունված չափանիշները: Մասնավորապես, համաձայն դրանց, 500 գրամանոց եւ ավելի ծնունդները նույնպես պետք է գրանցվեն որպես ծնունդներ, այլ ոչ թե որպես վիժում կամ մեռելածին ծնունդ: Հետեւաբար, մանկական մահացության ցուցանիշների մեջ պետք է մտնեն նաեւ այդ երեխաների մահերը: Այդ մասին երեկ համապատասխան որոշում է ընդունել կառավարությունը: Առողջապահության նախարարության բուժօգնության կազմակերպման վարչության գլխավոր մասնագետ Անահիտ Հովհաննիսյանը հայտնեց, որ սահմանված չափանիշներն ընդունել է Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունը:

Մինչ այժմ մանկական մահացության ցուցանիշները Հայաստանում այսպիսին էին՝ 2003 թ. 1000 ծնունդից 11,8 մահ, 2004 թ. 1000-ից 11,6 մահ: Ինչպես նշեց նախարարության գլխավոր մասնագետը, այս ցուցանիշները նվազման միտում ունեն, բայց եթե դրանց մեջ ընդգրկվեն նաեւ 500 գրամից ավելի քաշ ունեցողների մինչեւ 7 օրվա ընթացքում մահանալը, ապա այդ ցուցանիշը կաճի:

Հիմնականում մինչեւ 1 տարեկան երեխաները մահանում են շնչառական համակարգի կամ սուր դիարեային հիվանդություններից: Բարձր է նաեւ բնական արատներով երեխաների մահացությունը: Սակայն Անահիտ Հովհաննիսյանը հայտնեց, որ վերջին 10 տարում 30 տոկոսով նվազել են շնչառական համակարգի, 50 տոկոսով սուր դիարեային հիվանդություններով մանկական մահացության ցուցանիշները:

Տնային ծնունդները կազմում են ընդհանուր ծնունդների 2,7-2,8 տոկոսը: Իսկ թե «դրանցից որքա՞ն են մահանում» հարցին նախարարության ներկայացուցիչը պատասխանեց, որ նման տեղեկատվություն չկա:

«Ազգի» հարցն առնչվում էր մայրական մահացության ցուցանիշներին: Անահիտ Հովհաննիսյանը պատասխանեց, որ 5 մլն-ից ցածր բնակչություն ունեցող երկրներում այդ ցուցանիշը հաշվարկվում է եռամյա կտրվածքով: Հայաստանում անցած եռամյայում մայրական մահացությունը կազմել է 100 հազարից 25: Եվրոպական երկրներում այդ ցուցանիշը կազմում է 100 հազարից 8,2: Մայրական մահացություն է համարվում հղիության սկզբից սկսած մինչեւ 42 շաբաթական եւ հետծննդյան շրջանի մահը:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«Ժողովրդավարությունն ինձ համար ավելի շատ օրենք է, քան բացառություն»

ՀՀ ԱԺ նախագահ Արթուր Բաղդասարյանի հաղորդումն իր եւ խորհրդարանի երկամյա գործունեության մասին

Երրորդ գումարման Ազգային ժողովի գործունեության երկու տարին լրանալու կապակցությամբ ՀՀ ԱԺ նախագահ Արթուր Բաղդասարյանը հունիսի 14-ին հանդիպեց լրագրողների հետ: Խորհրդարանի նախագահը իր երկամյա գործունեության ամփոփումը այսպես ներկայացրեց.

Երրորդ գումարման Ազգային ժողովը գումարել է 5 հերթական եւ 5 արտահերթ նստաշրջան, այս ընթացքում ընդունվել են շուրջ 406 օրենքներ, որոնցից 85 մայր օրենքներ եւ 321 փոփոխություններ գործող օրենքներում: Այս երկու տարվա ընթացքում ԱԺ-ն վավերացրել է 150 միջազգային համաձայնագրեր: Հարկ է նշել, որ բավականին դժվարին այս երկու տարիներին ԱԺ կատարել է ծավալուն օրենսդրական աշխատանք եւ ընդունված նոր օրենքները եկել են լրացնելու այն բացը, որ մենք ունեինք մեր օրենսդրության մեջ:

Երկու տարում տեղի են ունեցել 257 հանդիպումներ միջազգային ու հասարակական կազմակերպությունների, դիվանագետների հետ, ԱԺ նախագահի գլխավորած պաշտոնական պատվիրակությունների 12 այցեր, 9 երկրների խորհրդարանների նախագահներ պաշտոնական այցով այցելել են ՀՀ: Այս թվերի վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ մենք կարողացել ենք բավականին ակտիվացնել խորհրդարանական դիվանագիտությունը, միջխորհրդարանական կապերը դարձնել ավելի գործուն ու արդյունավետ: Միջխորհրդարանական կապերի ակտիվացումը միջպետական հարաբերությունների զարգացման տեսանկյունից ունի կարեւոր նշանակություն, որովհետեւ այսօր արագընթաց զարգացող աշխարհում չափազանց կարեւոր է խորհրդարանական ակտիվ դիվանագիտությունը:

ՀՀ Ազգային ժողովն արդեն իսկ անդամակցում է ԵԽԽՎ-ին, ԵԱՀԿ ԽՎ-ին, Միջխորհրդարանական միությանը, ԱՊՀ ՄԽՎ-ին, ՍԾՏՀ ԽՎ-ին, ՆԱՏՕ-ի ԽՎ-ին, Ֆրանկոֆոնիայի ԽՎ-ին, շուտով ասոցացված անդամի կարգավիճակ կունենա Արեւմտաեվրոպական միության ԽՎ-ում: Մենք պետք է կարողանանք այդ բոլոր կառույցներում ակտիվ աշխատանքով նպաստել Հայաստանին առնչվող հարցերի բարենպաստ զարգացումներին, մեր երկրի միջազգային հեղինակության բարձրացմանը: Ակնհայտ է, որ աշխարհի մայրաքաղաքներում նստած Հայաստանի խնդիրներով չէ, որ մտահոգ են. մենք պիտի լինենք նախաձեռնող մեր երկրին ու ժողովրդին հուզող խնդիրները բարձրացնելու ու լուծելու համար:

Այս երկու տարվա ընթացքում ես ստացել եմ ավելի քան 21000 նամակ-դիմում, որը նույնպես աննախադեպ մեծ թիվ է համեմատած նախորդ գումարումների հետ: Բոլոր այդ դիմումներին ու նամակներին տրվել են պատասխաններ, բոլոր դիմումներով զբաղվել են. այն հարցերը, որոնք հնարավոր է եղել, լուծել ենք, այն հարցերը, որոնք կապված են եղել օրենքներում ինչ-որ փոփոխություններ կատարելու հետ, կատարել ենք, նաեւ անձնական խնդիրներն ենք սահմանված կարգով ուսումնասիրել եւ ընթացք տվել:

Երկու տարվա ընթացքում ես ունեցել եմ 34 հանդիպումներ հանրապետության մարզերում, գյուղական ու քաղաքային բնակավայրերում, 21 հանդիպումներ Երեւանում` գիտությունների ազգային ակադեմիայում ու ակադեմիական համակարգի ինստիտուտներում, բուհերում ու դպրոցներում, ստեղծագործական միություններում, ձեռնարկություններում: Բոլոր այդ հանդիպումների ժամանակ ղեկավարների ու կոլեկտիվների հետ քննարկվել են իրենց աշխատանքին վերաբերող օրենսդրական խնդիրները, բարձրացվել են ու հնարավորության սահմաններում լուծվել են կոնկրետ հարցեր:

Այս ընթացքում մենք փորձել ենք խորհրդարանը դարձնել առավել բաց ու հրապարակային` իր գործունեության մեջ: Այսօր խորհրդարան են այցելում դպրոցների աշակերտներ, ուսանողներ, բժիշկներ, վետերաններ, հաշմանդամներ, սոցիալական տարբեր խմբերի ներկայացուցիչներ` ամբողջ հանրապետությունից: Երկու տարում 20 հանդիպումներ են եղել լրագրողների համար, առաջին անգամ ԱԺ նիստում ես հանդես եկա տարեկան հաղորդմամբ Ազգային ժողովի գործունեության մասին: Այս տարի նույնպես պատգամավորներին կներկայացվի անցած մեկ տարվա գործունեությունը:

Երրորդ գումարման Ազգային ժողովում առաջին անգամ ստեղծվեցին ԱԺ նախագահին կից խորհուրդներ, որոնք աշխատում են տարբեր սոցիալական հիմնախնդիրներով մտահոգ հանրության ու հասարակական կազմակերպությունների հետ: Այդ խորհուրդների օգնությամբ կարողացանք լուծել բազմաթիվ խնդիրներ, որոնք հուզում են մեր ժողովրդին եւ արդեն իսկ ունենք թե հասարակության եւ թե միջազգային կազմակերպությունների բարձր գնահատականները խորհուրդների գործունեությանը:

Իհարկե, շատ լավ կլիներ` ընդդիմությունը լիարժեքորեն մասնակցեր խորհրդարանի գործունեությանը, որը, բնականաբար, մեր օրենսդրական գործընթացը կդարձներ առավել արդյունավետ: Բայց կարծում եմ մենք պետք է շարունակենք այդ ուղղությամբ մեր աշխատանքները, որպեսզի խորհրդարանի աշխատանքներին առավել արդյունավետ մասնակցեն բոլոր խմբերն ու խմբակցությունները:

«Երկիր մեդիա». Հովհաննես Շողիկյան - Պարոն Բաղդասարյան, թուրք պատգամավորի հետ հանդիպման ժամանակ խոսք է գնացել խորհրդարանների հովանու ներքո հայ եւ թուրք երիտասարդների կապերի ստեղծման մասին: Ո՞ւմ նախաձեռնությունն է դա: Եվ երկրորդ հարցը` ինչո՞վ է պայմանավորված «Զամանի» հրապարակման հետ կապված հերքման ուշացումը:

-Նախ` թուրքական պատվիրակության հետ տեղի ունեցած ամբողջ հանդիպումը ձայնագրված է: Երկրորդը` ես մի մարդ եմ, որ բոլոր այցերի ժամանակ անպայման հանդիպում է սփյուռքի մեր հայրենակիցների հետ, այն սփյուռքի, որը մեծ դեր ունի Հայաստանի հզորացման մեջ եւ առաջիկայում ավելի լուրջ դերակատարում պիտի ունենա: Նման կարգի անիմաստ լուրեր մեկնաբանելու ոչ մի ցանկություն չունեմ, որովհետեւ դա պարզ հերյուրանք է եւ չի համապատասխանում իրականությանը: Մի առիթով ասել եմ` մի բանավիճեք հիմարի հետ, որովհետեւ մարդիկ կարող են չնկատել ձեր տարբերությունը:

Ինչ վերաբերում է խորհրդարանների հովանու ներքո երիտասարդների շփումներին, ապա դա եղել է ուղղակի զրույց, որ հայ եւ թուրք երիտասարդները հանդիպեն, կարող են այդ հանդիպումները լինել նաեւ ԱԺ-ում եւ այլուր: Ես անձամբ կաջակցեմ նման հանդիպմանը, եթե դա տեղի ունենա, որովհետեւ գտնում եմ, որ հայ-թուրքական հարաբերություններում կան բազմաթիվ կնճռոտ խնդիրներ, բազմաթիվ պրոբլեմներ եւ այդ պրոբլեմները մենք պետք է լուծենք, այլ ոչ թե կռվենք այդ պրոբլեմների հետ: Ըստ էության, շատ լավ է, որ նաեւ այդ թուրք պատգամավորը հանդիպում էր ունեցել ողջ քաղաքական դաշտի հետ, քննարկել էր բազում խնդիրներ: Կարծում եմ, որ մենք պետք է Թուրքիայի հետ մեր հարաբերությունները նորմալացնելու ճանապարհով գնանք` իհարկե, ոչ հայ ժողովրդի ազգային արժանապատվության հաշվին: Ինչ վերաբերում է սփյուռքին, ես հարց տվեցի Թուրհան Չյոմեզին` թե երբ եւ ինչու գոյացավ 7 միլիոնանոց հայկական սփյուռքը, նա ուղղակի չպատասխանեց իմ հարցին: Այնպես որ` ամեն մեկը կարող է իր ուզած տեսանկյունով մեկնաբանություններ տալ, բայց ես կարծում եմ, որ բոլորն էլ, այդ թվում` ձեր հեռուստաընկերությունը, քաջատեղյակ են իմ հստակ դիրքորոշումներին խնդրո առարկայի առնչությամբ:

«Երրորդ ուժ». Լիլի Մարտոյան- Աշխարհաքաղաքական զարգացումները տանում են նրան, որ Հայաստանը պետք է վերջնականապես կողմնորոշվի` կամ դեպի արեւմուտք, կամ դեպի Ռուսաստան: Հատկապես երբ Վլադիմիր Պուտինն է ասում, որ ԱՊՀ նախագահների վերջին գագաթնաժողովում ինքը դնելու է ԱՊՀ հարցը: Այսինքն` ծագում է կողմնորոշման խնդիրը: Ի վերջո` դեպի ուր է գնում Հայաստանը, եւ առաջիկա ընտրությունների հետ կապված, եւ սահմանադրության հանրաքվեի` դա կարո՞ղ է դառնալ այն լուրջ ազդակը, որը կծնի հեղափոխական իրավիճակ, որին այդքան սպասում ենք:

- Ես իմ հստակ դիրքորոշումը արտահայտել եմ` Հայաստանի ապագան ես տեսնում եմ եվրոպական մեծ ընտանիքում, մենք պետք է հետեւողական լինենք եվրաինտեգրման ճանապարհին, եթե ուզում ենք ապրել բաց, ազատ, քաղաքակիրթ հասարակությունում: Բայց սա ամենեւին չի նշանակում, թե մենք պետք է ունենանք վատ հարաբերություններ Ռուսաստանի հետ: Ռուսաստանը մեր բարեկամ երկիրն է: Այսօր ՌԴ տարածքում ապրում են 2,5 միլիոն հայեր, եւ այսօր խոսելով արեւմտյան արժեքների հետեւողական ներդրման, եվրոպական ինտեգրման խորացման, եվրոատլանտյան համագործակցության զարգացման, եվրոմիություն-Հայաստան համագործակցության ակտիվացման մասին, ամենեւին չի նշանակում, որ մենք պետք է ճամբարավորենք մեր հարաբերությունները, այսինքն` ամեն ինչ պիտի բաժանենք սեւ ու սպիտակի, ինչպես այսօր Հայաստանում, ցավոք, շատ հաճախ ընդունված է: Հայաստանը պետք է վարի հավասարակշռված, նպատակաուղղված արտաքին քաղաքականություն, որի հիմքում իր երկրի եւ ժողովրդի ազգային, պետական շահերն են: Ինչ վերաբերում է ԱՊՀ-ի վերակառուցմանը, ապա դա անհրաժեշտություն է:

Ինչ վերաբերում է տեղական ընտրություններին, ապա հենց այդ ընտրությունների հետ կապված ես հանդես եմ եկել հստակ հասարակական նախաձեռնությամբ. եթե մենք ուզում ենք գնալ առաջ, ապա պետք է կարողանանք ՏԻՄ ընտրությունները կազմակերպել բաց, արդար, թափանցիկ սկզբունքներով: Պետք է ձերբակալել բոլոր ընտրակաշառք բաժանողներին: Պետք է խստացնել պատասխանատվությունը ընտրական հանցագործությունների նկատմամբ: Մի քանի հազար ձայնով ձեւավորված որեւէ մակարդակի իշխանությունը ժողովրդի համար լավ բան անել ի զորու չէ: Սա է մեր դիրքորոշումը:

Սահմանադրության հետ կապված կա երեք սկզբունքային խնդիր` իշխանությունների տարանջատում, դատական համակարգի անկախություն եւ Երեւանի քաղաքապետի ընտրություններ: Իմ դիրքորոշումը ես հստակ արտահայտել եմ` մենք պետք է գնանք ամբողջական բարեփոխումներ անելու ճանապարհով: Եթե երկրի հիմնական օրենքի մակարդակով իշխանությանը տրվում են չափազանց լայն լիազորություններ` լավ բան անելու հիմնավորմամբ, չպետք է բացառենք, որ այդ գերլիազորությունները կարող են օգտագործվել նաեւ վատ նպատակներով: Դրա համար շատ կարեւոր է իշխանության թեւերի իրական հավասարակշռությունը, շատ կարեւոր է դատական համակարգի լիակատար անկախությունը: Գիտեք, որ այսօր ամբողջ ժողովուրդն է դժգոհ դատական համակարգից: Մենք պետք է կարողանանք իրոք ստեղծել անկախ, օրենքով պաշտպանված դատական համակարգ, նաեւ` իշխանության իրական ապակենտրոնացման ճանապարհով ընտրովի մեխանիզմներով օժտված համայնքներ: Սա է մեր մոտեցումը եւ կարծում եմ, որ մենք այս ճանապարհով էլ գնալու ենք: Եթե հիշում եք` երբ Ընտրական օրենսգիրքը մի տարի առաջ դրեցինք շրջանառության մեջ, ուղղակի ջախջախվեց միջազգային հանրության կողմից, բայց հիմա, երբ մենք ընդունել ենք նոր ԸՕ, գնահատականները բավականին լավն են: Նույնը վերաբերում է նաեւ սահմանադրությանը: Սահմանադրական փոփոխությունները գործընթաց են, մեկ օրում, մեկ ժամում երկրի հիմնական օրենքում հնարավոր չէ կատարել ամբողջական փոփոխություններ: Պետք է աշխատենք կարծիքների համադրումով, կարծիքների բախումով, քննարկումներ ծավալելով հասնենք այն արդյունքներին, որը մեզնից ակնկալում են: Նախեւառաջ` մեր ժողովուրդը, ապա` միջազգային հանրությունը:

«Հայկական ժամանակ». Նաիրա Զոհրաբյան- Պարոն Բաղդասարյան, այս արտահերթում ըստ ամենայնի, ընդգրկվելու է «Վարչական իրավախախտումների մասին» օրենքը: Դավիթ Հարությունյանը հայտարարել էր, որ բացի խմբագրական փոփոխություններից այլ փոփոխություններ չեն կատարվելու: Տվյալ դեպքում ինչպես է լինելու ՕԵԿ-ի քվեարկությունը այդ օրենքին: Որպես ԱԺ նախագահ` կարո՞ղ եք երաշխավորել, որ Հայաստանը ընդունելու է Վենետիկի հանձնաժողովի անվերապահորեն բոլոր երեք դիտողությունները եւ մինչեւ ամսի 20-ն ուղարկվելիք փաթեթը այդ հանձնաժողովի հերթական հիասթափության պատճառ չի դառնա:

- Ես եղել եւ մնում եմ այն համոզմանը, որ Հայաստանում պետական համակարգում անհրաժեշտ են լուրջ բարեփոխումներ: Ինչ վերաբերում է օրենքի նախագծին, ապա եթե կընդունվեն ՕԵԿ խմբակցության առաջարկությունները, ապա կողմ կքվեարկենք, եթե չեն ընդունվի այդ առաջարկությունները, դիրքորոշումը կմնա անփոփոխ: Ես անընդունելի եմ համարում խնդիրների անձնավորումը, անձնական հարցեր չունեմ, դա սկզբունքային, քաղաքական դիրքորոշում է: Եվ այն մարդիկ, ովքեր խոսում են այդ մասին, նրանք խոսում են ոչ թե իմ դեմ, այլ խոսում են բարեփոխումների դեմ: Բարեփոխումների անխուսափելիությունը երաշխավորված է, որովհետեւ աշխարհում ոչ մի տեղ նման համակարգ չի գործում:

Ես կարծում եմ, որ մենք համակարգային բարեփոխումները պետք է ամբողջությամբ փորձենք իրականացնել: Ցավոք, կան մարդիկ, որ ավելի շատ իշխանությունն են սիրում, քան երկիրը: Մենք պիտի սիրենք երկիրը, որովհետեւ ինձ համար, կոնկրետ, ժողովրդավարությունը ավելի շատ օրենք է, քան բացառություն: Այս առումով` երկրի հիմնական օրենքի մակարդակով նման շռայլ բացառություններ անելու անհրաժեշտությունը ես համարում եմ չհիմնավորված եւ կարծում եմ, որ մենք պիտի գնանք իրոք սահմանադրական բարեփոխումներն իրականացնելու ճանապարհով: Եվ համոզված եմ, որ այդ առաջարկությունների գերակշիռ մասը պիտի կատարվեն, ես չեմ կարող պատասխանել մնացած երեք կողմերի փոխարեն: Որովհետեւ այսօր Հայաստանում իշխանությունը 4 կողմ ունի` հանրապետության նախագահը, երեք կուսակցությունները, ես կարող եմ խոսել այն քաղաքական ուժի անունից, որը այսօր թվով երկրորդն է Ազգային ժողովում, այո, մենք պնդում ենք բարեփոխումները մինչեւ վերջ տանելու քաղաքականությունը, պնդել ենք, շարունակում ենք պնդել եւ համոզված եմ, որ այդ բարեփոխումները ի վերջո, կատարվելու են, որովհետեւ բոլորը` եւ հասարակությունը, եւ ժողովուրդը, եւ միջազգային հանրությունը, այդ բարեփոխումները մեզնից սպասում են: Ես ուզում եմ ձեզ ասել, որ բավականին դրական փոփոխություններ արդեն արել ենք: Առաջին ընթերցմամբ ընդունված տեքստի եւ այն տեքստի, որ մենք դրել ենք շրջանառության մեջ, միջեւ մեծ տարբերություն կա, դա նաեւ նշել է Վենետիկի հանձնաժողովը: Կարծում եմ, որ մինչեւ ամսի 20-ը մենք կուղարկենք վերափոխված նախագիծ, որը կհամապատասխանի միջազգային չափանիշներին:

«Հայկական ժամանակ». Նաիրա Զոհրաբյան- Այնուամենայնիվ, սահմանադրական փոփոխությունները ինչ են անելու: Տիգրան Թորոսյանի նախընթաց ասուլիսից մենք չզգացինք, որ Հայաստանը կողմ է լինելու Վենետիկի հանձնաժողովի բոլոր առաջարկություններին...

- Այդ մասին մենք կարող ենք խոսել մի քանի օրից: Չեմ կարծում, որ Տիգրան Թորոսյանը կամ ինչ-որ մեկը այդ առաջարկություններին դեմ է: Ուղղակի մենք քննարկումների բավականին դժվարին գործընթացում ենք: Չեմ ուզում այսօր անել հայտարարություններ, որ կարող են այդ գործընթացին խանգարել: Այդ բարեփոխումները չափազանց կարեւոր են: Բոլոր այն մարդիկ, ովքեր խոսում են Հայաստանում ժողովրդավարական բարեփոխումների խորացման կարեւորության ու անհրաժեշտության մասին, պետք է գիտակցեն, որ դա մենք պետք է սկսենք երկրի Հիմնական օրենքից:

«Մեդիամախ» գործակալություն. Արտակ Բարսեղյան- Պարոն Բաղդասարյան, ինչպե՞ս եք գնահատում Հարավկովկասյան ինտեգրացիայի հնարավորությունները, հաշվի առնելով այն փաստը, որ մի քանի ձեւաչափով արդեն քննարկումներ կան` եւ կովկասյան քառյակը` Ռուսաստանի հովանու ներքո, եւ կովկասյան քառյակը` Ֆրանսիայի խորհրդարանի հովանու ներքո...

- Դրական եմ գնահատում: Ինչքան մենք իրար հետ շատ հավաքվենք, շատ խոսենք, այնքան կարող ենք առաջ գնալ: Դուք գիտեք, որ ես հանդես եմ եկել Հարավկովկասյան ԽՎ ստեղծելու նախաձեռնությամբ, արդեն պայմանավորվածություն կա Վրաստանի խորհրդարանի նախագահի հետ, եւ Ադրբեջանի խորհրդարանական ընտրություններից հետո հնարավորություն կունենանք այդ հարցին անդրադառնալու: Դա կարող է լինել լավ մեխանիզմ` մեր տարածաշրջանի խնդիրները համատեղ քննարկելու համար: Ասեմ, որ այդ նախաձեռնությունը, ըստ էության նաեւ հավանության է արժանանում եւ եվրոպական կառույցների, եւ Մեծ Բրիտանիայի, եւ Միացյալ Նահանգների, եւ բոլոր այն միջազգային կառույցների կողմից, ովքեր հանդես են գալիս տարածաշրջանային երկխոսությունը զարգացնելու օգտին: Կարծում եմ, որ այս ֆորմատը պետք է զարգացնենք եւ ընդհանրապես` մեր հարեւանների հետ պետք է հաստատենք նորմալ հարաբերություններ: Սա պետք է լինի Հայաստանի վաղվա օրը: Իրար կոկորդ կրծելով հեռու չենք գնա: Մենք ունենք, գիտեք, բավականին դժվարություններ եւ պետք է կարողանանք սկզբունքային հարցադրումներ անելու ճանապարհով նպաստել թե՛ Կովկասում, թե՛ տարածաշրջանում խաղաղության ու անվտանգության զարգացմանը:

Տպագրվում է որոշ կրճատումներով, ամբողջական տեքստը ՀՀ ԱԺ սայթում` www.parliament.am հասցեով

Արցախյան ընտրություններ

Գեղամ Բաղդասարյան. «Արցախում ընտրությունները եղել են ազատ, բայց ոչ արդար»

ՀՅԴ-ն եւ «Շարժում-88» կուսակցությունը, որի առաջնորդը Ստեփանակերտի քաղաքապետն է, հունիսի 19-ին կայանալիք ընտրություններին մասնակցելու են դաշինքով: Մեր զրուցակիցը «Շարժում-88»-ի փոխնախագահ եւ «Դեմո» թերթի գլխավոր խմբագիր Գեղամ Բաղդասարյանն է:

- Եթե համեմատելու լինենք Հայաստանը եւ ԼՂՀ-ն, ապա ընտրություններ անցկացնելու առումով ի՞նչ տարբերություններ կան, որո՞նք են ԼՂՀ-ում անցկացվող ընտրությունների յուրահատկությունները:

- Հիմնական յուրահատկությունը մարդկանց քաղաքական հասունության, իրավական մտածողության այնպիսի մակարդակն է, որը կարող է հենարան լինել երկրում լուրջ բարեփոխումներ իրականացնելու համար: Անցած ամռանը կայացած ՏԻՄ ընտրություններում մի քանի լուրջ բարդույթներ հաղթահարվեցին: Մարդկանց գերակշիռ մասն ազատվեց անելանելիության բարդույթից, մարդիկ հավատացին ու համոզվեցին, որ իրենցից շատ բան է կախված: Չմոռանալով իրենց ծանր սոցիալական դրության մասին, մարդիկ, այնուամենայնիվ, կարողացան դրանք ստորադասել ընդհանուր նպատակին՝ երկրում իրական բարեփոխումներ անցկացնելու գաղափարին, բարեփոխումներ, որոնց իրականացումը կանդրադառնա իրենց իսկ սոցիալական դրության վրա: Այսինքն՝ ընտրակաշառքի գործոնն այլեւս վճռորոշ չի լինի:

- Գեղամ, ի տարբերություն Հայաստանի, ԼՂՀ-ում նախորդ ընտրություններն անցկացվել են համեմատաբար ազատ, արդար եւ թափանցիկ: Քո կարծիքով, ինչո՞ւ կարող են դրանք լինել ազատ եւ արդար, երբ ԼՂՀ-ն քաղաքական, տնտեսական, ֆինանսական եւ մշակութային առումներով Հայաստանի անքակտելի մասն է: Այսինքն՝ ՀՀ-ն պետք է ազատություն եւ արդարություն արտահանի ԼՂՀ եւ ոչ հակառակը:

- Իմ կարծիքով, մեզ մոտ կայացած գրեթե բոլոր ընտրությունները եղել են ազատ, բայց ոչ արդար: Այսինքն, ձեւով դրանք ժողովրդավարական էին՝ մի քանի թերացումներ, մարդկանց կամավոր (առանց դագանակի օգնության) քվեարկություն եւ այլն: Նորանկախ Արցախում ընտրությունների արդյունքները երբեք չեն կեղծվել (մանր-մունր խախտումները չհաշված): Չեն կեղծվել ոչ թե այն պատճառով, որ մեր իշխանությունները հրեշտակներ են եղել ու կան, այլ այն պարզ պատճառով, որ կեղծելու անհրաժեշտություն չկար: Վարչական ռեսուրսը մինչ այդ իր գործն արած էր լինում: Նամանավանդ, նույն այդ ռեսուրսի կիրառման համար չափազանց բարենպաստ հոգեբանական հող կար: Մեր ժողովուրդը չափից ավելի հասկացող ու համբերատար ժողովուրդ է: Մարդիկ մտածում էին՝ ռազմական դրություն է, պատերազմի վտանգ կա, իշխանությունների համար էլ դժվար է եւ այլն, եւ այլն: Իսկ հիմա այդ գործոնն արդեն վճռորոշ դեր չի խաղում, մարդիկ շատ ավելի տեղեկացված են: Իսկական քաղաքական պայքար է լինելու, հիմա արդեն կեղծելու անհրաժեշտություն կա: Ուստի հենց հիմա է երեւակվելու իշխանությունների իրական դեմքը: Եվ արդեն իսկ երեւակվում է: Ճիշտն ասած խոսքերից բացի ես այլ փաստեր չգիտեմ, որոնք վկայեին ազատ, արդար ու թափանցիկ ընտրություններ անցկացնելու՝ իշխանությունների ցանկության մասին:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանի անքակտելի մաս լինելուն, այն հանգամանքին, որ մենք նույն իրավաքաղաքական դաշտում ենք, ապա դա իրոք այդպես է, բայց կան նրբերանգներ: Մի շարք բաներ, որ հնարավոր եղան կամ հնարավոր է լինեն Երեւանում՝ այստեղ անհնար են: Պատճառներից մեկն էլ մեր նախապետականությունն է, թեեւ այս երեւույթի մասին եւս միանշանակ ու կատեգորիկ խոսելը ճիշտ չէր լինի: Արցախում այսօր հնարավոր չէ ուժով որեւէ բան պարտադրել: Իշխանությունները կարող են միայն խաբել, բայց ոչ պարտադրել: Իսկ խաբելու ռեսուրսները գրեթե սպառված են: Իսկ թե որտեղից որտեղ կարտահանվի զարգացման մոդելը՝ սկզբունքային չէ: Երկու տարբերակներն էլ ընդունելի են: Միայն թե ուղին ճշմարիտ լինի:

- Ի՞նչ դեր է խաղում պատերազմական գործոնը ընտրություններում:

- Սա, թերեւս, ամենակարեւոր խնդիրն է: Մեր իշխանությունները սիրում են ճառել ժողովրդավարության մասին, հընթացս չապահովելով իրական լծակներ նույն այդ ժողովրդավարության արմատավորման համար: Բայց սա միայն մի չարիքն է: Ես չեմ հասկանում, թե որքանով են համատեղելի ռազմական դրությունն ու ժողովրդավարությունը, համենայն դեպս՝ երեւի մարդկանց համար դժվար կլինի իրենց ուղեղներում տեղավորել այս դուետը: Համոզված եմ, որ պաշտպանունակության ամրապնդման միակ ուղին հայտարարվող ռազմական դրությունը չէ, թե չէ կարելի կլինի մտածել, որ այն երկիրը, որ նման ռեժիմ չի ազդարարել՝ թույլ է: Չգիտեմ ինչու մեր իշխանությունների մտքով չի անցնում, որ ուժեղ է այն պետությունը, որտեղ մարդիկ բարեկեցիկ կյանքով են ապրում, արմատակալել են իրենց հողում, որտեղ կա սոցիալական արդարություն, որտեղ մարդկանց հավատը չի սպանվել, որտեղ իշխանությունների ու ժողովրդի միջեւ անդունդ չկա, որտեղ ոգին արթուն է: Ինչ որ է, լուրջ փորձություն է երկրի համար, եւ ձեր հարցադրումը շատ տրամաբանական է: Հուսով ենք, որ կձեւավորվի այնպիսի խորհրդարան, որը կնպաստի այս կարեւորագույն հարցի լուծմանը եւ լուրջ խթան կհանդիսանա երկրի զարգացման համար:

- Արդյոք ԼՂՀ հասարակությունը պատրա՞ստ է ազատ եւ արդար ընտրությունների:

- Ամեն պարագայում ես լավատեսորեն եմ տրամադրված: Իմ լավատեսության հիմքերը հետեւյալն են՝ ժողովրդի քաղաքական հասունության մակարդակն անհամեմատ բարձր է նախորդ տարիների համեմատ, ինչի պերճախոս վկայությունը անցած ամառ կայացած ՏԻՄ ընտրություններն էին: Կա այնպիսի մի թեւավոր խոսք՝ ինքնին ծարավի առկայությունը ապացույցն է այն բանի, որ ինչ-որ տեղ ջուր պիտի լինի, սկզբունքորեն պիտի լինի: Վերջին տարիներին արցախյան հասարակությունը մի տեսակ անտարբեր էր դարձել սեփական ճակատագրի հանդեպ, այլ կերպ ասած՝ ծարավ չէր եւ անիմաստ էին ջրի որոնումները: Հիմա, ներկայիս ծարավի պայմաններում, ջրի տեղը գտնելն այնքան էլ դժվար չի լինի, կողմնացույց կլինի նույն այդ ծարավը: Միանշանակ համոզված եմ, որ գալիք ընտրությունները լիովին տարբերվելու են նախորդ խորհրդարանական ընտրություններից, իսկ ձեւավորվելիք խորհրդարանն էլ շատ ավելի է համապատասխանելու ժողովրդի իղձերին, քան ներկայիս խորհրդարանը: Երկրում ստեղծվելու են իշխանության գործունեության նկատմամբ հասարակական վերահսկողության որոշակի մեխանիզմներ:

- Հայաստանում յուրաքանչյուր ընտրություններում առնվազն կարող ենք արձանագրել դրսի երկու գործոն՝ արտերկրից փող եւ այս կամ այն երկրի աջակցությունը կուսակցություններին: Այս առումով բացի Հայաստանից, ընտրություններում այլ երկրից գումարներ մտնո՞ւմ են Ղարաբաղ:

- Հետաքրքրական է, որ գունավոր հեղափոխությունների ֆոնի վրա ու թարմ հետքերով Արցախում միանգամայն այլ զարգացումներ են: Նման հեղափոխությունների սցենարով դրսից ֆինանսական կամ այլ տեսակի աջակցություն չկա, ինչն ինքնին շատ լավ է այն պարզ պատճառով, որ արցախյան հասարակությունն ինքնուրույն, իր ուժերով, քաղաքացիական հասունացման իր մակարդակով է ձեռնամուխ եղել երկրի բարեփոխմանը: Եվ միայն չարակամները կարող են սրանով հանդերձ փորձել մեզ զոռով խցկել հիշյալ սցենարի մեջ: Այս առումով ինձ համար ուղղակի ապշեցուցիչ էր այն հանգամանքը, որ մեր որոշ իշխանավորներ են փորձում շրջանառության մեջ դնել այդ վարկածը: Մասնավորապես, վարչապետ Անուշավան Դանիելյանը մի հանդիպման ժամանակ ասել է, թե Ստեփանակերտի քաղաքապետ Էդուարդ Աղաբեկյանը «արցախյան Յուշչենկոն» է, իսկ իշխանական ու իշխանամետ թերթերը պարբերաբար ջուր են լցնում նույն այդ ջրաղացին:

Ինքնին, սա բավականին սկզբունքային թեմա է ինձ համար: Իմ խորին համոզմամբ, հեղափոխությունը զարգացման ոչ միայն միակ, այլեւ լավագույն տարբերակը չէ, շատ ավելի գերադասելի է էվոլյուցիոն, առանց ցնցումների զարգացումը, հատկապես՝ Արցախի պարագայում: Նախընտրելի ուղին այն է, երբ հասարակությունը քաղաքական հասունության այնպիսի մակարդակի է հասնում, որ աստիճանաբար, քայլ առ քայլ իր ձեռքն է վերցնում կառավարման լծակների վերահսկողությունը: Նորանկախ Արցախում, ի ուրախություն բոլորիս, հենց այս ճանապարհն է ընտրվել: ՏԻՄ ընտրություններում ձեռքբերված հաջողությունից հետո հանրությունը պատրաստվում է խորհրդարանական ընտրություններին: Եթե հաջողվի ձեւավորել այնպիսի օրենսդիր մարմին, որը գործադիրի կցորդը չլինի, ավելին՝ կարողանա վերահսկել գործադիրի գործունեությունը ու դառնալ ամբողջ հանրության շահերն արտահայտող քաղաքական մարմին (ինչը չի հաջողվել անել ներկայիս խորհրդարանին), ապա կարելի կլինի միանշանակ պնդել, որ հանրությունը մի մեծ քայլ է կատարել ժողովրդավարության արմատավորման ու երկրի զարգացման ճանապարհին:

Ռուդիկ Հյուսնունց. «Ազատ հայրենիք»-ը մտավորականների կուսակցություն է»

Վերջերս ԼՂՀ-ում ստեղծվեց «Ազատ հայրենիք» կուսակցությունը: Ի տարբերություն ԼՂ ներքաղաքական գործընթացներին հետեւող դիտորդների, կազմակերպության համանախագահներից Ռուդիկ Հյուսնունցը պնդում է, որ «Ազատ հայրենիք»-ը ոչ իշխանամետ է եւ ոչ էլ «օլիգարխների» կուսակցություն է: Չորս համանախագահներից Հյուսնունցը եղել է ԼՂՀ ՊԲ հրամանատարի քաղբաժնի գծով առաջին տեղակալը: Արթուր Ավանեսյանը գիտնական է, 2000 թ. Ամերիկյան կենսագրական ինստիտուտի կողմից ճանաչվել է «Տարվա մարդ»: Արթուր Թովմասյանը եղել է ԼՂՀ ԱԺ նախագահ: Արայիկ Հարությունյանը հայտնի է որպես հաջողակ գործարար:

- «Ազատ հայրենիք»-ը մտավորականների կուսակցություն է, եւ Արցախի քաղաքական դաշտում հնարավոր չէ մատնանշել մեկ այլ ուժ, որի մեջ ընդգրկված լինեն այդքան մտավորականներ: Գործարարները համեմատաբար փոքր թիվ են կազմում, որոնց համար, ի դեպ, ինչը մեր օրերում հաճախ չես տեսնի, հարկ վճարելը հայրենասիրություն է: Ի տարբերություն ուրիշ քաղաքական ուժեր ներկայացնող այլ գործարարների, նրանց մեկնարկային կապիտալը, հավաստիացնում եմ, օտար ծագում չունի եւ շատ դեպքերում գոյացել է ուղղակի ընտանեկան բյուջեից:

Ինչ վերաբերում է քվեներին ընդհանրապես եւ ընդդիմադիր դաշտից քվեներ տանելուն մասնավորապես, ասեմ, որ Արցախում վաղուց հասունացել էր որոշակիորեն ընդգրկված դրական ներուժ, որի դերակատարության հարցը արցախյան քաղաքական դաշտում օդում կախված էր եւ ընդամենը ժամանակի խնդիր էր: Այդպես ձեւավորվեց «Ազատ հայրենիք»-ը՝ իր մեջ ներառելով պարկեշտ ու հայրենանվեր մարդկանց, որոնք ցանկանում էին համակողմանի ավանդը բերել՝ ի բարօրություն հայրենիքի: Եվ այս համերաշխ եւ կուռ թիմը պարզապես չի կարող չունենալ իր՝ առնվազն պատկառելի ընտրազանգվածը գոնե այն պարզ պատճառով, որ նույն այդ թիմում քիչ չեն մարդիկ, ովքեր վաղուց կայացած գործիչներ են եւ ունեն որոշակի վաստակ ու ներդրում, հետեւաբար՝ համախոհներ ու համակիրներ: «Ազատ հայրենիքի» թեկնածուներից եւ ոչ մեկը չի տառապում «մանդատամանիայով», եւ ոչ մեկիս համար էլ ԱԺ պատգամավորի կարգավիճակը ինքնանպատակ չէ: Մեր գերնպատակը Արցախում ժողովրդավարության վերջնական հաղթանակն ու քաղաքացիական հասարակության կերտումն է:

- Պրն. Հյուսնունց, ցավոք Հայաստանի վերջին մի քանի ընտրություններում, բանակը միջամտել է: Ինչպիսի՞ն է իրավիճակն Արցախում:

- Կասեմ ընդամենը, որ 2004-ի օգոստոսին Արցախում անցկացված ՏԻՄ ընտրությունները պարզորոշ ցույց տվին, թե մեր բանակն ինչ վերաբերմունք ունի առ ժողովրդավարություն տանող միջոցառումները, որոնց թվին են դասվում եւ ազատ, արդար ու թափանցիկ ընտրությունները: Ի վերջո, այդ բանակի սպան եւ գեներալն ամենից շատն են շահագրգռված, որ Արցախը լինի առավելագույնս ժողովրդավարական եւ բարձրանա նրա միջազգային վարկը, ինչը մեր պետության ճանաչման ճանապարհին լուրջ ձեռքբերում է:

- Ինչպիսի՞ն են կուսակցության համանախագահների եւ ԼՂՀ նախագահի միջեւ հարաբերությունները:

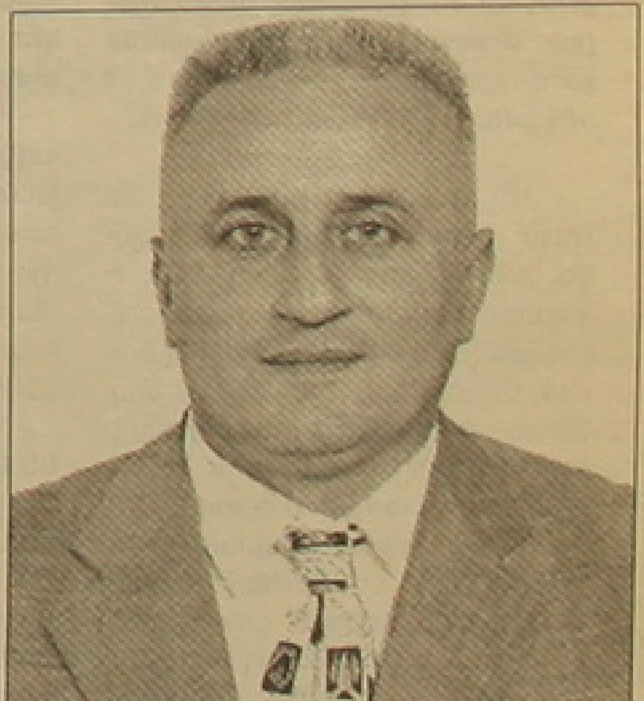

- Արցախը ոչ 1,3 մլրդ. Չինաստան է եւ ոչ էլ՝ 50 միլիոնանոց Ուկրաինա: Մենք փոքր պետություն ենք, եւ ակտիվ հասարակական-քաղաքական կյանքով ապրող արցախցիներս հիմնականում մոտիկից գիտենք իրար: Կասեմ, որ առկա են նորմալ մարդկային հարաբերություններ. այնպիսին, ինչպիսին կարող են լինել միեւնույն՝ տվյալ դեպքում հայրենիքի երաշխավորված ապագային միտված՝ ընդհանուր նպատակներ ունեցող մտավորականների միջեւ: Առիթից օգտվելով, ուզում եմ ասել, որ անկախ նրանից, թե ով է նախագահը, նա առաջին հերթին պիտի դիտարկվի որպես պետականության միասնականության խորհրդանիշ, առավել եւս՝ մեր դեպքում: Եվ մենք, նկատի ունեմ քաղաքական միտքն ամբողջությամբ, պիտի հասնենք նրան, որ այս հարցում ժողովուրդն ունենա հստակ ձեւավորված, արմատավորված մոտեցում: Իմ վրա խորը տպավորություն թողեց, երբ վերջերս Մոնակոյի 80-ամյա թագավորի վախճանից հետո սգում էր ողջ ժողովուրդը՝ մեծից մինչեւ փոքր (ու սա՝ Եվրոպայի սրտում): Իսկ մեր դեպքում ինչ է ստացվում՝ քաղաքական գործիչը պետք է խուսափի՞ նախագահի հետ լավ կամ, թեկուզ, նորմալ-մարդկային հարաբերություններ ունենալուց: Ի հավելումն ասեմ, որ ոչ մի դեպքում չի կարելի խրախուսել չորրորդ իշխանության որոշ ներկայացուցիչների անընդունելի մոտեցում-գործելաոճը, որի էությունը խոսքի ազատության չարաշահումն է, ինչու չէ, յուրօրինակ «բեսպրեդելը», որի արդյունքում, անխուսափելիորեն, կտրվում կամ համենայնդեպս, թուլանում է ժողովուրդ - նախագահ կապը, ինչը չի կարող նպաստել միասնականությանը:

Արցախյան ընտրություններ

«Հետխորհրդային տարածքում ժողովրդավարության ամենաբարձր մակարդակը եղել է ԼՂ-ում 1988 թ.»

ԼՂՀ կոմկուսի ղեկավար Հրանտ Մելքումյանը համոզված է, որ հենց Կոմկուսն է սկսել ղարաբաղյան շարժումը ու նա էլ պիտի տրամաբանական ավարտին հասցնի: Մելքումյանը վստահ է, որ ժողովուրդը հիշում է 1988 թ. փետրվարը, հետեւաբար հունիսի 19-ի ընտրություններում իր ձայնը պիտի տա Կոմկուսին: Մելքումյանի ասելով՝ այսօր ԼՂՀ-ում 3000 կոմունիստ կա:

- Պրն Մելքումյան, Հայաստանում գիտեն, որ ԼՂՀ-ում կա իշխանական ԺԱԿ կուսակցություն եւ ՀՅԴ: Ի՞նչ դիրք է զբաղեցնում Կոմկուսը Ղարաբաղի ներքաղաքական դաշտում:

- Քաղաքական դաշտը ԼՂՀ-ում պետք է լինի հարթ, ընդդիմություն բառը չեմ ընդունում: Ամեն մի ընդդիմություն պետք է կառուցողական դիրքից հանդես գա, որովհետեւ Ղարաբաղը Հայաստան չէ: Այստեղ ծավալվող անհաջող իրադարձությունները կվնասեն Ղարաբաղի ընդունմանը միջազգային հանրության կողմից: Սա չի՞ նշանակում, որ Կոմկուսն իշխանությունների հետ քայլում է նույն ճանապարհով, նույն ուղղությամբ, շատ հարցեր կան, որ մենք իշխանության կողքին չենք: «Ազատ հայրենիքը» եւ իշխանական կուսակցություն է, միակ կառուցողական ընդդիմությունը ՀՅԴ-ն եւ Կոմկուսն էին, բայց ինչ-ինչ հարցերից ելնելով ՀՅԴ-ն դարձել է արմատական ընդդիմություն: ՀՅԴ-ականներից շատերը եղել են կառավարության անդամներ, նախագահի խորհրդականներ: Կոմկուսը՝ սկսած 90-ական թթ. չի ունեցել կառավարության անդամ: Ընտրություններից առաջ կուսակցությունները սնկի նման աճում են: ԼՂՀ-ում իսկական կուսակցությունները երեքն են՝ ԱԺԿ-ն, ՀՅԴ-ն եւ Կոմկուսը:

- Հայաստանում վերջին տարիների ընտրությունները սովորաբար կեղծվում են: Ինչպիսի՞ն է վիճակը ԼՂՀ-ում:

- Ժողովրդավարությունը ԽՍՀՄ-ում դուրս է եկել Ղարաբաղից: 1988 թ. Կոմկուսը Լենինի հրապարակ էր դուրս եկել եւ պայքարում էր իր ազատության համար: Ժողովրդավարության ամենաբարձր մակարդակը ԽՍՀՄ-ում եւ այսօրվա ԱՊՀ-ում եղել է Ղարաբաղում, 1988 թ. փետրվարին:

- ԱՊՀ տարածքում ընտրությունները սովորաբար կեղծում են ընտրությունները, որովհետեւ նրանք ունեն դրանք հօգուտ իրենց կեղծելու ամենամեծ հնարավորություններ: Ձեր կարծիքով, ԼՂՀ-ում իշխանությունները կարո՞ղ են զերծ մնալ կեղծելու գայթակղությունից:

- Եթե ԼՂՀ իշխանությունները սթափ մոտենան ընտրություններին, ապա նրանք պետք է հասկանան, որ միջազգային հանրությունը ԼՂՀ չճանաչված լինելու հետ կարեւորում է, թե ինչպիսի ընտրություններ են տեղի ունենում: Եթե հանկարծ կեղծվեն, ես չեմ ուզում, որ Ուկրաինայի եւ Կիրգիզիայի դեպքերը կրկնվեն ԼՂՀ-ում, դա շատ մեծ հարված կլինի չճանաչված երկրին: ԼՂՀ-ն չճանաչված է եւ այս հանգամանքը հաշվի առնելով իշխանությունները պետք է ձգտեն, որ ընտրություններն անցնեն արդար: Եթե հանկարծ կեղծվեն, իշխանությունները ոչ թե իրենց հաղթանակը կպահովեն, այլ կթքեն ԼՂ ժողովրդի եւ 20-ամյա չարչարանքների վրա: Մեր իշխանությունները սթափ են մոտենում, կեղծիքների չեն դիմի:

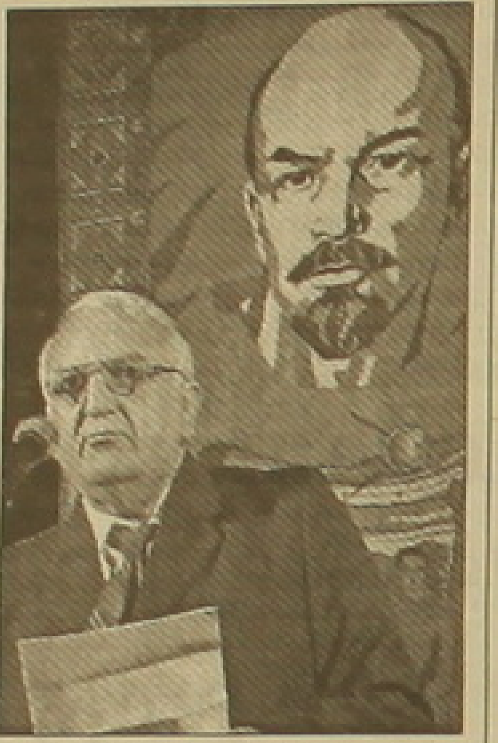

Արարատ Պետրոսյան. «Մեր տունը Հայաստանն է»

2005 թ. հունվարի 14-ին Ստեփանակերտում տեղի ունեցավ «Մեր տունը Հայաստանն է» կուսակցության հիմնադիր համագումարը, որի ղեկավար ընտրվեց նախաձեռնող խմբի անդամ, ԼՂՀ ԱԺ պատգամավոր Արարատ Պետրոսյանը: Նորաստեղծ կուսակցության շարքերում կան 240 անդամներ:

- Պրն Պետրոսյան, ինչո՞ւ որոշեցիք ստեղծել կուսակցություն եւ որո՞նք են կազմակերպության գլխավոր նպատակները: Ինչո՞ւ անվանվեց «Մեր տունը Հայաստանն է»:

- Մեր հիմնական եւ գլխավոր նպատակը Ղարաբաղում արդարությունը վերականգնելը եւ պաշտպանելն է: Կուսակցության սկզբունքային նպատակներից է բնակչության սոցիալական վիճակի բարելավումը: Նախ եւ առաջ երկրում պետք է պաշտպանել արդարությունը: Եթե բյուջեից գողություն չլինի, մեր ժողովուրդը կարող է լավ ապրել: Բոլոր հայերի հայրենիքը Հայաստանն է: Այդ համոզմունքից ելնելով կուսակցությունն անվանվեց «Մեր տունը Հայաստանն է»: Արցախի վերջնական նպատակն ենք համարում միացյալ Հայաստանի կազմում տեսնելը: Բայց եթե այսօրվա քաղաքական եւ միջազգային պայմանները պահանջում են շեշտը դնել ԼՂՀ անկախության ճանաչման վրա եւ ոչ Հայաստանին միանալու, թող այդպես լինի:

- Խորհրդարանական ընտրություններին մասնակցող բոլոր կուսակցությունների եւ անհատների համար ստեղծվե՞լ են հավասար պայմաններ:

- Քարոզչության համար օրենքով հավասար պայմաններ ստեղծված են: Ընդհանուր առմամբ դժգոհելու շատ բան չկա, բացառությամբ մի քանի շրջանների, որտեղ իշխանություններն օգտագործում են իրենց լծակները: Շատ խախտումներ կան Մարտակերտի, Քաշաթաղի եւ Քարվաճառի շրջաններում: Օրինակ, Մարտակերտում շրջանի վարչակազմի ղեկավարը եւ միլպետը մի կողմից խանգարում են ընդդիմադիր կուսակցությունների գործունեությանը, մյուս կողմից՝ աջակցում իշխանական կուսակցություններին եւ թեկնածուներին:

- Ձեր կարծիքով, ի՞նչ կարեւորություն ունեն խորհրդարանական ընտրությունները ԼՂՀ հակամարտության կարգավորման առումով:

- Եթե մենք դառնանք իրական ժողովրդավարական պետություն, շատ կարեւոր կլինի: Միջազգային հանրությունը չի ճանաչում ԼՂՀ-ին, բայց բաց աչքով հետեւում է ժողովրդավարական գործընթացներին: Պետք է այնպես անել, որ այս ընտրությունները նախորդներից ավելի լավ անցնեն:

Մուրադ Պետրոսյան. «Մենք ուզում ենք հեղափոխություն վերեւից»

Մուրադ Պետրոսյանը ղարաբաղյան շարժման ակտիվ մասնակիցներից է սկսած 1960-ական թվականներից: 1967 թ. Երեւանի պետհամալսարանի ռազմական կաֆեդրայից զենքի առեւանգմանը մասնակցություն ունենալու մեղադրանքով դատապարտվել է 10-ամյա ազատազրկման: 1983 թ. առաջին անգամ Ղարաբաղում հանրահավաք է կազմակերպել ցեղասպանության զոհերի հիշատակին, պետանվտանգության մարմինները ձերբակալել են, եւ նա որոշ ժամանակ անցկացրել է անազատության մեջ: Եղել է ԼՂՀ ԱԺ երկու գումարումների պատգամավոր: Պատերազմի տարիներին եղել է ԼՂՀ պաշտպանության բանակի հրամանատարի տեղակալ քաղաքական եւ գաղափարախոսական հարցերով:

- Ձեր կուսակցության համար ինչո՞վ են կարեւորվում այս ընտրությունները:

- Ես որեւէ կարեւորություն չեմ տեսնում: Ես պարզապես կօգտագործեմ նախընտրական քարոզարշավի համար տեղական հեռուստատեսությամբ հատկացված 2,5 ժամը, որպեսզի տարածեմ մեր գաղափարները:

- Պրն Պետրոսյան, կարծիք կա, որ ԼՂՀ-ում ընտրություններն անհամեմատ ազատ եւ արդար են անցկացվում, քան հարեւան Ադրբեջանում եւ Հայաստանում:

- Դա շատ ճիշտ է: Ղարաբաղում քվեները հաշվելու ժամանակ խաբեություն չի լինում, չեն օգտագործվում կեղտոտ տեխնոլոգիաները: Եթե նույնիսկ ԼՂՀ-ում օգտագործում են վարչական կամ ֆինանսական ռեսուրսներ, ապա շատ ավելի չափավոր, քան ԱՊՀ տարածքում: Ղարաբաղում տեղի ունենալիք այս ընտրություններով կարելի է անել այնպես, որպեսզի ինչ-որ ձեւով «վարակենք» Հայաստանին: Եթե Հայաստանի ժողովուրդը տեսնի, որ ընտրություններն այս անգամ էլ Ղարաբաղում մի քայլ առաջ է, ապա կպահանջի արդար ընտրություններ Հայաստանում:

- Ի՞նչ կարեւորություն ունեն խորհրդարանական ընտրությունները ղարաբաղյան կարգավորման ենթատեքստում:

- Այս ընտրությունները որեւէ լուրջ ազդեցություն չեն ունենա, բացառությամբ միայն այն դեպքի, եթե հաղթեն մեր գաղափարները, մեր կուսակցությունը: Մենք ցանկանում ենք հեղափոխություն վերեւից: Հեղափոխություններ պետք է լինեն ամենուր՝ կամ վերեւից, կամ ներքեւից: Մենք առաջարկում ենք վերեւից: Միայն հեղափոխությունը կօժանդակի ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորմանը, որովհետեւ միայն հեղափոխությունից հետո պետական կառուցվածքում կլինի որակական ցատկ դեպի առաջ:

«Արցախում կարող են լինել ժողովրդավարական ընտրություններ»

ԼՂՀ Արմենական կուսակցությունը հիմնադրվել է 1999 թ. ապրիլին: Կազմակերպության ղեկավար, Քաղաքացիական ծառայության խորհրդի նախագահ Բորիս Առուշանյանի ասելով, Արմենականի շարքերում կան 200 անդամներ: Նրանցից միայն մեկը՝ կուսակցության վարչության անդամ, ԼՂՀ ԱԺ պատգամավոր Արթուր Սարգսյանը, ցանկություն է հայտնել վերընտրվելու: Փաստորեն, կուսակցությունն ընտրություններին մասնակցում է ընդամենը 1 թեկնածուով: Ինչո՞ւ:

- Մի քանի պատճառներ կան: Նախ՝ մի քանի ամիս է, որ կառույցներ ենք ստեղծել շրջաններում: Ի տարբերություն փոքր այլ կուսակցությունների, մենք իրատեսորեն ենք նայում, մեր դիրքերը շրջաններում թույլ են: Ես Քաղաքացիական ծառայության խորհրդի նախագահն եմ: Օրենքն ինձ չի արգելում զբաղվել քաղաքականությամբ, բայց քաղծառայողները պետք է որոշ քաղաքացիական զսպվածություն ցուցաբերեն, եւ կարծում եմ, դա ինձ էլ է վերաբերում: Իսկ առանց իմ անձնական ակտիվության, դժվար մեր կուսակցությունը կարողանա ընտրություններին հաջողություն ունենալ: Դեր խաղաց նաեւ ֆինանսական պրոբլեմը: Կուսակցությունը համալրված է մտավորականներով, մինչդեռ մեծահարուստներ չունենք:

- ԼՂՀ-ն քաղաքական, տնտեսական, մշակութային եւ այլ առումներով ՀՀ-ի շարունակությունն է: Հայաստանում ընտրությունները կեղծվում են: Կարո՞ղ ենք նույնն ասել նաեւ ԼՂՀ-ի մասին:

- Արցախում կարող են լինել շատ ավելի լավ ընտրություններ, քան նախորդները: Ի տարբերություն Հայաստանի, այստեղ մթնոլորտը մի քիչ ուրիշ է: Եթե արդարության չափանիշը վերցնենք 100-ը, ապա ԼՂՀ-ում 90 տոկոս արդարությամբ ընտրություններ հնարավոր են:

- Պարոն Առուշանյան, ինչո՞վ են կարեւորվում այս ընտրությունները ԼՂ կարգավորման ենթատեքստում:

- Կարգավորման վրա անմիջական ազդեցություն երեւի չունենան, որովհետեւ կարգավորման գործընթացը բարդ է ու երկարատեւ: Բայց մեր պետության ժողովրդավարացման ճանապարհին այս ընտրությունը մեծ դեր ունի: Միջազգային հանրությունը մեզ է նայում: Շատերին պատճառ է պետք ինչ-որ բանում մեզ մեղադրելու, բայց չպետք է նրանց այդ առիթը տանք: Այսինքն՝ ժողովրդավարական ճանապարհով շարժվելով, մենք նրանց զրկում ենք ԼՂՀ-ին մեղադրելու հաճույքից:

- «Ոչ խաղաղություն, ոչ պատերազմ» վիճակում հնարավո՞ր են ձեր նշած 90 տոկոս արդար ընտրությունները:

- Վերցնենք Իսրայելը: Այդ պետությունը ռազմականացված չէ՞: Իսրայելի նման ռազմականացված պետությունը ժողովրդավարության բարձր աստիճան ունի, ինչպես նաեւ բազմակուսակցական համակարգ: Իսրայելը ժողովրդավարական պետության օրինակ է, որը նաեւ իր ազգային եւ պետական շահերը պահում է ուշադրության կենտրոնում, ունի հզոր բանակ: Անշուշտ, մեր բանակը ԼՂՀ բնակչության թվի հետ համեմատած զգալի տոկոս է կազմում, բայց դա չի խոչընդոտի ժողովրդավարացման գործընթացներին:

Գագիկ Մարտիրոսյան. «ԼՂՀ-ում ՀՅԴ-ն իշխանամետ չի եղել»

ՀՅԴ-ն Հայաստանում իշխանական կուսակցություն է, մաս է կազմում կոալիցիային: Այդպես է նաեւ ԼՂՀ-ում, որտեղ մինչեւ 2004 թ. վերջը Դաշնակցությունն ուներ կուսակցական պորտֆելներ կառավարությունում: Արդյոք այս իրավիճակը բնակա՞ն է, հաշվի առնելով հանգամանքը, որ Հայաստանն ու Ղարաբաղը քաղաքական, տնտեսական եւ մշակութային առումներով նույն դաշտում են: ԼՂՀ ՀՅԴ անդամ Գագիկ Մարտիրոսյանը նշում է, որ ՀՅԴ-ն Ղարաբաղում իշխանամետ չի եղել:

«Երբ 2002 թ. ՀՅԴ-ն սատարեց նախագահի Ղուկասյանի թեկնածությունը, հստակ առաջադրեց պայմաններ, որոնք պետք է բարելավեին ինչպես երկրի արտաքին վարկը, այնպես էլ ուղղված լինեին ներսում սոցիալական բեւեռացման մեղմացմանը, կոռուպցիայի դեմ պայքարի, ժողովրդավարության օրինականացման ամրապնդմանը: 2004 թ. ՏԻՄ ընտրություններում, մասնավորապես Ստեփանակերտի քաղաքապետի ընտրության հարցում ՀՅԴ-ն պաշտպանեց նորաստեղծ «Շարժում-88» կուսակցության ղեկավարին, որն էլ պատճառ դարձավ իշխանության կողմից խորհրդարանական ընտրություններին սեփական թեկնածուների անցկացման համար ոչ օրինական որոշ քայլերի», ասաց Մարտիրոսյանը:

Նրա ասելով՝ ՀՅԴ-ն նախագահի հետ համաձայն չէր երկրի սոցիալ-տնտեսական զարգացման, մասնավորապես սեփականաշնորհման գործընթացների հարցում, որն էլ ավելի է խորացնում սոցիալական բեւեռացումը: «Ինչ վերաբերում է մինչեւ 2004 թ. ՀՅԴ-ի իշխանամետ լինելուն, դա այնքան էլ արդարացված չէ: Պարզապես քաղաքական դաշտը ձեւավորված չէր, եւ ՀՅԴ-ն հանդես էր գալիս կառուցողական ընդդիմության դերում: Վերջին 5 տարում տեղական բյուջեին ՀՅԴ խմբակցությունը միայն մեկին է վերապահումով քվեարկել: Ինչ վերաբերում է ՀՀ-ում ՀՅԴ-ի իշխանամետ եւ ԼՂՀ-ում՝ ընդդիմադիր լինելու հարցին, ապա նշենք, որ մեր կուսակցությունն ապակենտրոն կառույց է, եւ տվյալ երկրի կազմակերպությունն ինքն է որոշում իր ներքին հարցերը», ասաց նա:

Մարտիրոսյանի ենթադրությամբ, ՏԻՄ ընտրությունների արդյունքներն անհանդուրժելի են եղել իշխանությունների համար, եւ «այս անգամ մենք ունենք հավաստի փաստեր, որ դեռեւս նախընտրական շրջանում, ինչպես նաեւ հիմա, քարոզարշավի ընթացքում իշխանությունները լիարժեք օգտագործում են իրենց ուժային եւ վարչական ռեսուրսները: Մարտիրոսյանը կարծում է, որ ԼՂՀ-ն իրական տեմպերով արդեն առաջ է անցել Ադրբեջանից, եւ խորհրդարանական ընտրությունները ժողովրդավարական չափանիշներով անցկացնելը պետք է հաստատեն բռնապետական Ադրբեջանի կազմում լինելու Արցախի անհնարինությունը:

5, 6, 7, 8 էջերում չստորագրված բոլոր նյութերի հեղինակը ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆՆ է:

Արցախյան ընտրություններ

Ազատ Արցախին Արդար Ընտրություն

ԼՂՀ-ի ճանաչման ճանապարհը

Ժողովրդավարություն, մարդու իրավունքներ, օրենքի իշխանություն

Հունիսի 19-ին ԼՂՀ-ում տեղի են ունենալու 1991 թ. ի վեր խորհրդարանական չորրորդ ընտրությունները: Առաջին անգամ չճանաչված հանրապետությունում ընտրություններն անցկացվելու են խառն ընտրակարգով՝ 22 տեղ մեծամասնական եւ 11՝ համամասնական, կուսակցական ցուցակներով: 7 կուսակցություններ եւ 1 դաշինք հավակնում են ԱԺ 33 մանդատների:

Հստակ դժվար է կանխատեսել, թե ինչպիսին կլինի նոր խորհրդարանը, ինչպիսին կլինի ուժերի հարաբերակցությունը: Խիստ հավանական է համարվում, որ երկու՝ Արցախի ժողովրդավարական եւ «Ազատ հայրենիք» կուսակցությունները, ինչպես նաեւ ՀՅԴ-«Շարժում-88» դաշինքը կզբաղեցնեն նոր խորհրդարանի աթոռների մեծամասնությունը: Իշխանական ԱԺԿ-ն ինչպես ԱՊՀ ճանաչված եւ չճանաչված հանրապետություններում է դարձել ավանդույթ, կփորձի խորհրդարանում կազմել մեծամասնություն՝ օգտագործելով վարչական եւ ֆինանսական ռեսուրսները:

ՀՅԴ-«Շարժում-88»-ի հնարավորությունները եւս բարձր են: Դաշինքից ՀՅԴ-ն բավականին ամուր հիմքեր եւ շրջաններում ակտիվ գործող կառույցներ ունի տակավին 90-ական թթ. սկզբներից: «Շարժում-88»-ը գլխավորում է Ստեփանակերտի քաղաքապետ Էդուարդ Աղաբեկյանը, որը 2004 թ. քաղաքապետի ընտրություններում հաղթեց իշխանության թեկնածուին:

Դիտորդների կարծիքով, իշխանությունների «գիտությամբ» ստեղծված «Ազատ հայրենիք» կուսակցությունը՝ չնայած նախընտրական կարգախոսներին, իշխանամետ է, որի շարքերում քիչ չեն գործարարները: Ենթադրվում է, որ նորաստեղծ այս կազմակերպությունը եւս ներկայացված կլինի խորհրդարանում եւ հավանական է, որ կկազմի մեկ խմբակցություն ԱԺԿ-ի հետ: Մյուս չորս կուսակցությունների՝ Կոմկուսի, «Սոցիալական արդարության», «Բարոյական վերածննդի» եւ «Մեր տունը Հայաստանն է» կուսակցությունների հնարավորությունները մեծ չեն:

Մեզ հետ ունեցած հեռախոսազրույցներում (տե՛ս, ներքին էջերը) բոլոր կուսակցությունները կարեւորում են ընտրությունների ազատ, արդար եւ թափանցիկ ընթացքը: Ճիշտ է, միջազգային հանրությունը չի ճանաչում ԼՂՀ-ն եւ այնտեղ տեղի ունեցող տեղական, խորհրդարանական եւ նախագահական ընտրությունները, սակայն դա չի նսեմացնում ընտրությունների կարեւորությունը: Ավելին, լինել չճանաչված եւ ունենալ կեղծիքներով ընտրված խորհրդարան, կրկնակի հարված է: Այս առումով ուսանելի է չճանաչված մեկ այլ հանրապետության՝ Աբխազիայի օրինակը: 2004 թ. աշնանը, այն բանից հետո, երբ կեղծվեցին նախագահական ընտրությունների արդյունքները, միջազգային հանրությունն անմիջապես միջամտեց, որից հետո միայն նախագահ դարձավ ընտրություններում իսկապես հաղթող Սերգեյ Բաղապշը:

Խորհրդարանական ընտրությունները կարեւոր են նաեւ ներքաղաքական իմաստով: Միայն արդար եւ ազատ ընտրություններով ձեւավորված խորհրդարանին եւ վերջինիս առաջադրած վարչապետին կվստահի ԼՂՀ ժողովուրդը: Մեր բոլոր զրուցակիցները պնդում են, որ Արցախում նախորդ բոլոր ընտրություններն անցել են ավելի ազնիվ եւ արդար, քան Հայաստանում եւ Ադրբեջանում: Որպես վառ ապացույց նշում են 2004 թ. ՏԻՄ ընտրությունները, որում իշխանությունը պարտվեց:

Այսօր, ի տարբերություն միջազգայնորեն ճանաչված Ադրբեջանի, չճանաչված ԼՂՀ-ում չկան քաղբանտարկյալներ: Ըստ «Ֆրիդոմ հաուս» կազմակերպության, եթե Ադրբեջանը դասվում է «ոչ ազատ» երկրների շարքում, ապա Ղարաբաղը համարվում է «մասնակի ազատ»: Ադրբեջանում բոլոր տեսակի ընտրությունների կեղծման ֆոնին ԼՂՀ-ում հերթական ազատ եւ արդար ընտրությունների անցկացումը չափազանց կարեւոր է:

Եթե արցախահայությանը հաջողվի իրոք հաստատել ժողովրդավարական կարգեր, թեկուզ չճանաչվածության պայմաններում հարգվեն մարդու իրավունքները, Ղարաբաղում իշխի օրենքը եւ ոչ թե չինովնիկական կամայականությունը, ապա ԼՂՀ-ն ակնհայտորեն առաջ կանցնի ավտորիտար հակումներով Ադրբեջանից: Այս դեպքում միջազգային հանրությունը կարող է հաշվի նստել Ստեփանակերտի իշխանությունների հետ: «Ղարաբաղը երբեք չի կարող լինել Ադրբեջանի կազմում» արտահայտությունը անհրաժեշտ է ամրապնդել գործով:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Նպատակներ եւ առատ խոստումներ ընտրություններից առաջ

ԼՂՀ-ում երբեւէ անցկացված բոլոր կարգի ընտրություններում քաղաքական ուժերի այսպիսի բեւեռացում չի եղել: Հիմնական ընտրապայքարը, սակայն, տեղի է ունենում Արցախի ժողովրդավարական կուսակցության եւ ՀՅԴ-ի միջեւ: Վերջինիս հետ դաշինք կազմած «Շարժում- 88»-ը եւս աչքի է ընկնում ընդգծված արմատականությամբ: Դաշինքի ելակետային մոտեցումները խարսխվում են գործող իշխանությունների հանդեպ ունեցած խոր դժգոհության վրա, թեպետ արդեն իսկ հիմա երկու կուսակցությունների ներկայացուցիչները անթաքույց դիտել են տալիս, որ խորհրդարան մտնելու դեպքում իրենք գործելու են իբրեւ առանձին կուսակցություններ:

Ըստ մայրաքաղաքում եւ շրջաններում արված լոկալ հարցումների՝ ընտրողների զգալի մասը նույնիսկ պատկերացում չունի, թե ինչ է իրենից ներկայացնում համամասնական ընտրակարգը, եւ այս նկատառմամբ՝ հազիվ թե վերջին մի քանի ամսում հապճեպորեն կազմավորված մյուս կուսակցությունները կկարողանան համամասնական ընտրություններում ցանկալի արդյունքների հասնել:

Շոշափելիորեն առկա է փոքր տարածքի գործոնը՝ քաղաքական դասավորումները անձնավորված են, եւ ընտրողները նախապատվությունը որեւէ կուսակցության տալուց առաջ նախ՝ նկատի են առնում տվյալ կուսակցությունը ներկայացնող անձանց: Այս տեսակետից, ԼՂՀ նորաթուխ կուսակցություններից կարելի է առանձնացնել «Ազատ հայրենիքին», որի շուրջ համախմբված են ինչպես օլիգարխներ, այնպես էլ Արցախում ճանաչված մտավորականներ: Հստակորեն պարզ չէ սակայն՝ «Ազատ հայրենիքը» ապագա խորհրդարանում իշխանամետ է լինելու, թե՞ համալրելու է ընդդիմադիր թեւը, մանավանդ, որ քարոզարշավի ընթացքում նրանց հնչեցրած ելույթների քննադատական սրությունը հաճախ չի զիջում ընդդիմականին:

Մոտավորապես նույնը կարելի է ասել կոմկուսի մասին. ինչպես նախորդ բոլոր կարգի ընտրություններում, կոնկրետ դեպքում էլ կոմունիստների «ագրեսիվությունը» չի հասնում զգուշավորության սահմանը, քննադատությունը սոսկ «անվտանգության» տիրույթում է: Այդ է, թերեւս, պատճառը, որ կոմկուսի հետ իշխանամետ ու ընդդիմադիր թեւերը հեռանկարային հույսեր չեն կապում:

Առհասարակ, քննադատությունը այս ընտրարշավում դարձել է քարոզչության գլխավոր միջոցը: Երբեմն նույնիսկ հրապարակ են հանվում ծայրահեղացված, հեղափոխական շնչով տոգորված կարգախոսներ, եւ անպայման՝ գործող իշխանության դեմ ուղղված: Թե ինչքանով է հասարակությանը մատուցվող հեղափոխականությունը՝ գոնե հռչակված հիմնավորումների փորձերում չի հստակեցվում: Դարձյալ ու դարձյալ հնչում է ծամծմված թեման՝ սոցիալական ծանր կացություն, իշխող վերնախավի կոռումպացվածություն, ղարաբաղյան կարգավորման մշուշոտ հեռանկար եւ այլն: Բուն նպատակը ապագա խորհրդարանում մեծամասնություն ապահովելն է, որը հնարավորություն կտա վերահսկելի դարձնել կառավարության գործունեությունը: Ընդդիմությունը թերագնահատում է դեռեւս գործող խորհրդարանին հենց այս հենքով՝ օրենսդիր մարմինը չպիտի դառնա գործադիրի կցորդը: Ընտրապայքարի՝ քննադատությունների դաշտից բերվող այս կռվանների ցուցադրմանը զուգահեռ, որոշակի քաղաքական ուղղվածություն չդրսեւորող թեկնածուների մի մասն էլ առանց մակաբերելու ժողովրդի բարեկեցության վայրընթացի պատճառները՝ քարոզչական ելույթներում ու ընտրողների հետ հանդիպումներում խոստանում է ընտրվելու դեպքում կրկնապատկել կենսաթոշակներն ու նպաստները, լցնել փողոցների քանդված փոսերը, նորոգել շենքերի տանիքները եւ այլն: Մասամբ գործում է նաեւ ընտրակաշառքը. դրա մասին Ստեփանակերտում բացահայտ խոսվում է, բայց չգիտես ինչու դեռեւս ոչ ոք չի բռնել կաշառատու թեկնածուի ձեռքը: Կասկածամիտներն այս առնչությամբ ասում են՝ երեւի դա ձեռնտու է երկուստեք կողմերին:

Ընտրական լարվածություններում առայժմ որոշակի կոռեկտություն է պահպանում ԱԺԿ-ն: Իշխանական այս կուսակցությունում վստահ են իրենց ներուժին այն առումով, որ ներկա ժողովրդավարական մակարդակը ԼՂՀ-ում (ինչի մի վկայությունը, թերեւս, այս նախընտրական բումն է իր ազատ դրսեւորումներով) ապահովվել է հենց ԱԺԿ-ի շնորհիվ, եւ ժողովուրդը անպայման դա գնահատելու է:

Իսկ ժողովուրդը համբերատար ունկնդրում է իր վաղվա ընտրյալներին: Կա հավատ եւ զգուշավորություն. խոստումները միշտ չէ, որ կենսագործվում են, պետք է իրատեսական լինել: Մանավանդ՝ ընտրություն կատարելուց առաջ:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ,
Ստեփանակերտ

Աշոտ Ղուլյան. «Ազատ եւ արդար ընտրություններ անցկացնելու համար չճանաչվածությունը խոչընդոտ չէ»

Արցախի ժողովրդավարական կուսակցության (ԱԺԿ) Կենտրոնական խորհրդի նախագահ Աշոտ Ղուլյանը ԼՂՀ կրթության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարն է: 2002-2004 թթ. եղել է ԼՂՀ արտգործնախարար: 2001 թ. հունիսից «Ժողովրդավարական Արցախ միություն» (ԺԱՄ) հասարակական-քաղաքական կազմակերպության համանախագահ: ԱԺԿ-ն իրավահաջորդն է ԺԱՄ հասարակական-քաղաքական կազմակերպության, որն ասպարեզ իջավ 2000 թ. սկզբներին՝ ԼՂՀ-ում սկիզբ առած հանրային եւ սոցիալ-տնտեսական բարեփոխումներին քաղաքական աջակցություն ցուցաբերելու նպատակով: ԱԺԿ-ն իր առջեւ խնդիր է դրել կառուցողական գործունեություն ծավալել՝ համագործակցելով իշխանության բոլոր թեւերի, ԼՂ մյուս քաղաքական ուժերի, ԶԼՄ-ների հետ: ԱԺԿ-ն իր շարքերում ունի շուրջ 2000 անդամ:

-Պարոն Ղուլյան, ինչո՞վ են կարեւորվում հունիսի 19-ին կայանալիք ընտրությունները:

-ԼՂՀ-ն իր կազմավորման օրից կարեւորել է ժողովրդավարական այն բոլոր նախաձեռնությունները, որոնք անհրաժեշտ են ոչ միայն պետության լիարժեք կայացման, այլեւ միջազգային հանրության կողմից տեսանելիության առումով: Այսինքն՝ այդ բոլոր գործընթացներում արժեւորվել է միջազգային չափանիշներին համապատասխանելու անհրաժեշտությունը: Հունիսի 19-ի խորհրդարանական ընտրություններն այս առումով, ԼՂՀ-ում իրականացվող ժողովրդավարական գործընթացների բաղկացուցիչն են կազմում: Մինչ այդ անցկացված մյուս բոլոր ընտրությունները՝ թե՛ նախագահական, թե՛ խորհրդարանական, թե՛ ՏԻՄ, հաստատել են այդ գործընթացի անշրջելիությունը: Կարծում եմ, որ առաջիկա ընտրությունները որակական նոր աստիճան են լինելու: Մենք այլընտրանք չունենք. ժողովրդավարությունը կա եւ մնում է որպես ԼՂՀ միջազգային ճանաչման գլխավոր երաշխիք: Ժողովրդի կողմից ընտրված իշխանությունների, տվյալ դեպքում՝ խորհրդարանի առկայությունը ղարաբաղյան կարգավորման համատեքստում միայն դրական դեր կարող է ունենալ: Միջազգային հանրությունը հակված է ճանաչելու այն երկրների ինքնիշխանությունը եւ իրավունակությունը, որոնք առաջնորդվում են ժողովրդի կամքով: Մեր ընտրություններով մենք փաստում ենք այն իրողությունը, որ ԼՂՀ-ն հենց այդ չափանիշով կազմավորված պետություն է, եւ այս իրողությունը հակամարտության կարգավորման գործում կարեւոր ու վճռորոշ գործոն կարող է լինել:

-ԱԺԿ-ն ժողովրդի շրջանում, մասնավորապես, նաեւ Հայաստանի քաղաքական շրջանակներում ընկալվում է իշխանական կուսակցություն: ԱՊՀ տարածքում իշխանական կուսակցությունները չեն կարողանում զերծ մնալ ընտրություններում վարչական ռեսուրսները հօգուտ կուսակցության օգտագործելու գայթակղությունից: Կարո՞ղ է ԼՂՀ-ն, ի տարբերություն Հայաստանի եւ Ադրբեջանի, խախտել ավանդույթը եւ անցկացնել ազատ, արդար, թափանցիկ ընտրություններ:

-Դեռեւս 2000 թ., երբ ձեւավորվեց 3-րդ գումարման խորհրդարանը, ԱԺ-ում մեծամասնություն կազմող ԺԱՄ խմբակցությունն այն ուժն էր, որը համարձակություն ունեցավ իր վրա վերցնելու քաղաքական պատասխանատվություն եւ երկիրը թոթափել կառավարման բռնատիրական համակարգից, ինչն առկա էր մինչ այդ:

Շարունակությունը՝ էջ 6

Արցախյան ընտրություններ

«Ժողովրդավարական Ղարաբաղը կարող է առաջացնել միջազգային հանրության համակրանքը»

Կարեն Օհանջանյանը 1992 թ. ստեղծել է «Հելսինկյան նախաձեռնություն-92» հասարակական կազմակերպությունը, առաջին ՀԿ-ն ԼՂՀ-ում եւ առաջիններից մեկը նախկին ԽՍՀՄ տարածքում: Կազմակերպությունը հիմնականում զբաղվում է մարդու իրավունքների պաշտպանությամբ, ժողովրդավարության զարգացման աջակցմամբ եւ քաղաքացիական հասարակության կառուցմամբ եւ հակամարտությունների տրանսֆորմացիայի հարցերով: Կազմակերպության ջանքերով է նաեւ հնարավոր եղել ավելի քան 500 ռազմագերիների եւ պատանդների՝ լինի ադրբեջանցի թե հայ, ազատումը: Կարեն Օհանջանյանը 1995-2000 թթ. եղել է ԼՂՀ ԱԺ պատգամավոր, 1998 թ. ստեղծել է Երիտասարդ ժողովրդավարական կուսակցությունը, իսկ 2004 թ. «Սոցիալական արդարություն» կուսակցությունը: Փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր է, մարդու իրավունքների եւ խաղաղության պաշտպանության համար ստացել է մի շարք միջազգային մրցանակներ:

- Պրն Օհանջանյան, դուք վերջերս նկատել էիք, որ ԼՂՀ իշխանությունները շահագրգռված են արդար ընտրություններով: Եթե Հայաստանում ընտրությունները կեղծում են, ապա ինչո՞ւ չկեղծել նաեւ ԼՂՀ-ում: Ձեր կարծիքով, ի տարբերություն Հայաստանի, Ղարաբաղում առկա՞ է ժողովրդավարական մթնոլորտը, որի պայմաններում հնարավոր է անցկացնել ազատ եւ արդար ընտրություններ:

- Ես չէի ասի, որ ԼՂՀ-ում ձեւավորվել է ժողովրդավարական այն մթնոլորտը, որն անհրաժեշտ է բաց, թափանցիկ ընտրություններ անցկացնելու համար, որոնք կհամապատասխանեին միջազգային չափանիշներին: Միեւնույն ժամանակ ԼՂ իշխանությունները հստակ գիտակցում են, որ Ադրբեջանի աշխարհաքաղաքական գրավչության պայմաններում Ղարաբաղը կարող է միջազգային հանրության համակրանքը գրավել միայն իրական ժողովրդավարական պետություն ձեւավորելու դեպքում, որտեղ կյանքի պայմանները չէին տարբերվի արեւմտյան առաջատար ժողովրդավարություններից: Այդ պատճառով իշխանությունները ոչ միայն գիտակցում են ժողովրդավարական բարեփոխումների անհրաժեշտությունը, այլեւ փորձում են կյանքի կոչել հստակ քայլերով: Եվ այս առումով ընտրությունները կարեւոր տեղ են զբաղեցնում: Բացի այդ, ԼՂ-ի քաղաքական կուսակցությունները հայտարարել են արդար ընտրություններ անցկացնելու իրենց հավատարմության մասին: Հայկական անցյալի ընտրություններից հետո, երբ գործի դրվեցին անպարկեշտ տեխնոլոգիաները, Լեռնային Ղարաբաղն ուղղակի դատապարտված էր նորմալ ընտրություններ անցկացնելու: Հակառակ դեպքում ԼՂ ժողովուրդը կդադարի ճանաչել իշխանություններին:

- Դուք հաճախ եք եղել Բաքվում, տարբեր վայրերում հանդիպել ձեր ադրբեջանցի գործընկերներին, նրանց ընդունել եք Ստեփանակերտում: Ձեր տպավորությամբ, ունենալով ադրբեջանցիներից ստացած տեղեկությունները, կարո՞ղ եք պնդել, որ ԼՂՀ-ում ընտրություններն անցնում են ավելի արդար, քան Ադրբեջանում:

- Ես հաճախ եմ ադրբեջանցիների հետ հանդիպում ինչպես Ադրբեջանում, այնպես էլ սահմաններից դուրս: Ինձ համար դժվար է դատել, թե որտեղ են ավելի արդար անցնում: Ադրբեջանում կան շատ պայծառ քաղաքական գործիչներ, որոնք մտահոգված են Ադրբեջանում իշխանավարության ավտորիտար ձեւերի զարգացմամբ: Նրանք փորձում են իրենց երկիրը դարձնել փոքրիկ ժողովրդավարական երկիր: Լեռնային Ղարաբաղի եւ համայն հայության շահերից է բխում ժողովրդավարական Ադրբեջանը, որովհետեւ միայն ժողովրդավարական պետությունում է ենթադրվում բազմակարծություն եւ խնդիրների լուծում, այդ թվում կոնֆլիկտային, խաղաղ եւ երկխոսության ճանապարհով:

- Պրն Օհանջանյան, ինչպիսի՞ն է ԼՂՀ-ում մամուլի վիճակը: Կա՞ քաղաքացիական հասարակություն, ի՞նչ փուլում են ժողովրդավարությունը, մարդու իրավունքների եւ օրենքի իշխանության հարցերը:

- ԼՂ-ում ԶԼՄ-ները թույլ են զարգացած, եւ բոլորը, բացառությամբ «Դեմո» թերթի, պետության վերահսկողության տակ: Մեր կուսակցությունը սա համարում է ոչ բնական երեւույթ: Որեւէ պետություն չի կարող գոյատեւել առանց խոսքի ազատության, ԶԼՄ-ների անկախության: Մեր պետությունը գտնվում է ժողովրդավարության զարգացման սկզբնական փուլում: Երկրում չկան քաղբանտարկյալներ, ինչպես նաեւ քաղաքական մոտիվացիաներով հետապնդումներ: Դրա հետ ժողովրդավարական պետություն եւ առաջնային քաղաքացիական հասարակություն կառուցելու ջանքերի մասին դեկլարատիվ հայտարարությունները դեռեւս բավարար չեն, որպեսզի պետությունը եւ հասարակությունը կոչվեն այդպիսին: Անհրաժեշտ է իշխանությունների կամքը եւ պատրաստակամությունը, ինչպես նաեւ հասարակության ցանկությունը կառուցելու իրական ժողովրդավարական պետություն:

Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի վրա որեւէ ճնշում չկա

Հավաստում է ԼՂՀ ԿԸՀ նախագահ Սերգեյ Նասիբյանը

- Պարոն Նասիբյան, ինչպե՞ս կբնութագրեիք նախընտրական քարոզչության ընթացքը:

- Նախընտրական քարոզչությունն ընդհանուր առմամբ նորմալ է ընթանում: Բոլոր թեկնածուների համար հավասար պայմաններ են ստեղծված: ԿԸՀ-ն սահմանել է վիճակահանության հերթականություն հանրային հեռուստառադիոընկերության կողմից տրամադրվող եթերից հավասարաչափ օգտվելու համար՝ յուրաքանչյուր կուսակցությանը 60 րոպե անվճար եւ 90 րոպե վճարովի, իսկ մեծամասնական ընտրակարգով գրանցված յուրաքանչյուր թեկնածուի համար՝ վճարովի 10-ական րոպե հասկացմամբ:

-Դատելով հեռուստատեսությամբ եւ մամուլով տարվող քարոզարշավից՝ ոչ միշտ է, որ պահպանվում է անհրաժեշտ էթիկան, առանձնապես՝ հակընդդեմ դիրքորոշումներ ունեցող քաղաքական ուժերի ներկայացուցիչների կողմից: Օրինականության տեսանկյունից՝ դա հանդուրժելի՞ է:

- Ընտրական օրենսգրքով նախատեսված է, որ յուրաքանչյուր թեկնածու կամ կուսակցություն կարող է ընտրական քարոզչություն իրականացնել հօգուտ այս կամ այն թեկնածուի կամ նրա դեմ, բայց ոչ, իհարկե, էթիկայի նորմերի խախտումներով: Մեր որոշ թեկնածուներ առանձին դեպքերում իրոք չափի սահմանն անցնում են: Որոշ թեկնածուների կամ կուսակցության ներկայացուցիչների հրավիրել ենք, բացատրել, որ օրենսդրության առումով խախտումներ են թույլ տվել, այսինքն՝ մեր կողմից զգուշացումներ եղել են, բայց որ դրանք դառնան ԿԸՀ-ի համար քննարկման առարկա, նման դեպքեր չեն եղել:

- Ընդդիմությունը գտնում է, որ ԿԸՀ կազմը համամասնորեն չէ բաղկացած՝ ակնհայտ է մերձիշխանական թեւի գերակշռությունը: Այստեղ օրենքի որեւէ խախտում կա՞:

- Եվ ԿԸՀ-ն, եւ ընտրատարածքային հանձնաժողովները կազմավորվել են Ընտրական օրենսգրքի կետերին համապատասխան: Օրենսգրքով նախատեսված է ԿԸՀ-ն կազմավորել հետեւյալ կերպ՝ երեք հոգու նշանակում է հանրապետության նախագահը, երկուական՝ ԱԺ-ում գործող խմբակցությունների՝ ԱԺԿ-ի եւ ՀՅԴ-ի (ոչ թե՝ Դաշինքի, այն ժամանակ Դաշինքը չկար) կողմից: Թեկնածուներին հենց իրենք՝ խմբակցություններն են ներկայացրել: Այլ հարց է, եթե ընդդիմությունը հարց է բարձրացնում ԿԸՀ-ում մշտական գործող ներկայացուցիչ ունենալու մասին: Բայց դա կատարվում է ԿԸՀ-ի անդամ յոթ հոգու առաջարկությունների հիման վրա: Այսինքն՝ համամասնությունը պահպանվել է, սակայն ԿԸՀ-ի մշտական գործող անդամների կազմում չկա ՀՅԴ-ի ներկայացուցիչը:

- Վերջին տվյալներով՝ մեծամասնական ընտրակարգով գրանցվել էր 111 թեկնածու: Նոր ինքնաբացարկ տվողներ եղե՞լ են:

- Այո, գրանցումից հետո առայժմ 5 թեկնածու Ստեփանակերտի ընտրատարածքից, հանել են իրենց թեկնածությունը, եւ մնացել է 106 թեկնածու:

- ԿԸՀ-ի եւ անձամբ Ձեզ վրա կա՞ որեւէ ճնշում իշխանությունների կամ քաղաքական ուժերի կողմից:

- Առայժմ՝ ոչ: Բոլոր թեկնածուները եւ ընտրապայքար մտած կուսակցությունները մեր աշխատանքի ոճից հասկացել են, որ մենք ձգտում ենք բոլոր կարգի հանձնաժողովներին կողմնորոշել դեպի օրենքի պահպանումը: Հանրապետության նախագահը, կառավարությունը բոլոր միջոցները ձեռնարկում են, որպեսզի նախընտրական կազմակերպչական աշխատանքներն ընթանան նորմալ ձեւով:

- Ինչպե՞ս եք վերաբերվում «Ընտրություններ-2005»-ի կապակցությամբ ադրբեջանական իշխանությունների բացասական արձագանքներին:

- Հարեւան Ադրբեջանում իրենց պարտքն են համարում ԼՂՀ-ում անցկացվելիք յուրաքանչյուր ընտրությունից առաջ, դրա լեգիտիմության կապակցությամբ, աղմուկ բարձրացնել: Այդ առիթով ես պետք է ասեմ, որ Ղարաբաղի ժողովուրդը վաղուց է լուծել իր խնդիրը՝ միջազգային իրավունքի հիման վրա 1991թ. հռչակելով Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը, որտեղ օրենսդրական բոլոր նորմերով անցկացվում են նախագահական, խորհրդարանական եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններ: Տեղական եւ միջազգային բազմաթիվ դիտորդներ մեր հանրապետությունում անցկացված տարբեր մակարդակների ընտրությունների ժամանակ իրենց դիտորդական առաքելության արդյունքներով միշտ էլ նշել են դրանց առավել բարձր մակարդակը, քան Ադրբեջանում է:

Ադրբեջանական կողմի այն պնդումները, թե առաջիկա խորհրդարանական ընտրությունները կխոչընդոտեն ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորմանը, անհիմն են: Ընդհակառակը, ԼՂՀ-ում օրինական ընտրված իշխանությունների առկայությունը կարող է միայն խթանել բանակցային արդյունավետ գործընթացը:

Հարցազրույցը վարեց
ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆԸ

Աշոտ Ղուլյան. «Ազատ եւ արդար ընտրություններ անցկացնելու համար չճանաչվածությունը խոչընդոտ չէ»

5-րդ էջից

Թե՛ տնտեսական, եւ թե՛ մյուս բոլոր ոլորտներում իրականացված բարեփոխումները դարձյալ ԺԱՄ-ի վճռորոշ դերակատարության արդյունք են: Պարզապես ժողովուրդը հավատաց մեզ, եւ մենք էլ հուսախաբ չարեցինք նրան: Բնականաբար, ԺԱՄ-ի ներկայությունը իշխանական կառույցներում կար, բայց մենք երբեք խնդիր չենք դրել պետական կառավարման համակարգում միահեծան դեր ունենալ: Մեր քաղաքական դաշտում նոր-նոր է նկատվում կուսակցական գործունեության յուրահատկությունը, ուստի բոլոր քաղաքական ուժերը նույն պայմաններում գործելու հավասար հնարավորություն ունեին: ԺԱՄ-ի գործունեության արդյունքները ակնհայտ են. անցած հինգ տարիներին եւ ներքաղաքական վիճակն է կայունացել, եւ հաջողվել է շոշափելի հաջողություններ արձանագրել տնտեսական ու սոցիալական կյանքի բոլոր բնագավառներում:

Ինչ մնում է վարչական ռեսուրսներ օգտագործելուն, ապա ես դա համարում եմ մոդայիկ թեմա, որին տուրք են տալիս ընտրությունների մասնակից ուժերը: Եթե մենք օգտագործեինք վարչական ռեսուրսները, ինչպես դուք եք նշում, ապա ժողովրդավարության եւ ազատ ընտրությունների մասին խոսելն անիմաստ կլիներ: Այնպես որ՝ մեր դեպքում ես բնութագրական չեմ համարում այդ երեւույթը: Առաջիկա խորհրդարանական ընտրություններում մենք դարձյալ հավատարիմ ենք մնալու մեր սկզբունքներին եւ անելու ենք ամեն բան, որպեսզի դրանք անցկացվեն արդար ու թափանցիկ: Ժամանակից առաջ չընկնենք՝ ընդամենը հաշված օրեր հետո մենք դա կհաստատենք գործնականում:

- Հնարավո՞ր են ազատ, արդար ընտրություններ Ղարաբաղում՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ԼՂ-ն ճանաչված չէ, բնակչության շրջանում մեծ թիվ են կազմում զինվորականները եւ ոստիկանությունը:

- ԼՂՀ-ում անցկացված բոլոր կարգի ընտրություններին մասնակցել են բազմաթիվ դիտորդներ, այդ թվում՝ արտերկրից ժամանած, եւ նրանք փաստել են դրանց արդարացի բնույթը: Հիշենք թեկուզեւ 2002 թ. նախագահական ընտրությունները, որոնք միջազգային դիտորդների կողմից շատ բարձր գնահատականի են արժանացել: Չճանաչվածությունը ԼՂՀ-ի համար խոչընդոտ չէ՝ ազատ եւ արդար ընտրություններ անցկացնելու համար: Կրկնեմ՝ մենք ընտրել ենք ժողովրդավարության ուղին եւ այլ ձեւով մեր պետությունն ամրապնդել չենք կարող: Ինչ վերաբերում է զինվորական եւ իրավապահ խավի բնակչության շրջանում մեծ թիվ կազմելուն՝ ես կասեի, որ դա հարաբերական է: Զինվորական խավի առկայությունը պայմանավորված է երկրի անվտանգության ապահովման հրամայականով: Իսկ ոստիկանությունը բնակչության թվաքանակի համամասնությամբ, ընդունված չափանիշներով, ուռճացված չի կարելի համարել: Չեմ կարծում, թե նրանց ներկայությունը որեւէ կերպ կարող է ազդել ընտրությունների արդյունքների վրա: Այս խավերի ներկայացուցիչները ԼՂՀ քաղաքացիներ են՝ օժտված նույն իրավունքներով, ինչ մյուսները: Ավելացնեմ, որ ըստ ընտրական օրենսգրքի՝ ժամկետային զինծառայողները ընտրություններին կարող են մասնակցել միայն համամասնական ընտրակարգով:

- Ընտրություններին մասնակցում են միանգամից ինը կուսակցություններ եւ դաշինքներ: Մասնավորապես, «ՀՅԴ-Շարժում-88»-ը նկատում է, որ տեղական օլիգարխներից կազմված «Ազատ հայրենիք» կուսակցությունը ձեւավորվել է ընդդիմությունից ձայները կորզելու նպատակով եւ, ըստ էության, ԱԺԿ-ից չի տարբերվում:

- Այն փաստը, որ ընտրություններին մասնակցում են տարբեր դիրքորոշումներ ունեցող մի քանի կուսակցություններ, վկայում է ընտրությունների ժողովրդավարական բնույթի մասին: «Ազատ հայրենիք»-ն էլ նույնպիսի քաղաքական կազմակերպություն է, ինչպիսին, ասենք, Կոմկուսը, «Շարժում-88»-ը, «Բարոյական վերածնունդի կուսակցություն»-ը եւ այլն, եւ ունի իր քաղաքական նպատակներն ու կանոնադրական պահանջները: Եթե որեւէ մեկին անհրաժեշտ է ճշտել, թե ինչու է ստեղծվել այդ կուսակցությունը, թող ուսումնասիրի «Ազատ հայրենիքի» կանոնադրությունն ու ծրագիրը: Չեմ կարծում, թե այս կուսակցությունը մեկ այլ նպատակադրություն էլ ունի: Ձայներ կորզելու մտայնությամբ կարելի է մեղադրել նաեւ մյուս կուսակցություններին, ինչը տրամաբանական չեմ համարում: Հնարավոր է, որ «Ազատ հայրենիք»-ը ԱԺԿ-ի հետ ծրագրային քաղաքականության առումով ընդհանրություններ ունի, բայց, կներեք, այսօր բոլոր կուսակցությունները իրենց համար ընտրել են ժողովրդավարությունը՝ որպես գերակա նպատակ... այն դեպքում, երբ շատերի համար այն ոչ մի առնչություն չունի ծրագրային արժեքների հետ: Եթե մենք ընդունում ենք, որ ընտրություններում բոլորի համար օրենքով հավասար պայմաններ են ստեղծված, ինչը չի ժխտում նաեւ ընդդիմությունը, ապա ես չեմ հասկանում նման կարգի մեկնաբանությունները, եթե, իհարկե, նույն այդ մեկնաբանությունների հետեւում ինչ-ինչ նպատակներ չեն թաքնված:

Միջազգային

«Հայկական տնդումների դեմ պայքարը մեր կարեւորագույն առաջնահերթությունն է»

Նախազգուշացնում է Թուրքիայի արտգործնախարար Գյուլը

Հունիսի 14-ին կոնգրեսականներ Ջորջ Ռադանովիչը, Ջոն Նոլենբերգն ու Ֆրենկ Փալոնեն Ադամ Շիֆի գլխավորությամբ ԱՄՆ Կոնգրես էին ներկայացրել Հայոց ցեղասպանության բանաձեւը: Ինչպես նշված է թուրքական հանրային հեռուստատեսության ինտերնետային էջում, Ներկայացուցիչների պալատի միջազգային հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահին անձամբ խոստացել է բանաձեւի հեղինակ Շիֆին, որ դա քննարկման կդրվի:

Հունիսի 16-ին «հայերի կոտորածների» վերաբերյալ բանաձեւը քվեարկության դրվեց Բունդեսթագում: Մինչ Անկարան ակնկալում էր, որ Բունդեսթագն անկախ բանաձեւի ձեւակերպումից փոփոխությունների ենթարկի դրա տեքստը, ապա Թուրքիայի արտգործնախարար Աբդուլլահ Գյուլը Բելգիայում հրատարակվող «Անատոլու» հանդեսի հատուկ համարում, որը թողարկվել է անգլերեն եւ ֆրանսերեն, պարզաբանումներ է տալիս ցեղասպանության ճանաչման նախաձեռնությունների թուրքական տեսության մոտեցումների մասին:

Հուլիսի 16-ի համարներում այդ պարզաբանումներին «Միլլիեթն» անդրադառնում է «Գյուլը նախազգուշացրեց հայկական բանաձեւերին աջակցող երկրներին», իսկ «Զաման»՝ «Հայկական տնդումների դեմ պայքարը մեր ամենակարեւոր առաջնահերթությունն է» խորագրերով: Ըստ թուրքական թերթերի, Գյուլն ասել է. «Հայկական տնդումների դեմ պայքարը մեր կառավարության արտաքին քաղաքականության ամենակարեւոր առաջնահերթություններից է: Ներկայումս մեզ համար կարեւորը պայքարին անհրաժեշտ նոր ռազմավարության մշակումն է: Մեր նախարարությունն այդ ուղղությամբ հանգամանալից աշխատանքներ է կատարում»:

Այնուհետեւ Թուրքիայի արտգործնախարարը շարունակել է. «Հայկական տնդումների առնչությամբ պատմական առաջարկ ենք արել Հայաստանին: Մեծարգո վարչապետն ապրիլի 13-ին, նամակ հղելով Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին, խնդրո առարկա առաջարկը պաշտոնապես ներկայացրեց: Մեր վարչապետին մեծարգո Քոչարյանի ապրիլի 26-ի պատասխան նամակը մենք դրականորեն ենք գնահատել: Դեռեւս ուսումնասիրվում է այս երկու նամակների հիմնում երկխոսության համար ընդհանուր մոտեցումների առկայությունը»:

Գյուլը խոսքն ուղղելով Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչած երկրներին՝ ավելացրել է. «Մենք լրջորեն նախազգուշացնում ենք այն երկրներին, որոնց խորհրդարանները Թուրքիային եւ թուրք ժողովրդին ամբաստանում են ցեղասպանության իրագործմամբ եւ այս ուղղությամբ նախաձեռնություն են ցուցաբերում: Ոչ ոք իրավունք չունի խեղաթյուրված պատմական փաստերի եւ քաղաքական անուղ շահերի համար ամբաստանել թուրք ժողովրդին»:

Վերջում Գյուլն անդրադարձել է հայ-թուրքական հարաբերություններին: Դրանց չկարգավորվածության պատասխանատվությունը բարդելով հայկական կողմի վրա, նա մատնանշել է. «Հատկապես ուզում եմ շեշտել, որ մեր կառավարությունը դեմ չէ Հայաստանի հետ հարաբերությունների նորմալացմանը: Ընդհակառակը, դա կնպաստի տարածաշրջանում կայունության հաստատմանն ու համագործակցության մթնոլորտի ստեղծմանը, մենք ձգտում ենք աստիճանաբար հասնել երկկողմ հարաբերությունների նորմալացմանը: Այս առաջադրանքով շարունակվում է մեր երկխոսությունը Հայաստանի հետ, որպեսզի հաղթահարվի երկու երկրների միջեւ փոխվստահության բացակայությունը»:

Հ. ՉԱՔՐՅԱՆ

Հարավային Օսիայի վերադարձը չի բացառվում

Հարավային Օսիայի նախագահի վրաց-օսական հակամարտության հարցերի գծով հատուկ ներկայացուցիչ Վաժա Խաչապուրիձեն հայտարարել է, որ ինքը չի բացառում հանրապետության վերադարձը Վրաստանի կազմի մեջ: Վրացական «Իմեդի» հեռուստաընկերության եթերում նա ասել է. «Ընդլայնված ինքնավարության իրավասություններով Վրաստանի կազմում ընդգրկվելը միանգամայն հնարավոր է: Բայց նախ հարկավոր է զենքը վայր դնել, իրար նայել ոչ թե ատելությամբ, այլ բարեկամաբար, վերադարձնել փախստականներին, լուծել սոցիալ-տնտեսական հարցերը եւ հետո միայն խոսել քաղաքական կարգավիճակի մասին»:

Խաչապուրիձեի խոսքերով, Վրաստանի կազմում ընդգրկվելու Թբիլիսիի առաջարկությունը քննարկելուց առաջ հարկավոր է չեղյալ հայտարարել 1991 թ. նորմատիվ ակտը, որով նախատեսվում է Հարավօսական ինքնավար օկրուգի գերագույն խորհրդի լուծարում:

Օս գործիչն ուզում է կազմակերպել Վրաստանի եւ Հարավային Օսիայի նախագահների հանդիպում: Նրա կարծիքով, երկու նախագահները «ընդհանուր լեզու կգտնեն, գուցե նաեւ ընկերանան»:

Հարյուր թեկնածուի ութսուն հազար տղամարդու կողքին

1-ին էջից

Նախագահի պաշտոնն զբաղեցնելու հավակնորդներն ութն են. 1989-1997 թթ. Իրանի նախկին կրկնակի առաջնորդ եւ չափավոր պահպանողական Ալի Աքբար Հաշեմի Ռաֆսանջանին, աջակողմյան պահպանողական, ոստիկանության նախկին ղեկավար, պահպանողական Մոհամմադ Բաքր Ղալիբաֆը, մշակույթի նախկին նախարար, բարեփոխական Մուստաֆա Մոինը, պահպանողական Ալի Լարիջանին, խորհրդարանի նախկին նախագահ Մեհդի Քյառուբին, պահպանողական Մահմուդ Ահմադինեժադը, բարեփոխական Մոհսեն Մեհրալիզադեն եւ պահպանողական Մոհսեն Ռեզային:

Անցկացված բոլոր սոցիոլոգիական հարցումների համաձայն, առաջին փուլում թեկնածուներից ոչ մեկը չի շահի 50 տոկոս ձայն: Դա կնշանակի ընտրությունների երկրորդ փուլ առաջին անգամ 1979 թ. ի վեր: Նախագահի գլխավոր հավակնորդը, ըստ հարցումների, Ռաֆսանջանին է: Այսօր նրա օգտին պատրաստ է քվեարկել ավելի քան 30 տոկոսը: Ղալիբաֆին պատրաստ է ձայն տալ մոտ 20, Մոինին՝ մոտ 10, Լարիջանիին եւ Քյառուբիին՝ մոտ 6-7, մյուս թեկնածուներին՝ 1-4 տոկոս:

70-ամյա Ռաֆսանջանին քարոզարշավի ընթացքում շեշտը դրել է Մ. Նահանգների հետ հարաբերությունների բարելավման վրա: Նախկին նախագահը, որի օրոք Թեհրան-Վաշինգտոն շփումներում նկատվել է ձնհալ, հարցազրույցներ է տվել «USA Today» եւ «Նյու Յորք թայմս» հեղինակավոր օրաթերթերին, CNN հեռուստաընկերությանը: Նա ասել է, որ նախ եւ առաջ ԱՄՆ-ը պետք է վերջ տա Իրանի հանդեպ թշնամական քաղաքականությանը: Չնայած 2002 թ. Ջորջ Բուշն Իրանին դասեց իր իսկ նկարած չարիքի առանցքում, Թեհրանն ամերիկացիներին անուղղակիորեն օժանդակել է Թալիբանին աֆղանական բեմահարթակից հեռացնելու հարցում:

Իրանի քաղաքական հիմնական երկու հոսանքների՝ պահպանողականների եւ բարեփոխականների միջեւ միջին դիրք զբաղեցրած Ռաֆսանջանին ընտրողներին, առաջին հերթին երիտասարդությանը, ովքեր կազմում են ընտրողների մոտ 70 տոկոսը, խոստանում է աշխատանք, իրական բարեփոխումներ, կանանց՝ ավելի ազատություններ, տնտեսության առաջընթաց: Մյուս կողմից, ինչպես նշում են դիտորդները, Իրանում ամենահարուստներից մեկի համարում ունեցող Ռաֆսանջանին բավականաչափ կոռումպացված է:

43-ամյա Ղալիբաֆը եւ 54-ամյա Մոինը երկրորդ փուլի գլխավոր հավակնորդներն են: Եթե պահպանողական Ղալիբաֆը 1999 թ. հայտնի ուսանողական ցույցերի ժամանակ նախագահ Խաթամիին հորդորում էր վերահսկողության տակ առնել եւ անհրաժեշտության դեպքում ուժ գործադրել, ապա Մոինը խստորեն դատապարտեց ուսանողների նկատմամբ ճնշումները: Ղալիբաֆն ամերիկացիների նկատմամբ առավել կոշտ դիրքորոշման ջատագով է, մինչդեռ Մոինը հայտարարում է Իրան-ԱՄՆ հարաբերությունների վերականգնման անհրաժեշտության մասին:

Իրանում սովորաբար ընտրություններն անցնում են միջազգային չափանիշներին համապատասխան՝ ազատ, արդար եւ համեմատաբար թափանցիկ: Մյուս կողմից, իսլամական հանրապետությունում ընտրովի մարմինները գրեթե չեն կարող լուրջ ազդեցություն ունենալ Իրանի ներքին եւ արտաքին քաղաքական որոշումների վրա: Ոչ ոք կասկածի տակ չի դրել 1997 եւ 2001 թթ. նախագահական ընտրություններում Խաթամիի հաղթանակի արդար լինելը, սակայն նրա նախընտրական խոստումների մեծ մասը մնաց անկատար՝ հանդիպելով կղերականության պատնեշին:

Երբ Իրանի կրոնապետ Ալի Խամենեին, որի ձեռքում է իրական իշխանությունը, երկրի ժողովրդին հորդորել է ակտիվորեն մասնակցել ընտրություններին: Ըստ ԻՌՆԱ գործակալության, Թեհրանում հավաքված հազարավոր մարդկանց առաջ ունեցած ելույթում այսօրվա ընտրությունները որակել է «իրանական հասարակության պատմության ճակատագրական պահը»: «Ութ հավակնորդներից ով էլ հաղթի, ամբողջ ժողովուրդը պարտավոր է նրան ճանաչել եւ համագործակցել», ասել է Խամենեին:

ԵՄ գագաթաժողովում քավության նոխազ են փնտրում

Հունիսի 16-ի երեկոյան Բրյուսելում Եվրոմիության 25 երկրների ղեկավարների գագաթաժողովը բացվեց անչափ սուր ճգնաժամի պայմաններում: Երեկվա քննարկումները նվիրված էին եվրոսահմանադրության ապագային: Առայժմ սահմանադրությունը վավերացրել է 10 երկիր: ԵՄ հիմնադիրներից երկուսը՝ Ֆրանսիան եւ Հոլանդիան, հանրաքվեներով մերժել են սահմանադրությունը: ԵՄ պետությունների ու կառավարությունների ղեկավարները երկօրյա գագաթաժողովի ընթացքում պետք է փորձեն ոչ ու այլ գտնել ստեղծված կացությունից:

Եվրոհանձնաժողովի նախագահ Ժոզե Մանուել Բառոզուն առաջարկում է «դադար տալ», սառեցնել սահմանադրության երկու մերժումների առաջացրած կրքերը եւ հետո միայն շարունակել վավերացումները:

Այսօր քննարկումների գլխավոր թեման 2007-2013 թթ. բյուջեն է: Տարաձայնություններն այնքան մեծ են, որ շատերն արդեն խոսում են լիակատար ձախողման մասին: Ֆրանսպրեսի բնորոշմամբ, դիվանագետները քավության նոխազ են փնտրում: Ֆրանսիացիները մեղադրում են անգլիացիներին, որոնք ուզում են պահպանել 1984 թ. իրենց համար սահմանված մուծումների արտոնյալ պայմանները: Անգլիացիներն էլ մեղադրում են ֆրանսիացիներին, որոնք գյուղատնտեսական խոշոր օժանդակություն են ստանում ԵՄ բյուջեից: Գերմանացիները լռում են, բայց կանխագուշակում են «մի նոր Վաթերլոո»:

ԵՄ անդամ նոր պետությունները հետաքրքրությամբ հետեւում են երեք տերությունների գործողություններին: Ուշադրության կենտրոնում են մանավանդ Անգլիան եւ Ֆրանսիան, որոնք չնայած վեճերին, մնում են արեւելաեվրոպացիների գլխավոր ռազմավարական դաշնակիցները:

ՉԺՀ-ԵՄ. նոր լարվածություն չինական կոշկեղենի պատճառով

Անցյալ շաբաթ Եվրոմիությունը եւ Չինաստանը համաձայնության էին եկել Եվրոպա չինական մանվածքեղենի արտահանության սահմանափակման պայմանների շուրջը: Բայց այժմ Արեւմուտքը լրջորեն մտահոգված է իր շուկան հեղեղած չինական էժանագին կոշկեղենի կապակցությամբ: ԵՄ առեւտրի հանձնաժողովի ղեկավար Պիտեր Մանդելսոնն առաջարկում է հատուկ քննությամբ պարզել, թե չինական կոշկեղենը Եվրոպայում արդյոք չի՞ վաճառվում արհեստականորեն իջեցված գներով:

ԵՄ գնահատումների համաձայն, տարեսկզբից չինական կոշկեղենի արտահանման ծավալներն աճել են 7 անգամ: Ընդսմին հունվարից մինչեւ ապրիլ գները եռապատիկ իջել են: Եթե Եվրոհանձնաժողովը պաշտպանի քննություն սկսելու գաղափարը, ապա արդեն հունիսի վերջերին ՉԺՀ-ի նկատմամբ կարող են ձեռնարկվել խիստ պատժամիջոցներ:

Չինական էժան արտադրանքն սպառնում է արեւմուտքի արտադրողներին: Ներկա իրավիճակը ցույց է տալիս, որ չինացիները հողաթափերն ու կոշիկներն ինքնարժեքից էլ ցածր գներով են վաճառում, որպեսզի նվաճեն իրացման նոր շուկաներ:

Պեկինը եվրոպացիներից պահանջում է առավել համոզիչ ապացույցներ ներկայացնել միջազգային առեւտրի կանոնների խախտումների եւ եվրոպացի արտադրողների կորուստների վերաբերյալ: BBC-ն անչափ տրամաբանական է համարում դիտորդների այն կարծիքը, թե չինական կոշկեղենի նկատմամբ հակադեմպինգային ակցիաների կիրառման դեպքում Պեկինը կարող է հետաձգել օտարերկրացիների առջեւ իր վիթխարի ներքին շուկայի բացումը:

OPEC-ը կավելացնի նավթահանույթը

Նավթ արտահանող երկրների կազմակերպության՝ OPEC-ի անդամները Վիեննայում որոշել են նավթի օրական արդյունահանումն ավելացնել 500 հազար բարելով, հասցնելով 28 մլն բարելի: Բացառություն է կազմում Իրանը, որը մինչեւ օրս ենթակա է միջազգային պատժամիջոցների:

Արդյունահանման աճը, սակայն, դժվար թե անդրադառնա նավթի շուկայի վրա, քանզի OPEC-ի երկրներն առանց այդ էլ նախատեսվածից շատ նավթ են արտահանում: BBC-ի մեկնաբանն այս կապակցությամբ արձանագրում է, որ Վիեննայում ընդունված որոշումը լոկ հավասարեցնում է նավթահանույթի ««թղթային» եւ իրական ծավալները:

OPEC-ը նավթ ներմուծող խոշոր երկրների ճնշման ներքո ստիպված է կատարել հեղուկ վառելիքի գների կտրուկ աճ թույլ չտալու իր խոստումները:

Նավթահանույթի ծավալներն ավելացնելու OPEC-ի որոշումը գրեթե չազդեց վառելիքի համաշխարհային գների վրա: Մեկ բարել նավթը երեկ վաճառվում էր 53,7 դոլարով, ինչը 1 դոլարով պակաս է երկուշաբթի օրն արձանագրված գնից:

Ջեկսոնը թաքնվում է հյուրանոցներում

Փոփ-երգիչ Մայքլ Ջեկսոնն օրերս ավարտված դատավարությունից հետո սկսել է գիշերել զանազան հյուրանոցներում եւ ոչ թե իր «Նեւերլենդ» ռանչոյում: «Ֆոքս նյուզ» հեռուստաընկերության տվյալներով, այդ հյուրանոցները նրա ռանչոյի մերձակայքում են:

Երգչի օգնականներից մեկի խոսքերով, Ջեկսոնը վախենում է իր կյանքի համար: Որոշ տեղեկությունների համաձայն, մտադրվել է մոտ ժամանակներս հեռանալ Կալիֆոռնիայի Սանտա Մարիա քաղաքից: Ավելի վաղ ամերիկյան մի շարք լրատվամիջոցներ հաղորդել էին, որ մայիսի սկզբներին Ջեկսոնը գաղտնաբար 35 մլն դոլարով վաճառել է իր ռանչոն եւ պատրաստվում է տեղափոխվել Եվրոպա կամ Աֆրիկա:

«Ֆոքս նյուզը» չի բացառում, որ Ջեկսոնը Եվրոպա մեկնի արդեն եկող շաբաթ: Ենթադրվում է, որ նա հուլիսի 2-ին Լոնդոնում կմասնակցի «Live 8» բարեգործական համերգին: Գերմանացի պրոդյուսեր Ռալֆ Սեսելբերգը պնդում է, թե ինքն զբաղվում է հունիսի 23-ին Ջեկսոնի իր կայանալիք մեկ ուրիշ համերգի նախապատրաստությամբ:

Պ. Ք.

Մշակույթ

Լռացավ նորվեգացի մեծ մարդասեր, խաղաղության Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր Ֆրիտյոֆ Նանսենի Հայաստան այցելության 80-ամյակը (1925 թ.), որի առթիվ «Ֆրիտյոֆ Նանսեն» հիմնադրամը օրեր գիտաժողով էր կազմակերպել Ծաղկաձորում:

կան ֆակուլտետի հայցորդ Լուսինե Արզումանյանը՝ նշելով, որ անցյալն ու ներկան կամրջող այդ գիրքը կարդալիս հեղինակի հետ ճամփորդելու տպավորություն է ստեղծվում: «Ես չեմ պատկերացնում, ինչպես կարելի է ծանոթանալ նման մշակույթ, պատմություն եւ ճակատագիր ունեցող երկրի հետ եւ չհիանալ նրանով», նշել է Նանսենը եւ զարմացել այդքան տանջված եւ ինքնությունը չկորցրած մեր ժողովրդով. «Կա՞ մեկ այլ ժողովուրդ այս ընդարձակ հողագնդի վրա, որ այսչափ տառապած լինի եւ չոչնչացված, ինչպես հայ ժողովուրդը»:

«Իմ հայրը մահացավ Հայաստան բառը շուրթերին»

Ֆրիտյոֆ Նանսենին նվիրված գիտաժողով

Նշանավոր նորվեգացին, որն աշխարհին հայտնի է որպես խոշոր գիտնական, բեւեռախույզ, նկարիչ եւ գրող, նաեւ մեծ հումանիստ էր, որը մեծապես օգնել է հայ ժողովրդին: Նանսենի մարդասիրական գործունեության շնորհիվ է, որ վերածնվել է հազարավոր ռազմագերիների, սովյալների ու գաղթականների ապրելու հույսը: Նանսենյան անձնագրերով 320.000 հայեր կարողացել են փրկվել եղեռնից: Մեծ մարդասերը իր լայնեզր գլխարկով աշխարհի մեծ երկրներում հանգանակություն էր հավաքում եւ դրանով կառուցում Շիրակի ջրանցքը, որի բացման ժամանակ գլխարկը նետում է ջրանցքը՝ հույս ունենալով, որ այլեւս հայ ժողովուրդն օգնության կարիք չի ունենա:

1925 թ. Հայաստան այցից հետո Ֆրիտյոֆ Նանսենն իր հուշերն ու մտորումները ամփոփում է «Խաբված ժողովուրդ» մենագրության մեջ: Գիտաժողովում Նանսենի գիրքը ներկայացրեց ԵՊՀ բանասիրական ֆակուլտետի հայցորդ Լուսինե Արզումանյանը ...

«Ֆրիտյոֆ Նանսեն» հիմնադրամի նախագահ Ֆելիքս Բախչինյանը, որը վարում էր գիտաժողովը, ներկայացրեց օրվա բանախոսներին, որոնցից յուրաքանչյուրն իր զեկուցում յուրովի բացահայտեց մեծ մարդասերին:

ԵՊՀ դասախոս Վազգեն Սաֆարյանը լուսավոր անհատի մասին փոքրիկ խոսքում շեշտեց այն միտքը, թե այսօրվա գովազդվող մարդասիրությունը քաղաքականացված է, իսկ իրական մարդասերները, ինչպիսին էր Նանսենը, դրա կարիքը չունեն: Իսկ ազգային ակադեմիայի արվեստի բաժնի տնօրեն Աննա Ասատրյանը ներկայացրեց հումանիստի վերաբերմունքը հայ արվեստի նկատմամբ, որտեղ Նանսենն ընդգծում է հայկական ճարտարապետության տիպիկ յուրահատկություններն ու գեղագիտական առանձնահատկությունները:

Գիտաժողովում ներկայացվեց Ֆրիտյոֆ Նանսենի աղջկա՝ Լիվ Հեյեր Նանսենի «Գիրք հորս մասին» երկհատորյակի հայերեն հրատարակությունը, որտեղ դուստրը պատմում է ծնողների եւ նրանց մարդասիրական գործունեության մասին: Գրքի «Ժողովուրդ, որ մոռացված էր հզոր տերությունների կողմից» բաժինը նվիրված է Հայաստանին եւ հայ ժողովրդին: Այս բաժնում Լիվ Հեյերն անդրադառնում է Հայաստանի նկատմամբ ունեցած հոր սիրուն՝ նշելով. «Իմ հայրը մահացավ Հայաստան բառը շուրթերին»:

Ֆելիքս Բախչինյանը մարդասիրական գործունեության համար նանսենյան հուշամեդալներով պարգեւատրեց գեներալ-գնդապետ, ՀՀ նախագահի խորհրդական Գուրգեն Դալիբալթայանին, գյուղատնտեսության անտառային տնտեսության վարչության պետ Վարդան Սամիկոնյանին, «Ժառանգություն» կուսակցության նախագահ Րաֆֆի Հովհաննիսյանին, «Հայաստան» հիմնադրամի տնօրեն Նաիրա Մելքումյանին:

ԳՈՀԱՐ ԳՆՈՒՄԳՅԱՆ

Նոր գիրք. Ոսկեհասկ գյուղի պատմությունը

Մարուսյա Հովհաննիսյանի «Ոսկեհասկ (Մոլլա-Մուսա) գյուղի պատմությունը, ազգագրությունը եւ բանահյուսությունը» գիրքը լույս տեսավ Հայոց եղեռնի 90-րդ տարելիցի նախապատրաստությունների շարքում, որպես եղեռնից փրկված մարդկանց ճակատագրի շարունակության դրսեւորման խորհրդանիշներից մեկը: 20-րդ դարի վերջին տասնամյակում, Հայաստանի անկախացումից հետո, մարդկանց մեջ բնական պահանջ առաջացավ առանձին գրքով հրատարակելու այս կամ այն տեղավայրի, գերդաստանի կամ ընտանիքի ողջ մնացած ժառանգների ճակատագրերի մասին: Այդպիսի պահանջմունք է նաեւ այս աշխատությունը:

Գիրքը կազմված է երկու մասից, որի առաջին մասն է համապատասխանում ժամանակին: Այն պատմություն է, թե ինչպես 1922 թ. Շիրակի մարզի կիսավեր Մոլլա-Մուսա գյուղատեղում եղեռնից փրկված կես ընտանիքները կամ միայնակ մնացածները ծվարելով, կողք-կողքի ապրելով ու իրար սատարելով ձեւավորել, ստեղծել են նախ նոր ընտանիք, ապա գյուղ ու հասարակություն, վերականգնել իրենց պապերից արյամբ ժառանգած կիսաավանդական, կիսանորովի մի ապրելաձեւ, միայն իրենց հատուկ ազգագրական, բանահյուսական նոր միջավայր, որը շատ հարազատ ու անգնահատելի է դարձել այսօրվա յուրաքանչյուր ոսկեհասկցու համար: Գրքի բոլոր էջերից հենց այդ թանկ ու անգնահատելի բուրմունքն է պարտում ընթերցողին:

Կարդալով գյուղատեղին վերաբերող բնական առանձնահատկությունների մասին, ընթերցողը մտնում է բնակիչների աշխատանքային ու կենցաղային միջավայրերի մեջ, ծանոթանում նրանց զբաղմունքներին (արհեստներին), հագուստ-կապուստին, մշակութային կյանքին: Մեկ առ մեկ թվարկվում են ուսուցիչները, գյուղից դուրս եկած մտավորականները, համադասարանցիները: Դիմանկարների անգնահատելի մասը կազմում են պատմական Հայաստանի 37 տեղավայրերից գաղթած գյուղի հիմնադիրները: Եղեռնից հրաշքով փրկված, անվանի գերդաստանները կորցրած, առանց հարազատների, քաղց ու զրկանքներով թափառական կյանք պարած, հոգով կործանված անհատներ, որոնք իրենց մեջ ուժ գտնելով ապրել ու խմստանացել են, փորձել վերականգնել «երկրում» կորցրած թանկագինի ինչ-որ մասն ու հիշատակը: Այս դիմանկարներում ամփոփված են նաեւ նրանց ծննդավայրի պատմական անցյալի ազգագրական ու բանահյուսական արժեքները, որոնց գիտակցված կամ չգիտակցված կրողները հենց իրենք էին՝ ողջ մնացածները, որոնք ապրելու եւ գերդաստանը շարունակելու պատգամով, ազգը պահպանելու բացարձակ գիտակցությամբ դարձան նոր կյանքի նախասկիզբը:

Գրքում ստեղծվում է որոշակի ժամանակահատվածի (20-րդ դարի)՝ խորհրդային պետության ձեւավորումը, պատմությունն իր առանձնահատկություններով, իր անցումային փուլերով՝ խորհրդայնացում, Երկրորդ աշխարհամարտ, հետպատերազմյան հետեւանքներ, արցախյան պատերազմ, երկրաշարժ ու Խորհրդային Միության փլուզում, նոր կուսակցություններ, նորովի ձեւավորվող գյուղ:

Հեղինակը մշակել է արտահայտվելու բնական, բանաստեղծական մի ոճ՝ չափածոյի տողերում թվարկում է կանանց սրբացած ավանդական անունները, նրանց նկարագիրը համեմելով ավանդական ու ծիսական ուտեստի կարծ, բայց բովանդակալից նկարագրով: Ազգագրական ու բանահյուսական արժեքավոր տեղեկություններ են հաղորդվում գյուղի գրված ու չգրված օրենքների, փոքրերի ու մեծերի փոխհարաբերության ու իրար նկատմամբ ունեցած հարգանքի շուրջը: Արվում է տների, ընտանիքների ներքին ու արտաքին կառուցվածքի, տեղի մարդկանց ու կենցաղային հատկանիշների հոգեբանական ու փիլիսոփայական վերլուծություն:

Հնարավորի չափ մանրամասն (որը, սակայն երբեմն չի հաջողվում) նկարագրվում են ժամանակակից հարսանիք, մահ-թաղում, տոներ, շարժական ու անշարժ խաղեր, որոնք այսօր արագ փոփոխվում եւ դուրս են մղվում կենցաղից:

Որոշակի ու լուրջ տեղեկություններ են հաղորդվում հատկապես ժողովրդական թատրոնի եւ ժամանցի շուրջը: Կարեւոր են լարախաղացության, փայտե ոտքով շրջելու, մարդկանց ու կենդանիների մրցույթ-կռիվները: Ցավոք, կցկտուր են տեղեկությունները պարային մշակույթի մասին:

Բանահյուսությանը վերաբերող բաժնում (հանելուկներ, շուտասելուկներ, առածներ-ասացվածքներ, օրհնանքներ, աղոթքներ, երդումներ) հատուկ ընտրությամբ ներկայացվում են տեղական միջավայրն ու մարդկանց փոխհարաբերությունները: Առանձնահատուկ տեղ է հատկացված լեզվական, բարբառագիտական տեղական առանձնահատկություններին եւ ամենօրյա հումորի ու վերաբերմունքի նմուշ դարձած զվարճություններին:

Աշխատանքի վերջում ավելացված են հեղինակի դստեր՝ լեզվաբան, բան. գիտ. թեկնածու Զեմմա Բառնասյանի գրանցած զվարճությունները, որոնցում գիտականորեն պահպանված են խոսակցական լեզվի ու բարբառների առանձնահատկությունները եւ իրենց հյութեղ հմայքով մի կենդանի շունչ են ավելացնում այսօրվա ոսկեհասկցու ամբողջական կերպարին:

Այսպես, գիտական ու գեղարվեստական որոշակի ճաշակի դրսեւորմամբ Մարուսյա Հովհաննիսյանն իր շրջապատին ու հասարակությանն ընծայում է նկարագրությունների ու տպավորությունների միջոցով հաղորդվող մի ժամանակաշրջանի մարդկանց ապրելակերպին վերաբերող աշխատություն, ձգտելով պատասխան տալ ազգագրությանն ու բանահյուսությանը վերաբերող գրեթե բոլոր հարցերին:

Գիրքը կարեւոր է 20-րդ դարի հայ ազգագրության եւ բանահյուսության ավերը, ապա նորովի ձեւավորվող պատկերը հասկանալու համար եւ անհրաժեշտ կլինի այդ ժամանակահատվածի հայ ազգագրության եւ բանահյուսության փոփոխությունները՝ կորուստներն ու ձեռքբերումները դիտարկելու եւ արժեւորելու համար:

ԺԱՆՆԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
Պատմական գիտությունների թեկնածու

«Չյան փաթիլներ՝ ապրիլին»

Նորա Արմանին դարձյալ հիացնում է

Երբ արվեստի նպատակն է ներշնչել, բարեփոխել եւ լուսավորել, ապա Արմանին եւ Պետրոսյանը լիովի կատարեցին իրենց դերերը: Հանդիսատեսը քար լռություն էր պահպանում:

Արմանին գրավել էր բոլորի սրտերը այն րոպեից, որ մուտք էր գործել բեմ: «Տատս ու պապս կեսարացի էին: Տատս մտավորական էր, պապս քահանա: Թուրքերը նրան կախեցին: Կանայք ընտրություն չունեին, պետք է տարագրվեին: Երիտասարդներին թուրքական բանակ տարան: Նրանք պետք է իրենց գերեզմաններն անձամբ փորեին», սկսեց Նորա Արմանին իր ելույթը Սաութֆիլդի (Դետրոյթ) «Լոուրեն Տեկ» համալսարանի դահլիճում, նրան նվագակցում էր թավջութակահար Սուրեն Պետրոսյանը, գրում է Բեթի Քեսելը «Արմինյն միրոր սփեքթեյթր» շաբաթաթերթի հունիսի 4-ի համարում:

Եղեռնի 90-րդ տարելիցի առթիվ կայացած այս եզակի միջոցառումը կազմակերպել էին հայ երիտասարդական միությունները, որոնց թվում են «Այոն», «Թեքեյանը», «Ամերիկայի հայկական եկեղեցու երիտասարդական կազմակերպությունը», ՀԲԸՄ-ն եւ Հայ երիտասարդների ֆեդերացիան:

Կոմիտասի, Խաչատրյանի, Բախի եւ Շահումյանի ստեղծագործությունների ներքո անցկացված մենաներկայացումն այնքան է հուզել ներկաներին, որ վերջում երկար ժամանակ հոտնկայս ծափահարություններով է ողջունել արվեստագետներին: Ի դեպ, «Լոս Անջելես թայմսը» նրան նկարագրելիս օգտագործել է «պղծեցնող, ցլացնող» ածականը: Արմանին միաժամանակ դերասանուհի է, երգչուհի, պարուհի, դրամատուրգ եւ ռեժիսոր: Հայերենից բացի նա սահուն տիրապետում է անգլերենին, ֆրանսերենին, իտալերենին եւ արաբերենին: Հուլիսին նրան դարձյալ հրավիրել են «Բազմոցին՝ Նորա Արմանիի հետ» ներկայացումը կրկնելու «Ուորքշոփ» կոչված «Օֆ-Բրոդուեյ» շարքի թատրոնում:

Հ. Օ.

Ու՞մ պահանջն է իրավական

*«**Ազգի**» հունիսի 1-ի համարում «Գրականության եւ արվեստի թանգարանը ցուցանմուշները ներկայացնելու իր իրավունքն է պահանջում: Տարածքայի՞ն, թե՞ բարոյականության խնդիր» վերտառությամբ հոդվածում մեր աշխատակից Մ. Բաղդասարյանը հնարավորինս փորձել էր ամբողջական եւ անկողմնակալ անդրադարձ անել 1993 թ.-ից սույն թանգարանի մի հատվածում ցուցադրվող ամերիկահայ նկարիչ Մարկոս Գրիգորյանի՝ Հայաստանին նվիրաբերած եւ մշակույթի նախարարի հրամանով ժամանակավոր պահպանության ընդունված անձնական արժեքավոր հավաքածուին եւ այս առիթով թանգարանում ստեղծված կացությանը: Թե՛ թանգարանը, թե՛ նվիրատուն իրավացի պահանջ են ներկայացնում կառավարությանը. առաջինը՝ սեփական տարածքները հետ վերցնելու, երկրորդը՝ հավաքածուի ցուցադրության համար համապատասխան շենք տրամադրելու:*

Սույն հրապարակմանը հաջորդեց Մարկոս Գրիգորյանի՝ 1998 թ. Ռ. Քոչարյանին ուղղված նամակը մեր թերթում հրապարակելու խնդրանքը, ինչը սիրով կատարում ենք:

Հայաստանի Հանրապետության
Նախագահի պարոն Քոչարյանին
Մեծարգո Նախագահ

Սիրված դիմում եմ Ձեզ, որովհետեւ այն խնդիրը, որն անհրաժեշտ է լուծել, հնարավոր է իրագործել միայն Ձեր բարի կամքով եւ ցանկությամբ:

1993 թ. սեպտեմբերի 25-ին Եղ. Չարենցի անվան գրականության եւ արվեստի պետական թանգարանում հանդիսավոր պայմաններում՝ ներկայությամբ պարոնայք Գագիկ Հարությունյանի, Հակոբ Մովսեսի, պետական եւ կառավարական այլ պաշտոնյաների, մտավորականության եւ մամուլի ներկայացուցիչների, բացվեց «Միջին Արեւելքի թանգարանի» ցուցադրությունը: Թանգարանը հիմնադրվեց մեր նորանկախ Հայաստանին անհատույց նվիրած իմ անձնական հավաքածուի հիման վրա: Այն ընդգրկում է մ. թ. ա. 2-րդ հազարամյակից մինչեւ 20-րդ դար, Աքեմենյան հարստությունից մինչեւ եվրոպական տեխնիկական զարգացման 2300 թանգարանային արժեքներ: Բացման արարողության ժամանակ մեծ էր պետական այրերի խանդավառությունը, եւ հուսադրող էին խոստումները՝ թանգարանին համապատասխան շենք տրամադրելու հարցում: Սակայն գրականության եւ արվեստի պետական թանգարանում ժամանակավորապես հանգրվանած «Միջին Արեւելքի թանգարանին» մինչեւ օրս չհատկացվեց հիմնական տարածք՝ շենք: Դեռ ավելին՝ գրականության եւ արվեստի թանգարանի տնօրենությունը 1998 թվականի մարտի 3-ի թիվ 10 հրամանով փակել է «Միջին Արեւելքի թանգարանի» ցուցադրությունը: Լուրն ինձ համար ցնցող էր, եւ ես շփոթահար եմ... Այն ցուցանմուշները, որոնք շատ երկրների թանգարանային մասնագետների նախանձն են շարժել, պարզվում է, որ պետք չեն իմ հայրենիքին: Ինչ է, այս արժեքներն այսուհետեւ պետք է պահվեն թանգարանի նկուղո՞ւմ, թե՞ իմ տանը: Ցավալի է այս մասին մտածելն անգամ: Ինձ համար ստեղծվել է չափազանց անհարմար եւ անհեթեթ իրավիճակ: Ահա թե ինչու սիրված դիմում եմ Ձեզ՝ մեծարգո Նախագահ, խնդրելով եւ ակնկալելով Ձեր օժանդակությունը՝ թանգարանին հիմնական շենք տրամադրելու հարցում:

Խորին հարգանքով՝
ամերիկահայ նկարիչ,
Երեւանի պատվավոր քաղաքացի
ՄԱՐԿՈՍ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
8 մայիս, 1998 թ.

Հուսադրող սկիզբ, տխուր վերջաբան

Կարճատեւ ընդմիջումից հետո ֆուտբոլի Հայաստանի բարձրագույն խմբի առաջնության մասնակիցները սկսեցին երկրորդ շրջանի հանդիպումները: Մեծ հետաքրքրություն էր առաջացրել չեմպիոնի եւ «Լեռնային Արցախի» մրցավեճը: Հանդիպումը բավական խոստումնալից էր «Լեռնային Արցախի» ֆուտբոլիստների համար, որոնք արդեն 16-րդ րոպեին բացեցին հաշիվը: Հարձակման ձախ եզրում իրեն լավ դրսեւորեց Տիգրան Եսայանը, որը խաբս տալով պաշտպանին, գնդակը փոխանցեց տուգանային հրապարակում հայտնված բրազիլացի Ռենատոյին: Վերջինիս գլխի հարվածը դիպուկ էր:

Գոլը ստիպեց փյունիկցիներին ավելի ակտիվացնել հարձակողական գործողությունները: Ցավոք, «Լեռնային Արցախի» պաշտպանությունը գործում էր բազում սխալներով, որն էլ ի վերջո ճակատագրական եղավ թիմի համար: Թիմերին ընդամենը 7 րոպե հաջողվեց պահպանել հաշվի մեջ եղած առավելությունը: 23-րդ րոպեին Մխիթար Գրիգորյանը վերականգնեց հավասարակշռությունը: Մարզադաշտում հավաքված սակավաթիվ ֆուտբոլասերներն ակնկալում էին, որ ընդմիջումից հետո համառ մրցապայքարի ականատես կլինեն: Սակայն հերթական անգամ «Լեռնային Արցախի» պաշտպանները կոպիտ սխալներ թույլ տվեցին եւ ընդմիջումից հետո ընդամենը 1 րոպեի ընթացքում Մխիթար Գրիգորյանի եւ Դիավարայի հարվածներից հետո գնդակը 2 անգամ հայտնվեց դարպասում՝ փաստորեն վճռելով խաղի ելքը: Մնացած ժամանակահատվածում հանդիպումն այլեւս ոչ մի հետաքրքրություն չէր ներկայացնում եւ թիմերը պարզապես ժամանակ էին «սպանում» դաշտում:

Բավական գոլառատ ստացվեց «Կիլիկիա»-«Շիրակ» հանդիպումը, որում գրանցվեց 6 գոլ: Արդեն 11-րդ րոպեին «Կիլիկիան» շնորհիվ Սերգեյ եւ Նշան Էրզրումյան եղբայրների խփած 1-ական գոլերի՝ խաղը շահում էր 2-0 հաշվով: 40-րդ րոպեին Նշանը եռապատկեց հաշիվը: Առաջին խաղակեսի ավարտին եւ երկրորդ խաղակեսի սկզբին Անդրանիկ Բարիկյանը կրճատեց հաշվի տարբերությունը: Սակայն խաղավարտից 18 րոպե առաջ Սարգիս Մովսիսյանը խփելով 4-րդ գոլը՝ ամրապնդեց «Կիլիկիայի» հաղթանակը (4-2):

Լիբանանից հարազատ կոլեկտիվի կազմում կրկին խաղադաշտ դուրս եկած Արմեն Շահգելդյանը գոլով նշանավորեց իր վերադարձը: «Միկայի» հարձակվողի այդ գոլն էլ վճռեց «Լեռնագործի» հետ հանդիպման ելքը:

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Փյունիկ	8	7	1	0	19-5	22
2. Միկա	8	5	2	1	13-6	17
3. Բանանց	7	5	1	1	10-8	16
4. Է.-Կոտայք	8	3	4	1	13-7	13
5. Կիլիկիա	8	3	3	2	15-10	12
6. Շիրակ	9	2	1	6	12-22	7
7. Լ. Արցախ	9	2	0	7	13-20	6
8. Դ.-Զենիթ	8	1	3	4	7-10	6
9. Լեռնագործ	9	1	1	7	3-17	4

Ռմբարկուները

Նշան Էրզրումյան	«Կիլիկիա»	6
Էդգար Մանուչարյան	«Փյունիկ»	5
Արսեն Ադամյան	«Միկա»	5
Սամվել Պետրոսյան	«Է. Կոտայք»	4
Կարեն Խաչատրյան	«Շիրակ»	4
Ռենատո	«Լ. Արցախ»	4
Սարգիս Մովսիսյան	«Կիլիկիա»	4
Անդրանիկ Բարիկյան	«Շիրակ»	4

Անակնկալներ չգրանցվեցին

Գերմանիայում անցկացվող ֆուտբոլի կոնֆեդերացիայի գավաթի 7-րդ խաղարկության մեկնարկում անակնկալներ չգրանցվեցին: Ինչպես եւ սպասվում էր, «A» խմբում հաղթողի հավակնորդներ Գերմանիայի եւ Արգենտինայի հավաքականները հաջողության հասան: Ճիշտ է, հաղթանակները նրանց հեշտությամբ չտրվեցին: Արգենտինացիները 2-1 հաշվով պարտության մատնեցին Թունիսի հավաքականին: Գերմանիայի ընտրանին 4-3 հաշվով հաղթեց ավստրալացիներին: Ընդ որում, 2 անգամ ավստրալացիները հավասարեցրին հաշիվը, իսկ ավելացված ժամանակում կրճատեցին հաշվի տարբերությունը:

Հարկ է նշել, որ գերմանացի ֆուտբոլասերներն իրենց հաղթանակը նշեցին փոքրիկ տոնախմբությամբ՝ մեքենաներից թափահարելով ազգային դրոշները: Իսկ խաղից հետո կայացած մամուլի ասուլիսում Գերմանիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Յուրգեն Կլինսմանը խոստովանել է, որ մեկնարկային հանդիպումը շատ ծանր ստացվեց. «Շատ կարեւոր է մրցաշարը սկսել հաղթանակով: Այսօր բոլորը նյարդայնանում էին: Մեր թիմում ֆուտբոլիստներ կան, որոնք նման բարձր կարգի մրցաշարի առաջին անգամ էին մասնակցում: Դա հատկապես վերաբերում է մեր երիտասարդ պաշտպաններին, որոնք երբեմն սխալվում էին, ինչը նորմալ երեւույթ է: Խաղից հետո ֆուտբոլիստներին ասացի, որ լավ են խաղացել, որովհետեւ 3 միավոր ենք վաստակել: Դա մեր խաղացողներին վստահություն պիտի ներշնչի»:

Կոնֆեդերացիայի գավաթի առաջին երկու խաղարկությունները կայացել են Սաուդյան Արաբիայում: 1992 թ. հաղթող է ճանաչվել Արգենտինայի հավաքականը, 3 տարի անց հաջողությունն ուղեկցել է դանիացիներին: 1997 թ. գավաթակիր է դարձել Բրազիլիայի ընտրանին, 1999 թ.՝ գավաթին տիրել են մեքսիկացիները:

Վերջին երկու մրցաշարերում հաջողությունն ուղեկցել է Ֆրանսիայի հավաքականին: 1997 թ.-ից ՖԻՖԱ-ն իր հովանու տակ վերցրեց Կոնֆեդերացիայի գավաթի խաղարկությունը, որն անցկացվում է 2 տարին մեկ:

Ամենաեկամտաբերն անգլիական առաջնությունն է

«Դելոյտ» ընկերության հաշվետվության համաձայն 2003/04 թթ. մրցաշրջանում ամենաեկամտաբերն Անգլիայի պրեմիեր լիգայի առաջնությունն է: Անգլիական ակումբների ընդհանուր եկամուտը կազմել է 1,976 մլրդ եվրո, որը 6 տոկոսով աճել է 2003 թ. Ռոման Աբրամովիչի կողմից «Չելսին» գնելուց հետո: Անգլիայի պրեմիեր լիգայի եկամուտները 823 մլն-ով գերազանցում են 2-րդ տեղում ընթացող Իտալիայի «A» սերիայի ակումբների ցուցանիշները: Երրորդ տեղում Գերմանիայի բունդեսլիգան է (1,1 մլրդ եվրո), որին հաջորդում են Իսպանիայի պրեմիերոն (950 մլն եվրո) եւ Ֆրանսիայի առաջնությունը (660 մլն եվրո): Եվրոպական առաջատար 5 երկրների առաջնությունների մասնակից ակումբների ընդհանուր եկամուտը կազմել է 5,8 մլրդ եվրո: Այս երկրներից միայն Անգլիան ու Գերմանիան են տարին ավարտել դրական հաշվեկշռով, իսկ սիա իտալական ակումբներն ընդհանուր առմամբ 341 մլն եվրոյի վնաս են կրել:

Թեեւ եկամուտների ավելացմանը, այս երկրների ակումբները տարեցտարի ավելի քիչ միջոցներ են հատկացնում ֆուտբոլիստներ ձեռք բերելու համար: 2002/03 թթ. մրցաշրջանում անգլիական թիմերն այդ նպատակով ծախսել էին 400 մլն ֆունտ ստեռլինգ, իսկ հաջորդ մրցաշրջանում՝ ընդամենը 263 մլն ֆունտ: Մառախլապատ Ալբիոնում ֆուտբոլիստներին բոլորից բարձր աշխատավարձ է վճարում «Չելսին» (114,8 մլն ֆունտ): Նախանցյալ տարվա համեմատությամբ Ռոման Աբրամովիչը մոտ 60 մլն ֆունտ ստեռլինգ ավելի է վճարում իր թիմի ֆուտբոլիստներին: Ռուս միլիարդատիրոջ նման առատաձեռնությունը լուրջ խնդիրներ է առաջացնում անգլիական մյուս թիմերի համար, որոնք եւս ստիպված են բարձրացնել աշխատավարձերը: Ընդ որում, դրա համար նրանք օգտագործում են ակումբի բյուջեի 60 տոկոսը: Միայն «Մանչեսթր յունայթեդն» ու «Բոլտոնն» են սահմանափակվում 50 տոկոսով: Անցյալ մրցաշրջանում վերջիններս ֆուտբոլիստներին ընդհանուր առմամբ վճարել են 811 մլն ֆունտ ստեռլինգ, ինչը 23 տոկոսով ավելի է նախորդ տարվա համեմատ:

Ըստ «Դելոյտ» ընկերության, ակումբներից անցյալ մրցաշրջանում ամենամեծ եկամուտը ստացել է «Մանչեսթր յունայթեդը»՝ 259 մլն եվրո: 2-րդ տեղում «Ռեալն» է (236 մլն): Լավագույն տասնյակում են «Միլանը» (222,3 մլն), «Չելսին» (217 մլն), «Յուվենտուսը» (215 մլն), «Արսենալը» (173,6 մլն), «Բարսելոնը» (172,2 մլն), «Ինտերը» (166,5 մլն), «Բավարիան» (166,3 մլն) եւ «Լիվերպուլը» (139 մլն):

Արջը հոշոտեց կանադացի մարզուհուն

Կանադայի ուժեղագույն հեծանվորդուհիներից մեկը՝ Իզաբել Դյուբեն արջի հարձակման զոհ դարձավ: 36-ամյա Իզաբելն իր երկու ընկերուհիների հետ անտառում մարզվելիս, արջի կողմից հարձակման էր ենթարկվել: Ընկերուհիներն օգնության կանչելու նպատակով հեռացել էին դեպքի վայրից, իսկ Իզաբելը փորձել էր ծառը բարձրանալ: Սակայն արջը հարձակվել էր նրա վրա եւ հոշոտել: Օգնության հասած անտառապահը հրազենով սպանել էր արջին, սակայն մարզուհուն փրկել չէր հաջողվել:

Պարզվել է, որ դա այն արջն է, որին վերջերս տեսել էին բնակավայրի շրջակայքում: Այն ժամանակ արջին քնեցրել էին եւ կրկին վերադարձրել անտառ: Վերջին անգամ մարդու վրա արջի հարձակում գրանցվել էր 1998 թ.:

65 մլն եվրո Անրիի համար

Մադրիդի «Ռեալի» նախագահ Ֆլորենտինո Պերեսը մտադիր է անգլիական «Արսենալի» ֆրանսիացի հարձակվող Թյերի Անրիի համար 65 մլն եվրո առաջարկել: Թեեւ Անրին բազմիցս նշել է, որ չի պատրաստվում հեռանալ «Արսենալից», սակայն միաժամանակ ցանկություն է հայտնել միեւնույն թիմում խաղալ իր լավ ընկերների՝ Ռոբերտո Կառլոսի եւ Զինեդին Զիդանի հետ: Անրիով հետաքրքրվում էր նաեւ «Բարսելոնը», սակայն ակումբները գնի հարցում համաձայնության չէին եկել:

Կատերինա Լախնոն միանձնյա առաջատարն է

Շախմատի Եվրոպայի անհատական առաջնության 5-րդ տուրն ի հայտ բերեց մրցաշարի միանձնյա առաջատարին: 4,5 միավորով աղյուսակը գլխավորեց ուկրաինուհի Կատերինա Լախնոն, որը սեւերով պարտության մատնեց ռուսաստանցի Տատյանա Կոսինցեւային: Լիլիթ Մկրտչյանը մեկնարկային երեք հանդիպումներից հետո 2-րդ անընդմեջ պարտիան ավարտեց ոչ-ոքի: Այս անգամ Հայաստանի չեմպիոնուհին միավորը կիսեց վրաց շախմատիստուհի Լելա Ջավախիշվիլու հետ: Հինգ տուրից հետո հայ գրոսմայստերը վաստակել է 4 միավոր եւ բաժանում է 2-11-րդ տեղերը:

Առաջատարների խմբից կես միավորով է հետ մնում Էլինա Դանիելյանը: Նա եւս ոչ-ոքի ավարտեց պարտիան՝ միավորը կիսելով Զովանկա Հոուսկայի հետ: Իսկ սիա մեր մյուս երկու շախմատիստուհիները կայուն ելույթներով աչքի չեն ընկնում: Լիլիթ Գալոյանն ու Սիրանուշ Անդրեասյանը հերթական պարտությունները կրեցին՝ զիջելով համապատասխանաբար Ելենա Սեդինային եւ Պենգ Ցիաոզինին: Լիլիթն ու Սիրանուշն իրենց հաշվին 2-ական միավոր են գրանցել:

«Ինտերն» Իտալիայի գավաթակիր

Միլանի «Ինտերը» դարձավ Իտալիայի գավաթակիր՝ եզրափակիչ պատասխան խաղում էլ հաղթելով «Ռոմային»: Եթե առաջին խաղում «Ինտերը» հաղթել էր 2-0 հաշվով, ապա այս անգամ թիմին հաղթանակ պարգեւեց Սինիշա Միխայլովիչի խփած միակ գնդակը: Այսպիսով, «Ինտերը» 23 տարի անց կրկին դարձավ երկրի գավաթակիր: Վերջին անգամ «Ինտերի» ֆուտբոլիստները գավաթի մրցաշարում հաղթող էին ճանաչվել 1981/82 թթ. խաղարկությունում՝ երկու խաղերի արդյունքով պարտության մատնելով «Թորինոյին»: Իսկ ակումբի պատմության մեջ սա «Ինտերի» գավաթային չորրորդ բարձունքն է:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՇՁԲ-05/39» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **«Բնապահպանության ոլորտի տեխնիկական կանոնակարգերի մշակման աշխատանքների»** ձեռքբերման նպատակով: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 750 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» Հ/Հ 247010010343 «Կոմունանախագիծ» ՓԲԸ-ին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Վ. Հովհաննիսյանին:

Հրավերը անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ 2005 թվականի հուլիսի 1-ը, ժամը 10.10-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՇՁԲ-05/38» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **«Բնության հուշարձանների գույքագրման, անձնագրավորման եւ ցանկի հաստատման ծրագրի մշակման աշխատանքների»** ձեռքբերման նպատակով: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 750 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» Հ/Հ 247010010343 «Կոմունանախագիծ» ՓԲԸ-ին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Վ. Հովհաննիսյանին:

Հրավերը անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ 2005 թվականի հուլիսի 1-ը, ժամը 9.30-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԾՁԲ-05/52» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանի կարիքների համար «Զուգաղբյուր-Մուխութուրյան» ջրագծի կառուցման աշխատանքների տեխնիկական հսկողության ծառայությունների»** ձեռքբերման նպատակով: Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 750 ՀՀ դրամ փոխանցել «Էյչ Էս Բի Սի» բանկ Հ/Հ 001-230044-001 «ՓԻԱՐ Է-ՅԷՄ» ՍՊԸ-ին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Վ. Հովհաննիսյան:

Հրավերը անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ 2005 թվականի հուլիսի 1-ը, ժամը 14.30-ն:

Հասարակայնության ծանուցում

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից ՀՀ ջրային օրենսգրքի պահանջների եւ ՀՀ կառավարության 07.03.03 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն որոշումների համաձայն մշակվում է ՀՀ Արմավիրի մարզի Արմավիր քաղաքի «Արմավիրի ջրամատակարար» ՓԲԸ-ին ստորերկրյա ջրային ռեսուրսից 350.0 լ/վրկ ջրառի ջրօգտագործման թույլտվության նախագիծը:

Բոլոր շահագրգիռ անձինք, ովքեր կցանկանան ծանոթանալ փաստաթղթի նախագծի նախնական տարբերակին, կարող են աշխատանքային օրերին, ժամը 17-18-ը դիմել ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն (հասցեն՝ Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):

Հասարակայնության կողմից փաստաթղթի նախնական տարբերակի լսումը տեղի կունենա 2005 թ. հունիսի 22-ին, ժամը 16:00-ին, Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

ՀՀ ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

Հասարակայնության ծանուցում

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից ՀՀ ջրային օրենսգրքի պահանջների եւ ՀՀ կառավարության 07.03.03 թ. N 217-Ն եւ N 218-Ն որոշումների համաձայն մշակվում է **ՀՀ Լոռու մարզի Վահագնաձոր համայնքի վարչական տարածքում կառուցվող ՓՀԷԿ-ի Փամբակ գետից** ջրառի ջրօգտագործման թույլտվության նախագիծը:

Բոլոր շահագրգիռ անձինք, ովքեր կցանկանան ծանոթանալ փաստաթղթի նախագծի նախնական տարբերակին, կարող են աշխատանքային օրերին, ժամը 17-18-ը դիմել ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն (հասցեն՝ Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):

Հասարակայնության կողմից փաստաթղթի նախնական տարբերակի լսումը տեղի կունենա 2005 թ. հունիսի 22-ին, ժամը 16:00-ին, Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

ՀՀ ՋՐԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

Ծանուցում

Center for Agribusiness & Rural Development (CARD)

Գյուղի եւ Ագրոբիզնեսի զարգացման կենտրոնը (ԳԱԶԿ) հայտարարում է հետեւյալ թափուր տեղերը կազմակերպության վարկային բաժնում

Գյուղատնտեսական վարկային ակումբներ (ԳՎԱ) ծրագրի մասնագետ (2 տեղ)

ԳՎԱ ծրագրի մասնագետը՝
- աշխատելու է գործող վարկային ակումբների հետ եւ հիմնելու է նոր վարկային ակումբներ
- կատարելու է մոնիտորինգ, ինչպես նաեւ բիզնես ծրագրերի ստուգում, ռիսկի եւ կարիքների գնահատում
- մշակելու է ԳՎԱ տարեկան ծրագիրը եւ համապատասխան բյուջե ԳԱԶԿ-ի գյուղական համայնքի զարգացման ծրագրերի համար

Անհրաժեշտ որակավորում
- Գյուղատնտեսական կամ տնտեսագիտական բարձրագույն կրթություն կամ համապատասխան վերապատրաստում միկրո վարկավորման եւ գյուղական համայնքի զարգացման ծրագրերի գծով
- Նախընտրելի է մասնագիտական աշխատանքի փորձ
- Գերազանց ունակություն հաղորդակցվելու եւ աշխատելու գյուղական համայնքի բոլոր մակարդակներում
- Անգլերենի եւ ռուսերենի գերազանց իմացություն, համակարգչի հետ աշխատելու գիտելիքներ

Դիմելու կարգը
- Անհրաժեշտ է ներկայացնել դիմում նամակ, ռեզյումե եւ երեք երաշխավորագիր հետեւյալ էլ. փոստի հասցեով cardjobs@usda.am, կամ թղթերը հանձնել ԳԱԶԿ-ի գրասենյակ հետեւյալ հասցեով՝ Տերյան 74 Գյուղատնտեսական Ակադեմիայի շենում, մուտքը Տերյան փողոցից)

Հայտարարության սկիզբը՝ ***հունիսի 17, 2005***
Հայտարարության ավարտ՝ ***հուլիսի 4, 2005***

Գյուղատնտեսական վարկային ծրագրի մասնագետ (2 տեղ)

Վարկային ծրագրի մասնագետը՝
- աշխատելու է գործող վարկային պորտֆելի հետ, ստուգելու է հաճախորդի վարկային պատմությունը, բացահայտելու է առկա խնդիրները եւ հնարավոր լուծումները
- կատարելու է մոնիտորինգ, ինչպես նաեւ բիզնես ծրագրերի ստուգում, ռիսկի եւ կարիքների գնահատում
- մշակելու է վարկային ծրագրի ռազմավարությունը եւ համապատասխան բյուջեն ԳԱԶԿ-ի ագրոբիզնեսի զարգացման ծրագրերի համար

Անհրաժեշտ որակավորում
- Բարձրագույն կրթություն գյուղատնտեսական/ֆինանսների բնագավառում կամ համապատասխան վերապատրաստում վարկավորման, միկրո վարկավորման եւ գյուղական համայնքի զարգացման ծրագրերի գծով
- Նախընտրելի է մասնագիտական աշխատանքի փորձ
- Գերազանց ունակություն հաղորդակցվելու եւ աշխատելու գյուղական համայնքի բոլոր մակարդակներում
- Անգլերենի եւ ռուսերենի բավարար իմացություն, համակարգչի հետ աշխատելու գիտելիքներ

Դիմելու կարգը
- Անհրաժեշտ է ներկայացնել դիմում նամակ, աշխատանքի նկարագիր (ռեզյումե) եւ երեք երաշխավորագիր հետեւյալ էլ. փոստի հասցեով cardjobs@usda.am, կամ թղթերը հանձնել ԳԱԶԿ-ի գրասենյակ հետեւյալ հասցեով՝ Տերյան 74 Գյուղատնտեսական Ակադեմիայի շենում, մուտքը Տերյան փողոցից)

Հայտարարության սկիզբը՝ ***հունիսի 17, 2005***
Հայտարարության ավարտ՝ ***հուլիսի 4, 2005***

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Է
«ՄԵԿ ԱԶԳ, ՄԵԿ ՄՇԱԿՈՒՅԹ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ
ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ
09.04. 2005թ. ՆԻՍՏՈՒՄ
ՆԱԽԱԳԱՀ
Կ. ԽՈՂԻԿՅԱՆ

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
«Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ» հիմնադրամի 2004թ.-ի տարեկան գործունեության մասին

1. Ընդհանուր տեղեկություններ հիմնադրամի մասին.
1.1. Գրանցված է Հայաստանի Հանրապետության իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի կողմից 17.06. 2004 թ., պետական գրանցման վկայական՝ 03 Ա 069326
1.2. Գտնվելու վայրը՝ 375001, ք. Երեւան, Սարյան փող., թիվ 22
1.3. Կապի միջոցները. հեռ. 537243, ֆաքս 537283, էլ. փոստ www.mekazg@web.am
1.4. Հիմնադրամի կառավարման մարմիններ են՝
1.4.1. Հոգաբարձուների խորհուրդը՝ Նախագահ - Կարինե Խողիկյան
1.4.2. Կառավարիչը՝ Գործադիր տնօրեն - Թամարա Պողոսյան
2. Գույքի օգտագործման մասին՝
Հիմնադրամի գույքը ձեռք է բերվել՝
- անհատույց նվիրատվությամբ
- ֆինանսական մուտքերի գումարների հաշվից
- անհատույց վարձակալությամբ՝ 5 տարի ժամկետով
Հիմնադրամի գույքը օգտագործվել եւ օգտագործվում է կանոնադրական խնդիրների իրականացման համար
3.1. Իրականացված ծրագրերը՝
1. Աջակցել է՝ - «Մեկ ազգ,մեկ մշակույթ» առաջին համահայկական մշակութային փառատոնի իրականացմանը /14-23 օգոստոսի, 2004թ., Հայաստան/- ԱՊՀ «Ռեյֆյան խաղեր» երիտասարդական մշակութային փառատոնին Հայաստանի պատվիրակության մասնակցությանը / 26 սեպտեմբեր -1 հոկտեմբեր 2004թ., Քիշնեւ/
2. Հայ առաքելական եկեղեցու Գուգարաց թեմի, Տավուշի մարզպետարանի եւ «Տավուշ» հայրենակցական միության հետ համատեղ անցկացվել է «Տոն Վարագա Սուրբ Խաչի» ուխտագնացությունը - Տավուշի մարզի գյուղ Վարագավան / 27 սեպտեմբեր, 2004թ./
3.2. Իրականացվող ծրագրեր
- Հիմնադրամի ինտերնետային կայքի ստեղծում
- Յունեսկոյի անդրկովկասյան հանրապետությունների համար ստեղծվող «Ինտերնետ-պորտալ» ծրագրի-նախագծի շրջանակում հիմնադրամի գործունեության եւ ծրագրերի ներկայացում
- Մշակույթի ոլորտի կազմակերպությունների վերաբերյալ տեղեկատվական բանկի ստեղծում:
- Հանրապետության մարզերում մշակութային ծրագրերի իրականացում
4. Ֆինանսավորման աղբյուրները՝
- հիմնադրի ներդրումը.
- ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց նվիրատվություններն ու նվիրաբերությունները,
- դրամական մուտքեր՝ Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեից.
5. Տարեկան ընդհանուր ծախսերը՝ 13452 հազ.դրամ
6. Վարչակառավարչական ծախսերը՝ 2629 հազ.դրամ
7. Ֆինանսական հաշվետվություն

7.1. հաշվեկշիռ

հազ.դրամ

ցուցանիշը	01.01.2004թ.	01.01.2005թ.
հիմնական միջոցներ	-	1120
հաշվեկշիռ		6391
կուտակված շահույթ	-	55
հաշվեկշիռ	-	6391

7.2. դրամական միջոցների հոսքեր

հազ.դրամ

Մուտքեր, այդ թվում	19895
1.ՀՀ կառավարության ներդրում	100
2. Փոխառու միջոցներ	1725
3. Նվիրատվություններ	10745
4. Սուբսիդավորում	6000
5. Անհատույց ստացված ծառայողական ավտոմեքենայի վնասի վերականգնում	1325
Ելքեր, այդ թվում	15026
1. Փոխառու միջոցների վերադարձ	1725
2. Փառատոնների եւ այլ մշակութային միջոցառումների աջակցության ծախսեր	8775
3. Վարչական ծախսեր	2620
4.Հիմնադրամի գույքի ձեռքբերման եւ սպասարկման ծախսեր	1906

Հիմնադրամի գործադիր տնօրեն՝ Թ. Պողոսյան

Հիմնադրամի գլխավոր հաշվապահ՝ Գ. Այվազյան

Իսկ դուք գիտե՞ք, որ MBA-ն արդեն հասանելի է Ձեզ համար:

OTE International

Միջազգային կրթաթոշակ
Աթենքի տնտեսագիտության եւ բիզնեսի Համալսարանում (AUEB)
Առաջարկում են OTE International-ը եւ «Արմենտել»-ը

Հունաստանի բիզնեսի եւ տնտեսագիտության առաջատար համալսարանը առաջարկում է խոստումնալից միջազգային MBA ծրագիր

OTE International-ը, հանդիսանալով Հունական հեռահաղորդակցության կազմակերպության (OTE S.A.) դուստր ձեռնարկություն, «Արմենտել» ընկերության հետ մեկտեղ, շնորհում է սահմանափակ քանակի կրթաթոշակներ Հայաստանի լավագույն ուսանողներին, մասնակցելու MBA միջազգային ծրագրի դասընթացին 2005-2006 ուսումնական տարվա համար: Միջազգային MBA ծրագրի հետ կապված բոլոր ծախսերը ամբողջությամբ կհոգան OTE International-ը եւ «Արմենտել» ընկերությունը, առաջարկելով կրթաթոշակներ:

Այս ժամանակակից MBA ծրագիրը մագիստրատուրայի փայլուն եւ խոստումնալից ուսանողների եւ տեխնիկական կամ տնտեսագիտական որակավորմամբ երիտասարդ մասնագետների համար է, ովքեր ունեն ակադեմիական երաշխավորագրեր, ղեկավարելու ունակություն եւ փնտրում են հնարավորություններ ինքնազարգացման եւ միջազգային մենեջմենթի ասպարեզում աշխատանքային կարիերա ծավալելու համար:

AUEB-ում ծրագրի բարեհաջող ավարտից հետո MBA-ի շրջանավարտները կարող են իրենց հետագա աշխատանքային կարիերայի զարգացումը իրականացնել «Արմենտել»-ում, ինչպես նաեւ հայաստանյան ցանկացած ընկերությունում կամ կազմակերպությունում:

Համապատասխան դիմորդները պետք է ունենան ճանաչված բարձրագույն ուսումնական հաստատության բակալավրի աստիճան, անգլերեն լեզվի գերազանց իմացություն եւ առնվազն 2 տարվա աշխատանքային փորձ: Դիմորդներից պահանջվում է ներկայացնել դիմումի լրացված ձեւը, առնվազն 2 երաշխավորագիր-նամակ եւ ռեզյումե:

Դիմումի ամբողջական փաթեթը պետք է ուղարկել
Միջազգային MBA ծրագիր
Աթենքի տնտեսագիտության եւ բիզնեսի համալսարան
47A Էվելփիդոն & 33 Լեֆկադոս, GR-113 62 Աթենք, Հունաստան
Հեռ. +30.210.8203660, Ֆաքս. +30.210.8828078
Էլ. փոստ: i-mba@aueb.gr, ինտերնետային էջ: www.i-mba.aueb.gr
Դիմումի ձեւը կարող եք գտնել ինտերնետային կայքում

OTE

www.i-mba.aueb.gr

ARMENTEL

Դիմումի ներկայացման ժամկետը մինչեւ հունիսի 20-ը

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-24-83